Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын
даргын 2020 оны 100 дугаар тушаалын
7 дугаар хавсралт

ХОВД АЙМГИЙН УЦУОШТ-ИЙН 2023 ОНЫ ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

2023-11-30

Д/Д	Стратеги төлөвлөгөө болон үндэслэж байгаа бусад бодлогын баримт бичиг, хууль тогтоомж	Төсөв	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин	Хүрсэн түвшин буюу хэрэгжилт /Хүрээгүй бол тайлбар/	Гүйцэтгэлийн хувь
1	2	3	4	5	6	7	8
Төлөвлөгөөний зорилго: Ус, цаг агаар, байгаль орчны төлөв байдалд байнгын хяналт шинжилгээ хийж, бодит болон урьдчилан сэргийлэх мэдээ, мэдээллээр нийгмийн хэрэгцээг шуурхай хангах, байгалийн болзошгүй аюул гамшиг, орчны ноцтой бохирдлоос урьдчилан сэргийлж, нийгэм, эдийн засагт учруулах хохирлыг багасгаж, улс орны дунд хугацааны тогтвортой хөгжлийг хангана.							
Зорилт-1. Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний улсын сүлжээний тасралтгүй, хэвийн үйл ажиллагаа, хэмжлийн нэгдмэл байдлыг хангах, техник технологийн шинэчлэл, өргөтгөл хийх.							
1.1.	Орон нутагт ашиглаж буй агаарын даралт, чийг, температур, хөрсний температур, нарны цацраг судлалын, ажлын эталон, лабораторийн болон шалгалтын багажийг шалгаж баталгаажуулах, хэмжлийн багажуудыг шалган тохируулах, баталгаажуулж	Улсын төсөв	Орон нутгийн цаг уурын сүлжээнд ашиглагдаж байгаа хэмжих хэрэгслүүдийн шалгалт тохируулга баталгаажуулалт хийж ажилласан эсэх/тоо	2022 онд нийт салбаруудад 1-2 удаа очиж багажуудын хяналтын тоололт авч, үзлэг шалгалт тохируулга хийж, БОХЗТЛ-т цаг уурын өртөөдийн 9 автомат станцын тоололтыг баталгаажуулж гэрчилгээ авсан.	Цаг уурын өртөө харуулд дутагдалтай байгаа багаж тоног төхөөрөмжөөр хангасан байна. Орон нутгийн салбар нэгжид ажиллаж байгаа бүх төрлийн багаж тоног төхөөрөмжид үзлэг үйлчилгээ, тохируулга, шалгалтын тоололтыг авч баталгаажуулалтад	Агаарын чийг температурын шалгалтын багажуудыг 2023 оны 9 сард баталгаажуулалтад явуулж шалгалтад тэнцэж гэрчилгээ авсан. *Зураг. Шалгалтын багажийн гэрчилгээ авсан байдал* Цаг уурын 9 өртөөний автомат	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	гэрчилгээ авах				хамруулж гэрчилгээ авсан байна.	станцууд AWS310 автомат станц 5ш, AWS330 станц 3 ш, CAMS-620 1 ширхэгт шалгалтын тоололт хийж баталгаажуулалтад явуулж бүх автомат багажууддаа баталгаажуултын гэрчилгээ авсан. *Зураг. Автомат станцын баталгаажуулалтын гэрчилгээ* Төвийн БОШЛ-т ашиглагдаж байгаа электрон жингийн баталгаат хугацаа дууссан тул СХЗГазарт хүсэлт хүргүүлж, 2 жинг баталгаажуулсан. *Зураг. Жин баталгаажуулсан гэрчилгээ* Бүх автомат станцууд хэвийн, 5 минут, 1 минут тутмын мэдээллүүдийг дамжуулан ажиллаж байгаа бөгөөд төвийн хэмжээнд гарсан багажийн алдаа тохируулгыг дор бүр нь илрүүлэн	

1	2	3	4	5	6	7	8
						шалгаж байна. Энэ онд хэмжил зүйн ажил үйлчилгээний дүнгээрээ салбарын хэмжээнд 99.60%-тай II байранд орсон.	
1.2.	Цаг уурын өртөөд болон ус судлал, ХАА-н цаг уурын харуулуудын цаг агаарын үзүүлэлтүүдийг хэмжих багаж төхөөрөмжөөр хангах	Улсын төсөв	Хэмжих хэрэгслээр хангагдсан өртөө, харуулын тоо	2022 онд 9 салбарт чернил, харуулуудад батист, нэрмэл усаар, 1 салбарт 3ш цасны байнгын рейкээр, Ус судлалын харуулуудыг усны термометрээр хангаж ажилласан. Цаг уурын станцуудад ажилладаг өөрөө бичиг багажуудын цагийн механизм, харуулуудад агаарын чийг температур, хөрсний мэдрүүр бүхий автомат төхөөрөмж тавьж ажилд оруулсан ажиллагаа хэвийн. Бусад багаж хэвийн 1 харуулын автомат төхөөрөмж ажиллагүй.	Салбар нэгжид шаардлагатай байгаа хэмжих хэрэгслээр хангаж ажилласан байна.	2023 онд Ховд аймгийн Мянгад сумын Мянгад цаг уурын харуулд HUYAN маркийн чийг температурын автомат багаж байрлуулж хэвийн ажиллаж байна. *Зураг. Мянгад цаг уурын харуулд автомат багаж байрлуулаж ажил хийгдэж байгаа нь* Үенч цаг уурын харуул автомат багажийн нарны толио хагалуулсан тул хурын шимд хэрэглэж байгаа автомат багажийн нарны толиор сольж суурилуулж өгсөн. Ус судлалын Төгрөг-Манхан харуулын вертушкэд унадаг дугуйны сигнал гагнаж суурилуулж өгсөн, мөн усны рейкийг шинээр хийж өгсөн. *Зураг. Толь сольсон, багаж засварлаж*	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						байгаа нь Цаг уурын харуулуудад HUYAN агаарын чийг температур, хөрсний температурын мэдрүүр бүхий төхөөрөмжөөр бүрэн хангасан. Шалган туслах ажлаар явахдаа төхөөрөмжийн цаг тааруулсан. Эрдэнэбүрэн Алтай сумдын мэдрүүрт гэмтэл гарсан тул сольж хэвийн ажиллагааг хангаж ажиллаж байна. Төхөөрөмжийн цаг байнга зөрдөг асуудал байна. *Зураг. Багажийн шалгалт, тохируулга хийж байгаа нь*	
1.3.	Ус, цаг уур, орчны салбар нэгжүүдэд шалган туслах ажлаар ажиллаж, хэмжих хэрэгслийн үзлэг үйлчилгээ, шалгалт тохируулгын ажил хийх	УТ	Шинжилгээний ажил, хэмжлийн нэгдмэл байдалд хяналт шалгалт, зөвлөн туслах ажлыг 16 салбарт хийж ажиглалтын талбайн засвар үйлчилгээ, багажуудад тохиргоо үйлчилгээ хийж ажилласан эсэх/тоо	2022 онд 16 салбарт шалган туслах ажил хийж 36 үүрэг даалгавар өгч хэрэгжилтийг хангуулж ажилласан.	Шалган туслах ажлаар 9 цаг уурын өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуул, ус судлалын 11 харуул, нийт 27 салбарт ажиллаж багаж тоног төхөөрөмжийн хэвийн ажиллагааг хангах, засвар үйлчилгээ хийж шинжилгээний ажлын хэвийн тасралтгүй ажиллагааг хангаж ажилласан байна.	2023 онд орон нутгийн цаг уурын өртөө, харуул, ус судлалын бүх салбаруудад шалган туслах ажил хийж, харуулуудад хөрсний мэдрүүрийн ажиглалтад зориулж хөрсний жааз хийж өгсөн. *Зураг Хөрсний мэдрүүрт зориулсан жааз хийсэн нь* Чандмань цаг уурын өртөөнд UPS тавьсан. Чандмань, Мөст өртөөний автомат станцын battery charger	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						ийг засварлаж, цахилгаан тасарсан үед мэдээлэл тасрахгүй болсон. *Зураг. Автомат станцын засвар үйлчилгээ хийж, зөвлөмж өгч байгаа* Мөнххайрхан өртөө шинэ байранд ороход автомат станц, мөнгөн уст барометр, гигрограф байрлуулж харьцуулсан тоололт хийж байрлуулсан. *Зураг. Станцын хуучин байрнаас шинэ байранд багаж зөөж байрлуулсан нь* Мянгад-Ховд, Улаан ам-Эрдэнэбүрэн ус судлалын харуулуудад аспирационны психрометр, дүүгүүр термометрүүд, сангийн цагаан	

1	2	3	4	5	6	7	8
						хоолой, эмийн сав зэргийг ашиглан усны термометр хийж өгсөн. *Зураг. Усны термометр хийсэн байдал.*	
1.4.	Цаг уурын харуулын цаг уурын ажиглалтын талбайг шинэчилж өргөтгөл хийх	ОНТ 5.512 сая	Мянгад сумын ХАА-н цаг уурын ажиглалтын талбайг өргөгтгөх санхүүгийн асуудлыг шийдүүлсэн эсэх	Одоо байгаа талбай 6х8 хэмжээтэй шаардлага хангахгүй байгаа	Цаг уурын Мянгад харуулын цаг уурын ажиглалтын талбайг өргөтгөж (16х20 72 м^2) стандартын хэмжээтэй болгож өргөтгөнө.	Цаг уурын харуулын талбайг 20х16 хэмжээтэй болгож өргөтгөх тухай хүсэлт 2022.11 сард, 2023 он гараад 3, нийтдээ 2018 оноос хойш 6 удаа Мянгад сумын засаг дарга, ИТХ-н дарга, Засаг даргын орлогч нарт удаа дараа төсвийн тооцооны хамт хүргүүлж, 2024 оны төсөвт тусгуулахаар ажиллаж байна. *Зураг. Мянгад сумын засаг даргад хүргүүлсэн албан тоот, бараа материалын тооцоо.*	30
1.5	Байгаль орчны хяналт шинжилгээний лабороторийг итгэмжлэлд хамруулж гэрчилгээ авах	УТ	MNS 17025:2018 сорилтын лабораторид тавигдах стандартын шаардлагыг хангах, итгэмжлэлд орох бичиг баримт боловсруулж, бэлтгэл ажлыг хангаж	ЦУОШГ-аас БОШЛаборатори хариуцсан ахлах мэргэжилтэнүүд ирж итгэмжлэл авах бэлтгэл ажлыг үзэж шалгасан. Итгэмжлэл аваагүй байгаа.	БОШЛабораторийн итгэмжлэлийн шаардлагын дагуу чанарын гарын авлага, холбогдох баримт бичиг боловсруулж хүсэлт өгнө.Итгэмжлэл авна.	БОШЛабораторийн итгэмжлэлийн шаардлагын дагуу чанарын гарын авлага, холбогдох баримт бичиг боловсруулж, итгэмжлэл авах хүсэлтээ газарт хүргүүлсэн. Лабораторийн итгэмжлэл авах ажил хэмнэлтийн тухай хуулийн дагуу төсөв хүрэлцээгүйн улмаас тодорхойгүй хугацаагаар хүлээгдэж байна. Итгэмжлэл авах тухай санхүүгийн дэмжлэгийг байгаль орчны чиглэлийн Олон	50

1	2	3	4	5	6	7	8
			ажилласан байдал.			улсын байгууллагад хүсэлтээ уламжлан ажиллаж байна.	
Зорилт-2: Байгууллагын дотоод гадаад сүлжээний хэвийн ажиллагаанд хяналт тавих, сүлжээний төхөөрөмжүүдийн хэвийн ажиллагаа, бүх компьютерүүдийн хэвийн ажиллагааг хангах.		УТ	Шилэн кабелийн тасралтгүй ажиллагаа, байгууллагын дотоод сүлжээний найдвартай ажиллагааг хангаж, сүлжээний тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагаанд хяналт тавих, сүлжээ ашиглалтыг 2022 оны дүнгээс бууруулахгүй ажиллах	2022 онд шилэн кабелийн тасралтгүй ажиллагаа, байгууллагын дотоод сүлжээний найдвартай ажиллагааг хангаж, сүлжээ ашиглалт-100%, мэдээ дамжуулалт-99.85%, тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдал-100%-тай ажиллалаа. Нэгдсэн дүн-99.95%-тай дүгнэгдэж 2021 оны жилийн эцсийн дүнгээс 0.01%-р ахиулж ажилласан.	Шилэн кабелийн тасралтгүй ажиллагаанд хяналт тавьж, байгууллагын дотоод сүлжээний хэвийн ажиллагааг хангаж, тоног төхөөрөмжид засвар үйлчилгээг цаг хугацаанд нь хийж хэвийн ажиллагааг хангана. 2022 оны жилийн эцсийн дүнгээс бууруулахгүй ажиллана.	Холбооны сүлжээгээр мэдээлэл солилцох ажлын шуурхай тасралтгүй байдлыг хангахын тулд тоног төхөөрөмжийн ажиллагаанд хяналт тавьж компьютерын техник хангамж болон программ хангамжийн системд гарах саатал, зөрчлийг шуурхай засаж арилган, сүлжээний үйл ажиллагааг 100% хүргэж ажиллалаа. Мөн шилэн кабелын хэвийн ажиллагаанд байнгын хяналт тавьж ажилласан бөгөөд энэ 2023 онд шилэн кабелийн гэмтэл, доголдол гараагүй. Цахилгаан тасарсан тухай бүрд нь мотор асааж хэвийн ажиллагааг хангаж ажилласан. Сүлжээ ашиглалт 100%	100
2.1.	Компьютерийн программ хангамж, засвар үйлчилгээг хангах		Засвар үйлчилгээ хийх төлөвлөгөөний дагуу төвийн болон харъяа салбаруудын нийт 46 компьютер засвар үйлчилгээг цаг хугацаанд нь хийж хэвийн ажиллагааг	Төвийн болон харъяа салбаруудын нийт 46 компьютерт засвар үйлчилгээ хийгдэж техник ашиглалтын паспорт хөтлөгдсөн.	Төвийн болон харъяа салбаруудын 48 компьютерт засвар үйлчилгээ хийж хэвийн ажиллагааг хангаж, албан хэрэгцээний болон тусгай хэрэгцээний программуудыг татан суулгаж хэвийн ажиллах нөхцөлийг нь хангаж ажиллана.	2023 оны компьютерийн засвар үйлчилгээ хийх төлөвлөгөөт графикийн дагуу засвар үйлчилгээг хийж ажиллалаа. Холбоо сүлжээний технологич инженер, АМДСан, УМС, УССалбарын инженер техникч, нярав, ЦАЗНЭ-н радарын инженер, Цаг уурын инженер техникч, ХАА-н инженер техникч, УСС-н харуулын ажиглагч, Дунд-Ус, Дарви харуул, Манхан автомат, шивэлт, Мөст өртөөний шивэлт, Зэрэг өртөөний автомат	100

1	2	3	4	5	6	7	8
			хангаж ажиллах			шивэлт, БОШЛ-н инженер техникч, зэрэг нийт 48 компьютерт засвар үйлчилгээ хийж тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдал, хэвийн ажиллагааг хангаж ажиллалаа. Тоног төхөөрөмжийн бэлэн байдал -100% 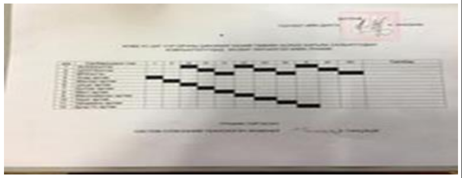 *Зураг. Компьютерийн засвар үйлчилгээ хийх төлөвлөгөөт график*	
2.2.	УЦУОШТөвийн болон харьяа салбаруудын компьютеруудад лицензтэй вирусны программ суулгах	-	ЦУОШГазраас хуваарилагдах 36 лицензтэй вирусны программыг татан авч графикийн дагуу УЦУОШТөвийн болон харьяа салбаруудын компьютеруудад суулгаж хэвийн ажиллагааг хангаж ажилласан байх	ЦУОШГазраас 2022 онд хуваарилагдсан 39 ширхэг лицензтэй вирусны программыг татан авч графикийн дагуу УЦУОШТөвийн болон харьяа салбаруудын компьютеруудад суулгасан бөгөөд үлдсэн программгүй компьютеруудад вирусны лицензтэй программ 7	ЦУОШГазраас хуваарилагдах 39(+3) ширхэг лицензтэй вирусны программыг татан авч графикийн дагуу УЦУОШТөвийн болон харьяа салбаруудын компьютеруудад суулгах үлдсэн программгүй компьютеруудад вирусны лицензтэй программ худалдан авч аюулгүй ажиллагааг хангана.	Энэ оны эхний хагас жилийн байдлаар 10ш лицензтэй программ худалдан авч автомат станц болон төвийн инженерүүдийг компьютерт суулгасан. Сүүлийн хагас жилд буюу 6-р сард ЦУОШГазраас хуваарилагдсан 40 ширхэг лицензтэй вирусны программыг майл хаягаар хүлээн авч графикийн дагуу төвийн болон харъяа салбаруудын үлдсэн компьютеруудад суулгаж сүлжээний хэвийн болон аюулгүй ажиллагааг хангаж ажиллалаа.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				ширхэгийг худалдан авч аюулгүй ажиллагааг ханган ажилласан.			
2.3.	Ус, цаг уур, орчны ажиглалтын тогтмол мэдээнд хяналт тавих		Ус, цаг уур орчны ажиглалтын мэдээ дамжуулах, хяналт тавих системээр дамжиж буй шуурхай мэдээнд хяналт тавьж ажиллах, мэдээний тасалдал хоцрогдолыг багасгах	Ус, цаг уур, орчны ажиглалтын мэдээ дамжуулах, хяналт тавих системээр дамжуулсан мэдээнд хяналт тавьж, мэдээний хоцрогдол гаргахгүй байх талаар арга хэмжээнүүдийг авч ажилласан. Сар бүр шуурхай мэдээний тасалдал хоцрогдлын дүнг нэгтгэн өртөө харуулуудад хүргэж ажилласан бөгөөд хагас жилийн дүнг нэгтгэн зөвлөмжөөр хүргүүлсэн. Нийт 87 мэдээ хугацаа хоцорсон нь 2021 оныхоос 20-н мэдээгээр багассан байна.	Ус, цаг уур орчны ажиглалтын мэдээ дамжуулах, хяналт тавих системээр дамжиж буй шуурхай мэдээнд хяналт тавьж ажиллах, мэдээний тасалдал хоцрогдолыг багасгах талаар заавар зөвлөмж хүргүүлэн шаардлагатай арга хэмжээг авч, шуурхай байдлыг хангаж ажиллах, мэдээний тасалдлыг өмнөх оныхоос 5 мэдээгээр бууруулна.	2023 оны эхний 11 сарын байдлаар цаг уурын 9 өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуул, Ус судлалын 7 харуулын шуурхай мэдээний тасалдал хоцрогдолд хяналт тавьж ажиллалаа. Төлөвлөгөөт хөтөлбөрийн дагуу Ус, цаг уур орчны ажиглалтын мэдээ дамжуулах, хяналт тавих системээр 8 хугацааны синоптикийн мэдээ 26280 дамжихаас 26201 мэдээ дамжиж мэдээ дамжуулалт 99.91%-тай байна. Сар бүр шуурхай мэдээний тасалдал хоцрогдлын дүнг нэгтгэн өртөө харуулуудад хүргэж ажилласан. Энэ хугацаанд шуурхай мэдээний тасалдал хоцрогдол гаргахгүй байх талаар сар бүр зөвлөмж хүргүүлсэн. Мөн I улирал болон хагас жилийн дүнг нэгтгэн зөвлөмж бичиж хүргүүлсэн. Энэ онд нийт 24 мэдээ хугацаа хоцорсон бөгөөд урд оны мөн үетэй харьцуулахад 8-н мэдээгээр буурсан үзүүлэлтэй байна. Мэдээ дамжуулалт 99.91, сүлжээ ашиглалт 100% нэгдсэн дүн 99.95%-иар дүгнэгдэж салбартаа IV байранд орсон.	99.95

1	2	3	4	5	6	7	8
Зорилт-3. Мэдээллийн дэд санд Ус цаг уур, байгаль, орчны мэдээллийн төрийн архивыг эрхлэх, цахим архив бүрдүүлэх, баяжуулах.			Харьяа салбаруудын мэдээгээр цахим сан үүсгэх, нөхөн бүрдүүлэлт хийх, автомат станцын мэдээг сар бүр хүлээн авч тасалдлын протокол уншуулан акт үйлдэн АМСХэлтэст хүргүүлэх.	Харьяа 10 станцын автомат станцын /1.01 gb/ мэдээг хүлээн авч 120 акт, 120 протоколыг сүлжээгээр дамжуулсан. Уур амьсгалын горимын /39,7 МВ/ мэдээгээр сан үүсгэсэн Ховд, Байтаг, Зэрэг, Улаанбаатар өртөөний 1937-2007 оны 2918 сарын ЦХ-1, ЦХ-3, ЦХ-4, АХ-3 хүснэгтүүд, ЦАЗ зэрэг зурган файлыг татаж нийт 26463 ш зурган файлаар цахим сан үүсгэсэн. /83.4 GB/	2023 оны цаг уур, нарны автомат станцуудын мэдээг хүлээн авч акт, протоколын хамт АМСХ-т дамжуулах, Уур амьсгалын горимын ISX,TAB,RES мэдээ болон бусад цахим мэдээг "Цахим мэдээ хүлээн авах акт"-аар, авч бүртгэн сан үүсгэсэн байна.	Жилийн эцсийн байдлаар: Цаг уур, нарны автомат станцуудын мэдээг хүлээн авч нийт 848 MB хэмжээтэй 8491 файл мэдээг акт протоколын хамт АМСХ-т дамжуулсан. Уур амьсгалын горимын ISX,TAB,RES болон бусад мэдээг Цахим мэдээ хүлээн авах актаар хүлээн авч бүртгэн 2022 оны 11-12 сар, 2023 оны 1-8 сарын горимын мэдээгээр /66,3 MB/ сан үүсгэсэн. Байгууллагын дэргэдэх БНШК-ын тушаалыг шинэчлэн гаргаж, хурлыг 2 удаа хийсэн. БНШК-ын хурлаар нийт 5 асуудал хэлэлцэж шийдвэрлэсэн. Энэ онд салбарын хэмжээнд 99.96%-иар дүгнэгдсэн.	100
3.1.	Мэдээллийн дэд санд ашиглагдаж буй компьютер, программ хангамж, техник тоног төхөөрөмжийн		Мэдээллийн дэд санд ашиглагдаж буй компьютер хэвийн ажиллах тал дээр анхаарч ажиллах, вирусны	Архивын эрэл хайлтын ADRSS программд 6 хөмрөгийн 629109 хуудас, 3462 хадгаламжийн	Архивын эрэл хайлтын ADRSS программд 2022 оны Цаг уур, уур амьсгал, ХААЦУ, Ус судлал, Нарны цацраг, Байгаль орчны	Архивын эрэл хайлтын ADRSS программд 2022 оны Цаг уур, уур амьсгал, ХААЦУ, Ус судлал, Нарны цацраг, Цаг агаарын зураг мэдээний, Байгаль орчны шинжилгээний баримтыг шивж нийт 6 хөмрөгийн 651742 хуудас	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	аюулгүй байдал, хэвийн ажиллагааг хангаж, ажилдаа ашиглах		программыг дууссан цаг тухай бүрт нь сунгуулгах.	нэгжийн шивэлт хийж дамжуулсан.	шинжилгээний хөмрөгийн баримтыг шивж дамжуулах, CliWare-н хэрэглэгчийн нууц үгийг системийн администратортой холбогдон солиулна.	бүхий 3584 ХН-г шивж дамжууллаа. *Зураг. Хадгаламжийн нэгж үүсэн байдал*	
3.2.	Ус цаг уур, орчны мэдээллийн салбар архивт 2022 оны шинжилгээний ажлын цаасан суурьтай материалыг хүлээн авч хадгаламжийн нэгж үүсгэн баримтаар нөхөн бүрдүүлэлт хийх, данс бүртгэл хөтлөх.	-	Баримтуудын дотоод товъёог, бүрдэл, хуудасны тоо, баталгаа бичсэн эсэхийг нэг бүрчлэн шалгаж, шаардлага хангасан баримтыг “Баримт хүлээн авсан акт”-ын дагуу мэдээллийг бичиж заасан хугацаанд хүлээн авах, хадгаламжийн санд эмх цэгцтэй байрлуулах/тоо.	Архивын баримтуудыг цаасан хэлбэрээр хүлээн авч 120 ХН үүсгэн санд байршуулсан. 9 өртөөний термограф, гигрограф, барографийн нийт 6951 ш өөрөө бичигчийн лентийг цахим актаар хүлээн авч бүртгэлийг төвд дамжууллаа.	Харьяа салбаруудаас 2022 оны баримтуудыг цаасан хэлбэрээр хүлээн авч ХН үүсгэн, санд байршуулж, хөмрөгийн нөхөн бүрдүүлэлт хийсэн байна.	Архив мэдээллийн дэд санд цаг уурын салбараас 16ш ЦД-1 дэвтэр, 16ш ЦД-5 дэвтэр, 1ш ЦД-3 дэвтэр, өөрөө бичигчийн лент (6986ш) 26 ХН, нийт 59 ХН, ХАА-н салбараас 1425 хуудас 32 ХН, Ус судлалын салбараас 11ш УД-1 дэвтэр, 10ш УД-2 дэвтэр, 1ш УД-3 дэвтэр, УХ-3 хүснэгт 1ш нийт 5236 хуудас 23 ХН, БОШЛ-с 379 хуудас 4 ХН, УМС-с 2894 хуудас 6 ХН баримт цаасан хэлбэрээр хүлээн авч 2022 оны нийт 124 хадгаламжийн нэгж үүсгэлээ. 9 өртөөний термограф, гигрограф, барографийн нийт 6986 ш өөрөө бичигчийн лентийг цахим актаар хүлээн авч бүртгэлийг төвд дамжууллаа. *Зураг. 2023 оны бүрдүүлсэн баримт*	100

1	2	3	4	5	6	7	8
3.3.	Ус цаг уур, орчны мэдээллийн салбар архивын баримтын хадгалалт хамгаалалт сайжруулах, нэгдсэн тооллого хийх	-	“Ус цаг уур, орчны мэдээллийн баримтын архив, мэдээллийн сангийн үйл ажиллагааны журам”-ыг мөрдөж, сан хөмрөгийн өрөөний хадгалалт, хамгаалалт, аюулгүй ажиллагаагаар хангаж ажиллах	Архивын үндсэн баримтын мэдээг МАЯГТ-1, үндсэн үйл ажиллагааны мэдээг МАЯГТ-2-ын дагуу гаргаж хүргүүлэв. 6 хөмрөгийн 629109 хуудас, 3462 ХН-д нэгдсэн тооллого хийсэн. АЕГ-т цаг уурын шинжилгээ судалгааны мэдээг гаргаж дамжуулав.	Салбарын шинжилгээ судалгааны мэдээ баримтын тоо хэмжээг загвар хүснэгтийн дагуу хийж АЕГ-т хүргүүлэх, Архивын үндсэн баримтын мэдээг МАЯГТ-1, үндсэн үйл ажиллагааны мэдээг МАЯГТ-2-ын дагуу гаргаж АМСХ-т хүргүүлж ажиллана.	Цаг уур, уур амьсгалын баримтын 437663 хуудас 2273 ХН , ХААЦУ-н 21776 хуудас 419 ХН, Ус судлалын баримтын 150214 хуудас 731 ХН, Нарны цацраг судлалын 35160 хуудас 77 ХН, Цаг агаарын зураг мэдээний 2894 хуудас 6 ХН, Байгаль орчны шинжилгээний баримтын 4035 хуудас 78 ХН нийт 6 хөмрөгийн 651742 хуудас бүхий 3584 ХН-н тооллого хийн бүртгэлийг АМСХ-т дамжуулж ажиллав. *Зураг. Тооллогын нэгдсэн дүн*	100
Зорилт-4. Цаг уурын шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт технологид хяналт тавих, улсын сүлжээний тасралтгүй ажиллагаагаар хангах, мэргэжил арга зүй, удирдлагаар хангах, бүх төрлийн өртөө, харуулын шинжилгээ мэдээлэл үйлчилгээний ажлын нэгдсэн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллах.		УТ	Цаг уурын 9 өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуулын шинжилгээний хөтөлбөрт ажлыг чанартай хийж гүйцэтгүүлсэн байх, хяналт шалгалтаа сайжруулсан байх/хувь.	2022 онд улсын хэмжээнд мэдээний ирц-100%, шүүмж шалгалтын чанар-99.6%-д ажилласан.	Цаг уурын шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг 2023 онд М/И-100% Ш/Ш-99.5%-аас дээш хүргэх ба урд жилийн ажлын үзүүлэлтийг хадгалан ажиллана.	Цаг уурын шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг 2023 оны жилийн эцэст 100%-д хүргэсэн. Өртөө, харуулын цаг уурын тайлангууд хугацаандаа чанартай хийгдсэн. Шүүмж шалгалтын дүн 99.1% -д хүргэн ажилласан. Шинжилгээний ажлын нэгдсэн дүнгээр салбарын хэмжээнд 99.2-тай I байранд орсон. УЦУОСМХ-ийн Уур Амьсгал Нөөцийн Судалгааны Хэлтсээс орон нутгийн УАНС-гаа хариуцсан	100

Ховд аймгийн УЦУОШТ-ийн 2023 оны жилийн эцсийн тайлан

1	2	3	4	5	6	7	8
						инженерүүдийн цахим сургалт зохион байгуулагдсанд төвийн Цаг уурын салбарын инженер, ахлах техникчид оролцсон.	
4.1.	Цаг уурын ажиглалт хэмжлийн мэдээг хяналтын системээр шуурхай дамжуулах, хяналт тавих	-	Цаг уурын өртөө, харуулууд ажиглалтын мэдээ дамжуулалт шинэ системээр дамжиж эхэлсэн үед чанар 90.0%-тай ахисан эсэх/хувь	2022 онд цаг уурын өртөө, харуулуудын ажиглалтын мэдээ дамжуулалтын дундаж 94.31% хүрсэн	Нийт салбаруудын мэдээ дамжуулалтын чанарыг 2023 онд 94.45% хүргэж ажиллана.	2023 онд Цаг уурын салбарын ахлах техникч нар цаг уурын өртөө, харуулын өдрийн хугацааны шуурхай мэдээнд тогтмол хяналт тавьж ажиллаж байна. Энэ жилйин цаг уурын өртөө, харуулудын жилийн эцсийн мэдээ дамжуулалтын чанарыг 94.49% -д хүргэж зорилтоосоо 0.04%-иар ахиулж ажилласан.	100
4.2.	Автомат станцтай салбаруудын Wind, Ptu-г тулгаж шалгах, хяналт тавих	-	Автомат станцуудын Wind, Ptu-г ажиглалттайн тулгаж шалгаж хяналт тавьж ажилласан эсэх/тоо	Цаг уурын өртөөнүүдийн Wind, Ptu-г хуваарийн дагуу 100% шалгасан байх	Шалгалтыг 48 удаа шалгаж хяналт хийнэ.	Цаг уурын 9 өртөөдийн Wind, Ptu-г хуваарийн дагуу 24 удаа шалгаж тулгалт хийж ажилласан.	100
4.3.	Уур амьсгалын сар, жилийн тойм гаргаж, хэрэглэгчдэд хүргэх	УТ	Сар бүрийн 5-ны дотор уур амьсгалын тойм бичиж байршуулах. Жилийн болон улирлын тойм бичиж сайтад байршуулсан эсэх/тоо	Өмнөх сар, жилийн уур амьсгалын тойм цахим сайтад тавигдсан 13 тойм мэдээгээр үйлчилсэн.	2022 оны уур амьсгалын тойм бичиж сайтад байршуулна. 2023 оны уур амьсгалын сарын тойм мэдээ сар бүрийн 5-ны дотор боловсруулж 12 удаа цахим хуудсанд байршуулна.	2022 оны уур амьсгалын тойм бичиж сайтад байршуулан АМДСанд хүлээлгэн өгсөн. 2023 оны уур амьсгалын сарын тоймыг MONMETEO программыг ашиглан цаг уурын үзүүлэлтийг зурган хэлбэрт оруулан дараах байдлаар байршуулсан. Тойм мэдээг сар бүрийн 5-ны дотор боловсруулж 12 удаа цахим хуудсанд байршуулан хэрэглэгчдэд хүргэж үйлчилсэн.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						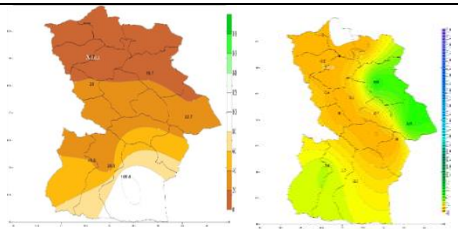 *Зураг. Зураглал хийсэн нь*	
4.4.	ХААЦУ-ын шинжилгээний хөтөлбөрийн хэрэгжилт технологид хяналт тавих, улсын сүлжээний тасралтгүй ажиллагааг хангах, мэргэжил арга зүй, удирдлагаар хангах	УТ	Цаг уурын 9 өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуулын ХААЦУ-ын шинжилгээний хөтөлбөрт ажлыг чанартай хийлгэх, хяналт шалгалтаа сайжруулсан байх/хувь	Бэлчээрийн ургамлын үзэгдэл зүйн ажиглалтыг 16 салбарт-хашаалаагүй талбайд, 9 салбарт-хашаалсан талбайд, 1 салбарт таримал ургамлын, 16 салбарт бэлчээрийн хортон мэрэгч, шавьжийн, 1 салбарт хөрсний чийгийн байнгын ажиглалтыг ургамал ургах үеэс хагдрах үе дуустал хийдэг а/и/ч-99.9%, а/ч-99.6%, ш/ш-99.8% дүгнэгдсэн.	Агро мэдээний ирц, чанар-100%, А/Ч-99.7%, Ш/Ш-99.8% хүргэсэн байна	2023 оны байдлаар ХААЦУ-ын шинжилгээний хөтөлбөрт ажлууд хөтөлбөрийн дагуу бүрэн хийгдсэн. Хөрсний чийгийн байнгын автомат ЕМ-50-ын ажиглалт III сараас, бэлчээрийн ургамлын үзэгдэлзүйн ажиглалт, бэлчээрийн ургамлын хортон мэрэгч, шавьжны ажиглалтууд IV-IX сарын сүүлийн 10 хоног хүртэл хөтөлбөрийн дагуу хийгдсэн. Энэ жилээс ХААЦУ-ын технологийн шинэчлэлийн хүрээнд орон нутгийн цаг уурын өртөө, харуулын 10 хоног бүрийн Агро дундаж мэдээгээр ХААЦУ-ын мэдээний сангийн баяжилт хийгдэж, салбаруудын IV-X саруудын ажиглалтын тайлан ХД-1,1а, ХД-2, ХД-7б нийт 242 ширхэг дэвтэр тайланд техник болон онолын шалгалт хийж хариу зааварчилгааг өртөө харуулуудад 6 удаа бичиж хүргүүлсэн. Булган сумын төмсний ажиглалт 5 дугаар сарын 30-наас хөрс боловсруулалтын ажил хийгдэж, 6 дугаар сарын 3-нд төмс тарьж, 9 сарын эхээр төмсөө хураасан. Энэ жил төмсний үе шат бүрэн гүйцэд явагдсан. ХААЦУ-ын шинжилгээний ажлын чанар 100%,	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						шүүмж шалгалт 100%-ийн гүйцэтгэлтэй хийгдсэн. Шинжилгээний ажлын нэгдсэн дүнгээр салбарын хэмжээнд 99.90-тай II байранд орсон. 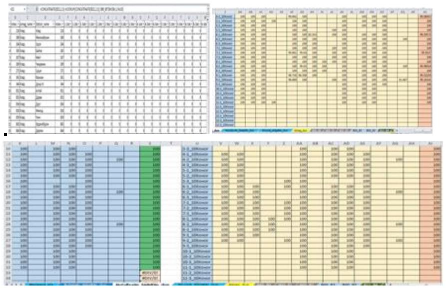 *Зураг. Агро мэдээгээр сан үүсэж, шалгалт хийгдэж байгаа байдал* ХААЦУ-ын бүх төрлийн шинжилгээний ажил эхлэхтэй холбогдон 4 удаа зөвлөмж бичиж салбаруудад хүргүүлсэн. Зураг. *Салбаруудад* хүргүүлсэн зөвлөмж УЦУОСМХ-ийн Хөдөө Аж Ахуйн Цаг Уурын Судалгааны Хэлтсээс орон нутгийн ХААЦУ-ын инженерүүдэд “ХААЦУ-ын технологийн шинэчлэл шинжилгээний хөтөлбөрт ажлын чанар, агродундаж мэдээний чанарт анхаарах хяналт тавих чиглэлээр 2 удаагийн цахим сургалт зохион байгуулахад төвийн ХААЦУ-ын ахлах техникч, салбар	

1	2	3	4	5	6	7	8
						хариуцсан инженер нар оролцсон.	
4.5.	Өвлийн бэлчээрийн цасны болон зуны бэлчээрийн төлөв байдлын явуул судалгааны ажиглалт хийх	ОНТ	Өвлийн бэлчээрийн цасны явуул судалгааны ажиглалтыг 17 сумын 84 зогсоол цэгт хөтөлбөрийн дагуу хийж, тайлан мэдээг нэгтгэж 2 дугаар сарын 10-15 хооронд, Зуны бэлчээрийн төлөв байдлын ажиглалтыг 8 дугаар сарын 2-р 10 хоногт 17 сумын сонгосон 84 зогсоол цэгт ажиглалтыг хөтөлбөрийн дагуу чанартай хийж, даацын ургац мэдээг 8 дугаар сарын 20-22-ны хооронд УЦУОСМХ-ийн ХААЦУСХ-д хүргүүлсэн байх, Тайлан мэдээг шалгаж сан бүрдүүлж 12 дугаар сард төвд хүргүүлэх.	Өвлийн бэлчээрийн цасны явуул судалгааны ажиглалтыг 1 дүгээр сард хийж 2022 оны шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн хэрэгжилт 100%-тай гүйцэтгэсэн Зуны бэлчээрийн төлөв байдлын ажиглалтыг 8 дугаар сарын 2-р 10 хоногт хийж дуусгасан Бэлчээрийн даацын ургацын мэдээллийг цаг хугацаанд нь дамжуулсан. 2021 оны а/ч-99.0%, ш/ш-99.6%-тай ирсэн.	Цасны х/б-100%, ажиглалтын чанарыг 100%, шүүмж шалгалтын чанарыг 100%-тай хийсэн байх. БТБ-ын ажиглалтын бэлтгэл ажлыг хангуулах, шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмжөөр хангах, зөвлөмж зааварчилгаа хүргүүлэх, орон нутгийн удирдлагуудтай уулзаж унаа, шатахууны асуудлаа шийдүүлэх, тогтоосон хугацаандаа хийх, даацын ургац, малын тоон мэдээллийг төвд хугацаанд нь хүргүүлж ажиллах БТБ-ын 2022 оны ажиглалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг-100%, а/ч-99.2%, ш/ш-99.7%-д хүргэсэн байна.	Орон нутгийн салбарууд Өвлийн бэлчээрийн цасны явуул судалгааны ажиглалтыг нийт 84 цэгт 1 дүгээр сарын 23-28-ны хооронд зохион байгуулж, тайлан мэдээг нэгтгэн шалгаж, цахим сан үүсгэж ХААЦУСХ-т хугацаанд нь 2 дугаар сард хүргүүлж ажилласан. Ажиглалтын материалаар аймгийн өвөлжилтийн нөхцөл байдлын тойм зөвлөмж бичиж байгууллагын веб сайт, пейжид байршуулан ард иргэдэд хүргэж, орон нутгийн удирдлагуудад танилцуулж ажилласан. Цасны ажиглалтын хөтөлбөрийн хэрэгжилт-100%, ажиглалтын чанар 100%, шүүмж шалгалтын чанарыг 100%-тай хийж гүйцэтгэсэн. Ховд аймгийн 17 сумын 79 багийн нутаг дэвсгэр дээрх 84 цэгт бэлчээрийн төлөв байдлын ажиглалтыг 2023 оны 08 дугаар сарын 10-15-ны хооронд зохион байгуулж хийсэн. Салбар хариуцсан инженер, техникч нар Дөргөн, Мянгад, Дуут цаг уурын харуулуудад ажиллаж 3 сумын 14 цэгт БТБ-ын ажиглалтыг хийж, заавар зөвлөмж өгч ажиллаа. Бэлчээрийн төлөв байдлын 2022 оны шинжилгээний ажиглалтын чанар-99.7%, шүүмж шалгалт-99.7%-тай шалгагдсан 2021 оноос а/чанар 0.1%-иар ахисан	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						үзүүлэлттэй байна. Тавьсан зорилтот түвшингээс а/ч-0.5%-р ахиулж, ш/ш-99.7% хүргэж ажилсан.	
4.6.	ХААЦУ-ын тойм, зөвлөмж ХААЦУ-ын урьдчилсан болон өнгөрсөн хугацааны мэдээ мэдээгээр үйлчлэх	-	Өнгөрсөн хугацааны цаг агаарын нөхцлийн тойм мэдээ, цаг үеийн зөвлөмж мэдээллээр дараах сувгуудаар тавьж үйлчилнэ. 1)www.Khovd.tsag-agaar.gov.mn сайт 2) Ховд ус цаг уур пэйж 3)УЦУОШТ-ийн “ЛЕД” самбар	ХААЦУ-ын 10 хоногийн тойм 36, сарын 12, улирлын 3, жилийн 1, цаг үеийн зөвлөмж мэдээ тус тус зохиож хэрэглэгчдэд хүргэж үйлчилж ажилласан.	Өнгөрсөн хугацааны цаг агаарын нөхцлийн 10 хоногийн тойм 33, сарын тойм 11, улирлын 3, жилийн тойм 1 удаа, цаг үеийн болон бусад тойм зөвлөх мэдээгээр ААНБ, иргэд, хэрэглэгчдэд үйлчилж ажилласан байна.	Өнгөрсөн хугацааны цаг агаарын нөхцлийн тойм 10 хоногийн 33, сарын тойм 11, улирлын 3, жилийн 1, цаг үеийн 4 зөвлөмж, урьдчилсан мэдээ 2 удаа нийт 54 мэдээгээр ААНБ, иргэд, хэрэглэгчдэд мэдээллийн бүх хэрэгслээр хүргэж үйлчилсэн. 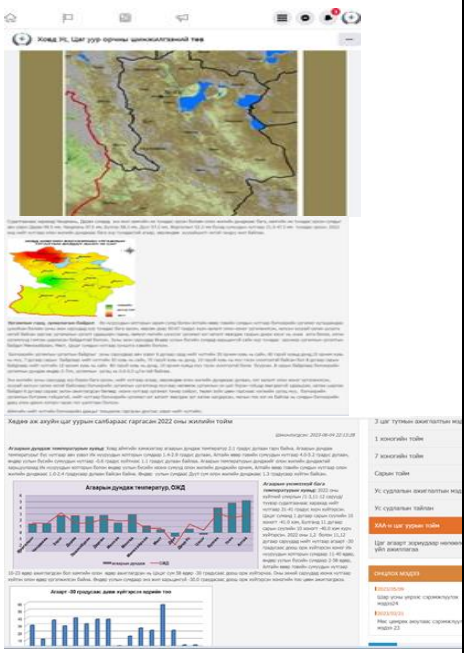 *Зураг. ХААЦУ-ын тойм зөвлөмж хэрэглэгчдэд хүргэсэн байдал*	100
4.7.	Аймгийн нийт сумдын 2023-2024	-	бэлчээрийн даацын	17 сумын 84 зогсоол цэгт	БТБ-ын ажиглалтыг 8 дугаар сарын 10-15-	2023-2024 оны өвөл, хаврын бэлчээрийн даацыг баг бүрийн	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	оны мал өвөлжилт, хаваржилтын бэлчээрийн даацын мэдээгээр үйлчлэх		мэдээллийг дараах сувгуудаар тавьж үйлчилнэ: 1)www.Khovd.tsag-agaar.gov.mn сайт 2)Ховд ус цаг уур facebook пэйж 3)УЦУОШТ-ийн “ЛЕД” самбараар үйлчилсэн тоо	БТБ-ын ажиглалтын мэдээгээр	ны хооронд зохион байгуулж хийж дуусгах, сумдаас ирсэн ургац мэдээг УЦУОСМХ-ийн ХААЦУСХ-т хугацаанд нь хүргүүлж, төв боловсруулагдсан бэлчээрийн даацын зураглал авч аймгийн хэмжээгээр тойм зөвлөмж бичиж үйлчилж ажилласан байна.	бэлчээрийн ургац, малын тоо, бэлчээрийн талбайн хэмжээ, бэлчээр ашиглах хугацаа зэрэг мэдээлэл дээр үндэслэн арга зүйг боловсруулж багийн нутгаар нь тооцоолж, зураглалыг ХААЦУСХ-т боловсруулж гаргасан зургийг авч аймгийн хэмжээний тойм зөвлөмж мэдээг гаргаж, бүх хэрэглэгчдэд үйлчилж ажилласан. 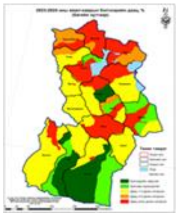 Аймгийн дүнгээр нийт нутгийн 27 орчим хувьд мал өвөлжилт, хаваржилт хэвийн, нутгийн 39 орчим хувь нь 1-3 дахин хэтэрсэн, 34 гаруй хувьд бэлчээрийн даац 3-аас дээш олон дахин хэтэрч гарлаа.	
4.8.	Усны горимын хяналт шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн хэрэгжилт технологид хяналт тавих, удирдлага арга зүйгээр хангах.	УТ	Голын 10, нуурын 1 харуулын ажиглалтын цэг дээр агаарын температурын ажиглалтыг, голын мөсний зузааныг, голын усны түвшний хэмжилтийг, гүн, өнгөрөлтийн ажиглалтыг хийлгэж, биологийн сорьцыг авч шинжилгээнд явуулах, УД-1,	Ус судлалын 2022 оны шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн биелэлт 100%, ажиглалтын чанар 95,2%, шүүмж шалгалтын чанар 98.40%-тай дүгнэгдсэн.	Голын 10, нуурын 1 харуулын ажиглалтын цэг дээр агаарын температурын ажиглалтыг 8030, голын мөсний зузааныг 198, голын усны түвшний хэмжилтийг 8030, гүн, өнгөрөлтийг 566 удаа, УД-1-132ш, УД-2-566ш, Усны биологийн сорьцыг 55 удаа авч шинжилгээнд явуулсан байх ба дэвтэр тайланд	Ус судлалын шинжилгээний хөтөлбөрт ажлуудыг голын 10, нуурын 1 харуулууд хөтөлбөрийн дагуу бүрэн 100% биелүүлж ажилласан. Шинжилгээний ажлын нэгдсэн дүнгээр салбарын хэмжээнд 98.3-тай V байранд орсон. 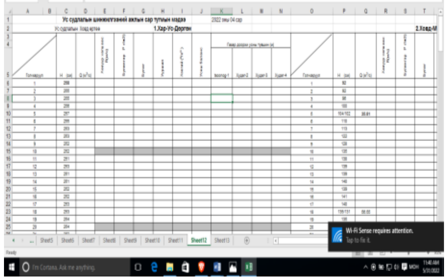	100

1	2	3	4	5	6	7	8
			УД-2 дэвтэр тайланд техник болон онолын шалгалт хийж хүргүүлсэн байх, Буянт голын ус судлалын ажиглалтын цэг дээр гулдрилын хэмжилтийг 3 удаа хийж зураглал үйлдсэн эсэх/тоо		техник болон онолын шалгалт хийж хүргүүлсэн байна Шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийг 100% хэрэгжүүлнэ. Буянт голын ус судлалын ажиглалтын цэг дээр гулдрилын хэмжилтийг 2 удаа хийж зураглал үйлдсэн байх ба х/б-100%, а/ч-96,8%, ш/ш-98.8%-д хүргэсэн байх	*Зураг-1. Ус судлалын харуулудын УД-1,УД-2 дэвтэрт техник болон шүүмж шалгалт хийж, ГУСХ-т УХШ-1 хүснэгтээр илгээсэн байдал.* Ус судлалын харуулуудаас 11 сарын байдлаар усны биологийн сорьцыг 55 удаа авч, УЦУОСМХ-ийн ГУССХ-т хүргүүлсэн. УЦУОСМХ-ийн ГУССХ-ээс орон нутгийн Ус судлалын инженерүүдийн сургалт 2023 оны 04-р сарын 03-наас 4 хоногийн танхимын сургалтанд усны инженер оролцсон бөгөөд уг сургалтаар усны шинжилгээ, судалгааны ажлын явц, үр дүн, цаашдын зорилтын талаар, 2021, 2022 оны Урсац боловсруулахад гарч буй нийтлэг алдааны талаар, мэдээллийн сангийн нөхөн бүрдүүлэлт, техникийн хэргийн баяжилт хийх талаар сургалт орсон.	
4.9.	Усны хяналт шинжилгээний тохируулга, шалгалтын ажлыг хэрэгжүүлэх.	-	Голын 10, нуурын 1 харуулын ажиглалтын цэг дээр шалгалтын нивлередлэгийг хийж хөтөлбөрийн биелэлтийг хангасан эсэх/тоо	2022 оны шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн биелэлт 100%, ажиглалтын чанар 95,2%, шүүмж шалгалтын чанар 98.40%-тай дүгнэгдсэн.	Голын 10, нуурын 1 харуулын ажиглалтын цэг дээр шалгалтын нивлередлэгийг 1-2 удаа хийж шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн биелэлт 100%-д хүргэж ажилсан байна.	Шалгалт тохируулгын ажлыг энэ жил Буянт-Ховд, Ховд-Мянгад, Хар-Ус-Дөргөн, Чоно-Харайх-Дөргөн, Төгрөг-Манхан, Дундцэнхэр-Мөнххайрхан, Долооннуур-Мөнххайрхан, Бодонч-Алтай, Үенч-Үенч, Булган-Байтаг, Улаан ам-Эрдэнэбүрэн зэрэг 11 харуул дээр шалгалтын нивлередлэгийг хийхийн зэрэгцээ төлөвлөгөөт шалган туслах ажлаа хийж орон нутгийн салбар нэгжүүдийг арга зүйн заавар зөвлөмжөөр бүрэн хангаж	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						ажиллалаа. *Зураг-2. Буянт-Ховд харуулд шалган туслах ажил хийгдэж байгаа нь:* Ховд-Мянгад ус судлалын харуулын тросс 06-р сарын үерээр баруун эргээс мултарч,голд унасан байсныг ЦАЗНЭкспедицийн Зэвсэгийн инженер Б.Отгонтөмөр, Мөстөлийн инженер Т.Хаш-Эрдэнэ, Буянт-Ховд харуулын техникч Я.Батгэрэл, Булган-Байтаг харуулын техникчээр суралцаж байсан Б.Шинэ-Эрдэнэ, Ховд-Мянгад харуулын техникч Ц.Энхбаяр нартай хамтран харуулын троссыг машины лебодкаар татан чангалж, шинээр троссны бэхэлгээ болон тулгуур шонг цементлэн суурилуулж, шинжилгээний ажлын хэвийн байдлыг хангуулан ажилласан. *Зураг-3.Ховд-Мянгад харуулын тросс татаж,бэхэлгээг хийсэн байдал*	

1	2	3	4	5	6	7	8
	Нэмэлтээр хийсэн: Ус судлалын 11 харуулын Техникийн хэргийн дэвтэрүүдийг скайнердаж,цахим сан үүсгэж, ГУСХ-т хүргүүлэх	-	Скайнердаж, цахим санд оруулж хүргүүлсэн дэвтрийн тоо/ширхэг	Хийгдээгүй байсан	Ус судлалын 11 харуулын Техникийн хэргийн дэвтрийг скайнердаж, цахим санд оруулж, ГУСХ-т хүргүүлж ажилласан байна.	Ус судлалын нийт 11 харуулын “Техникийн хэргийн дэвтэр”-ийг скайнердаж, цахим санд оруулж ГУСХ-т хугацаанд нь хүргүүлэв. *Зураг.Техникийн хэргийн баяжилт хийгдэж, цахим болгосон байдал.*	100
	Буянт-Ховд ус судлалын харуулын түр харуул байгуулж, хэвгий хэмжих, хөндлөн зүсэлт болон судалгаа хийх, түр харуулд мөсөн бүрхүүлтэй болтол хэмжилт хийх	-	Түр харуулыг 10 дугаар сарын 15-наас 12-р сарын 1 хүртэл.	Буянт-Ховд ус судлалын харуулын цэгт арал үүссэн, голын гульдрал өөрчлөгдсөн, баруун талын эрэг нурж, тулгуур шон хөдөлсөн зэрэг шалтгаанаар түр харуул байгуулан	Түр харуул байгуулан ажиллах талаар ГУСХ-ээс зөвлөмж ирсний дагуу ажиллаж байна.	Буянт-Ховд ус судлалын харуулын цэгт арал үүссэн, голын гульдрал өөрчлөгдсөн, баруун талын эрэг нурж тулгуур шон хөдөлж цаашид ажиглалт хийх шаардлага хангахгүй болж харуулын цэгийг нүүлгэх талаар мөн шинээр харуул байгуулах цэгийн зураг, бичлэг зэргийг дроноор авч албан тоотын хамт ГУСХ-ийн дарга Оюунбаатарт хүргүүлсэний дагуу түр харуулыг байгуулж, хэвгий хэмжих, хөндлөн зүсэлт болон судалгааг хийн түр	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				хэмжилт хийгдэж байна.		харуулыг 11 дүгээр сарын 15-аас мөсөн бүрхүүлтэй болтол хэмжилт хийх зэргээр зааварчилгааны дагуу ажиллаж байна. Буянт-Ховд харуулыг нүүлгэх ажлыг 2024 онд хийхээр төлөвлөсөн. *Зураг. Хуучин харуулын чиглэлд* *Зураг.Шинэ харуулын чиглэлд*	
	Хар нуур-Ховд голын болон Булган-Үенч голын сав газрын захиргаатай хамтран ажиллаж томоохон голуудын гүүрэн дээр тэмдэглэгээ хийх	Сав газрын захиргаанаас	Томоохон голуудын гүүрний тулгуур баганад усны түвшин хэмжигч рейкийг будгаар өнгө ялгаж будаж тэмдэглэгээ хийсэн голын/ тоо	Хийгдээгүй байсан	Томоохон голуудын гүүрний тулгуур баганад усны түвшин хэмжигч рейкийг будгаар өнгө ялгаж будах талаар мэргэжил аргазүйн зөвлөгөө өгч хамтран ажилласан.	Хар нуур-Ховд, Булган-Үенч голын сав газрын захиргаанаас Ховд, Төгрөг, Шураг, Хонгио, Буянт, Үенч, Булган, Алтай сумын Тогоон-нуурын гүүр зэрэг томоохон голуудын гүүрний тулгуур баганад усны түвшин хэмжигч рейкийг будгаар өнгө ялгаж будаж ард иргэдийг болзошгүй эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд Хар нуур-Ховд голын сав газрын захиргаа, Булган-Үенч голын сав газрын захиргаатай хамтран тухайн голын үерийн	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						болон аюултай түвшингийн хэмжээ болон хэрхэн хийх талаар мэргэжил аргазүйн зөвлөгөөг өгч ажилласан. *Зураг.Буянт голын гүүрийн баганад усны түвшиний тэмдэглээ хийсэн нь*	
4.10.	Урсац бодолтын ажлын чанар сайжруулах.	-	Голын 10, нуурын 1 харуулын ажиглалтын цэг дээрх усны горимын шинжилгээний ажлын ажиглалтын материалыг боловсруулж урсацын эмхэтгэл гаргаж хүргүүлэх.	2022 оны урсацын бодолтын чанар 98,55%-тай дүгнэгдсэн.	Голын 10, нуурын 1 харуулын усны горимын 2022 оны шинжилгээний ажлын материалыг боловсруулж урсацын эмхэтгэл гаргаж ГУСХэлтэст 3 дугаар сарын 13-нд хүргүүлж, урсац бодолтын чанарыг 98.6%-д хүргэнэ.	Голын 10, нуурын 1 харуулын усны горимын 2022 оны шинжилгээний ажлын материалыг боловсруулж урсацын эмхэтгэл гаргаж ГУССХэлтэст 04 дугаар сарын 03-нд хүргүүлсэн. Мөн Реки-Режим программд бодож, хүргүүлсэн. 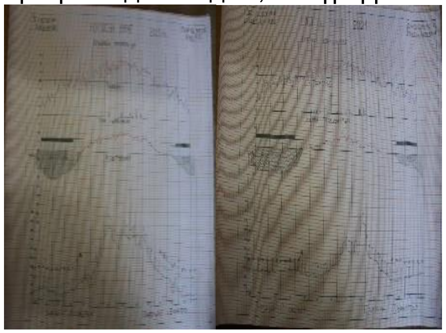 *Зураг. 2022 оны Урсацын нэгдсэн зураглал хийсэн байдал.*	100
4.11.	Ус судлалын тойм, сэрэмжлүүлэг урьдчилсан мэдээгээр	-	Үер, усны, тойм зөвлөмж, сэрэмжлүүлэг болон	2022 оны эхний 11 сарын байдлаар үер, усны	Цасны шар усны үер, усны сэрэмжлүүлэг мэдээгээр 22 удаа, анхааруулах мэдээ	Ус судлалын салбараас эхний 11 сарын байдлаар шар усны үер, усны сэрэмжлүүлэг мэдээгээр 22 удаа, анхааруулах мэдээ масс	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	үйлчлэх**.**		анхааруулах мэдээг тухай бүр нь вэб хаягаар дамжуулж, үйлчилнэ: 1)*www.Khovd.tsag-agaar.gov.mn* сайт 2)Ховд ус цаг уур, орчны шинжилгээний төв facebook пэйж 3)УЦУОШТ-ийн "ЛЕД" самбараар үйлчилсэн мэдээний тоо	сэрэмжлүүлэг 15 удаа, урьдчилсан мэдээ 2 удаа, гол, нуурын ус, мөсний тухайн үеийн зөвлөмж мэдээг 3 удаа тус тус зохиож хэрэглэгчдэд хүргэж үйлчилсэн.	масс мессежээр 2 удаа нөхцөл бүрдсэн тухай бүрд нь тойм болон урьдчилсан мэдээ мэдээллээр иргэд, хэрэглэгчдэд тогтмол үйлчилж ажилласан байх.	мессежээр 2 удаа, тойм болон урьдчилсан мэдээ мэдээллээр 15 удаа иргэд, хэрэглэгчдэд үйлчилж үер усны аюулаас сэрэмжлүүлэн ажилласан. 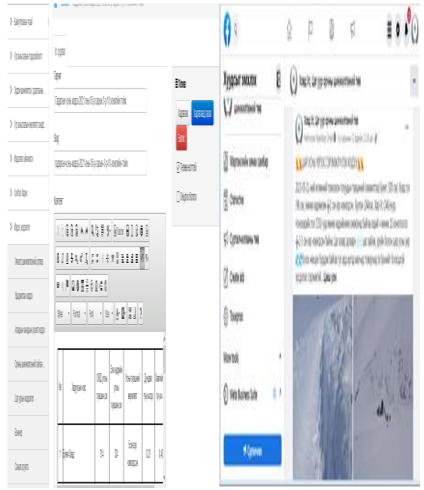 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						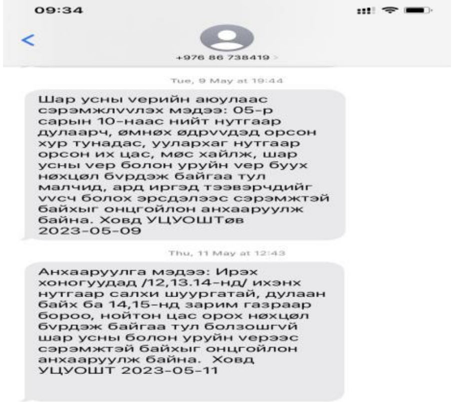 *Зураг. Цахим сайт,болон нийт 2500 иргэдийн гар утсанд явуулдаг үер усны мэдээ*	
4.12.	Мөстөл судлалын шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг хангах.	-	Мөстлийн хайлалт, хуримтлалын хэмжилтийг тооцох, Мөстөл судлалын хавтгайд байрлах автомат станцын багаж тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг шалгах, тоололт авах, хөтөлбөрийн биелэлтийг хангах, Усны биологийн сорьц авч шинжилгээнд явуулсан эсэх/тоо	Мөстөл судлалын 2022 оны шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн биелэлт 100%, хэмжилтын чанар 100%, Мэдээ хуулалтын чанар 100%-тай дүгнэгдсэн.	Мөстлийн хайлалт, хуримтлалын хэмжилтийг тооцох, Мөстөл судлалын хавтгайд байрлах автомат станцын багаж тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг шалгах, тоолопт авах ажлыг 2 удаа хийж хөтөлбөрийн биелэлтийг хангаж, усны биологийн сорьцыг 3 удаа авч хугацаанд нь шинжилгээнд хамруулна.	Мөстөл судлалын шинжилгээний хөтөлбөрт ажлыг 06 дугаар сарын 1-ээс эхлүүлж, 6 дугаар сарын 2-нд анхны тоолопт хийхээр явсан боловч тоолопттын бүсэд цас ихтэй учир хэмжилтийн шон олдоогүй, цасан бүрхүүлийн зузааны хэмжилт хийгдсэн. Мөстөл судлалын хавтгайд байрлах автомат станцын багаж тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг шалгах, тоолопт авах, шонгийн тоолопт, цас, мөс, тунадасны хэмжилтийг хөтөлбөрийн дагуу 10 хоног тутамд хийгдэж эхэлсэн. Мөстөл судлалын 14 жилийн	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						хайлалтын график, түүвэр судлагаа хийж мөстлийн хайлалт, хуримтлалын хэмжилтийг тооцож гаргасан. Мөстөл судлалын хавтгайд байрлах автомат станцын багаж тоног төхөөрөмжийн үйл ажиллагааг шалгах, тоололт авах, явцад гадны нөлөөтэй автомат станцын кабелийн утаснуудыг тасалсан байсан учир дахин очиж тасалсан утсыг залгаж ажиллагаанд оруулсан. *Зураг. Автомат станцын утас тасарсан байдал* Жилийн эцсийн дүн 96,5-тай салбарын хэмжээнд II байранд орсон.	

1	2	3	4	5	6	7	8
4.13.	Цэвдэг судлалын шинжилгээний хөтөлбөрт ажилд хяналт тавих шалгалт хийх.	-	Цэцэг нуурын хөвөө, Наранхайрханы энгэрт байрлах Цэвдэг судлалын 2 цэгийн мэдээллийг хуулж авсан эсэх	Цэвдэг судлалын 2022 оны шинжилгээний хөтөлбөрт ажил 100%-тай дүгнэгдсэн 2 цэгээс 2 удаа мэдээллийг хуулж ГУССХ-т хүргүүлсэн.	Цэвдэг судлалын 2 цэгийн мэдээг жилд 2 удаа хуулж авсан байх.	Цэвдэг судлалын 2 цэгийн мэдээг жилийн ажлын төлөвлөгөөнд тусгагдсаны дагуу Наранхайрханы энгэрт байрлах цэгийн мэдээг 2023.05.16, 2023.11.18-нд 2 удаа, Цэцэг нуурын хөвөөнд байрлах цэгээс 2023.07.10, 2023.11.10-нд 2 удаа хуулж авсан ба шаардлагатай засвар үйлчилгээ, батерей сольж судалгааны ажлын хэвийн байдлыг хангуулан ажилласан.	100
4.14.	Салбаруудын туршлага судлах сургалт зохион байгуулах.	-	Төвийн харъяа Мөст цаг уурын өртөө зохион байгуулах /оролцсон салбар нэгж, хүний тоо/	Манхан, Цэцэг, Чандмань цаг уурын өртөөд "Туршлага судлах сургалт"-ыг 2018, 2019, 2020 онуудад зохион байгуулсан.	Салбаруудын шинжилгээний хөтөлбөрт ажлын чанар сайжирна, салбарт нэгжид ажиллаж байгаа ажилчдын мэдлэг ур чадвар дээшилнэ.	Тус төвийн харъяа цаг уурын өртөөдийн "Туршлага судлах нэгдсэн сургалт"-ыг 4 дэх жилдээ Мөст сумын Мөст цаг уурын өртөөний хамт олон 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдөр зохион байгуулав. Уулзалт сургалтанд төвийн инженер, техникчид болон цаг уурын 9 өртөө, харуулуудын нийт 60 гаруй ажилчид хамрагдсан. Нэгдсэн сургалтыг батлагдсан хөтөлбөрийн дагуу Хэлтсийн дарга бөгөөд ХААЦУ-н инженер Ц.Дэлгэр, МҮХ-ийн дарга М.Баярмаа, ХХХТХ технолоигич инженер Д.Төрмөнх, Цаг уурын инженер Ж.Ганбаяр, БОШЛ-ийн эрхлэгч С.Жавзанпагма нар хичээл зааж, шинжилгээний хөтөлбөрт ажилд гарч байгаа үл тохирол, багаж тоног төхөөрөмжийн үзлэг үйлчилгээ, цаашид яаж ажиллах тал дээр харилцан ярилцаж туршлага судалсан үр дүнтэй сургалт болсон. Мөст өртөөний техникч Х.Пүрэвдорж цаг уурын ажиглалтаар, техникч Ц.Отгонцэцэг ХААЦУ-ын хашаалсан болон хашаалаагүй талбайд бэлчээрийн ургамлын	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						үзэгдэл зүйн ажиглалтаар, техникч И.Нямбуу, ХААЦУ-ын инженер Ц.Дэлгэр нар БТБ-ын ажиглалтаар тус тус үзүүлэн ажиглалт хийж бусад өртөө харуулуудын техникч нартай харилцан туршлага солилцлоо. Энэ удаагийн туршлага судлах сургалт амжилттай зохион байгуулагдаж дараа жилийн сургалтыг цаг уурын Мөнххайрхан өртөөний хамт олон зохион байгуулахаар болсон. *Зураг. Мөст цаг уурын өртөөнд*	

1	2	3	4	5	6	7	8
						зохион байгуулсан нэгдсэн сургалт	
Зорилт-5. Хүрээлэн буй орчны төлөв байдал, агаар, ус, хөрсний чанар, цацраг идэвхийн түвшний болон бохирдлын эх үүсвэрийн хяналт шинжилгээний үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн хэрэгжилт, мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах, аймгийн агаарын чанарын мэргэжлийн албаны үүргийг гүйцэтгэж, агаар бохирдуулах эх үүсвэрийн тооллогыг зохион байгуулах, агаарын чанарын төлөв байдлыг мэдээлэх, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөх.		УТ	Агаар, усны, цацрагийн, хөрсний чанарын хяналт шинжилгээний ажлыг хөтөлбөрийн дагуу хийж гүйцэтгэсэн эсэх тоо/хувь	Хүхэрлэг хийн, азотын давхар ислийн, нүүрстөрөгчийн дутуу ислийн нийт 1469 сорц авч шинжилгээ хийсэн, PM2,5 тоосны мэдээг 335 удаа авч нийт 1804 мэдээг дамжуулсан. Гадаргын усны 62 дээжинд 20 үзүүлэлтээр нийт 1240 удаа, хаягдал бохир усны 24 дээжинд 4-9 үзүүлэлтээр нийт 156 удаа, цацрагийн түвшний ажиглалтыг Ховд, Байтаг өртөөнд агаар, хөрсөнд нийт 2832 удаа хийж тайланг ИХХ-1 хүснэгтээр гарган eic.mn-ээр дамжуулсан. Хөрсний хяналт шинжилгээний ажлын 15 цэгийн хөрсний дээжинд шинжилгээ хийж, дүн мэдээг	Хүхэрлэг хийн, азотын давхар ислийн нийт 1286 сорц авч шинжилгээ хийсэн, PM2.5 тоосны мэдээг өдөр бүр 365 удаа авч нийт 1651 дээжинд шинжилгээг хийж мэдээллийг дамжуулсан. Гадаргын усны 60 дээжинд 20 үзүүлэлтээр нийт 1200, хаягдал бохир усны 12 дээжинд 13 үзүүлэлтээр нийт 156 үзүүлэлтээр шинжилгээг хийсэн. Цацрагийн түвшний ажиглалтыг Ховд, Байтаг өртөөнд агаар хөрсөнд нийт 2834 удаа ажиглалт хийсэн. тайланг ИХХ-1 хүснэгтээр хүлээн авсан. 2023 онд БОШЛ-ийн шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн биелэлт 100%, ажиглалтын чанар 98%-иас бууруулахгүй хийнэ.	Агаарын хүхэрлэг хийн 643 азотын давхар ислийн 643 сорьц, PM2.5 тоосны мэдээг өдөр бүр буюу 365 удаа авч нийт 1651 дээжинд шинжилгээг хийж агаарын чанарыг хянсан. Шинжилгээний ажлын хөтөлбөрийн биелэлт-100%, ажиглалтын чанар-100%-тай хийж гүйцэтгэсэн. Гадаргын усны 60 дээжинд 20 үзүүлэлтээр нийт 1200 удаа, хаягдал бохир усны 12 дээжинд нийт 156 үзүүлэлтээр шинжилгээ хийж дүнг мэдээг мэдээллийн санд байршуулсан. Цацрагийн түвшний ажиглалтыг Ховд өртөөнд агаар хөрсөнд нийт 1420 удаа, Булган-Байтаг өртөөнд 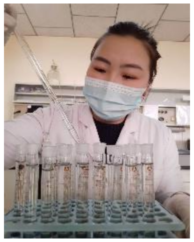 агаар хөрсөнд нийт 1414 удаа ажиглалтыг хийж, тайланг ИХХ-1	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				гарган хүнд метиалын дүнтэй нэгтгэн мэдээллийн санд байршуулсан.		хүснэгтээр хүлээн авч хяналт тавин ажилласан. Салбарын хэмжээнд нийт ажиллаараа 100% дүгнэгдэж I байранд орсон.Цэгүүдийн хөрсний шинжилгээ хийгдэх хугацаа болоогүй. *Зураг. Шинжилгээ хийгдэж байгаа нь* Дээд газраас БОШЛ-д шаардлагатай жин, суурин PH метр, ус шүүгч зэрэг багаж тоног төхөөрөмжөөр хангасан. *Зураг. Хангасан багажууд* ЦУОШГазрын ахлах мэргэжилтэн Энхмаа, БНСУлсын Байгаль орчны технологийн төвийн ахлах инженерүүдийн хамт агаарын бохирдолтыг 4-5 үзүүлэлтээр хэмжих автомат багаж төхөөрөмж байршуулах цэг сонгох ажлаар	

1	2	3	4	5	6	7	8
						ирж, Жаргалант сумын газарзүйн байршил, агаарын бохирдол гаргадаг томоохон эх үүсвэрүүдийн байршлын судалгаа, зураглал хийж, цэгээ сонгож солбицол авах ажил хийгээд явсан. *Зураг. Цэг сонгосон байдал*	
5.1.	Агаар, ус, хөрсний бохирдолийн мэдээг өдөр бүр, сар, улирал, жилийн өнгөрсөн хугацааны тойм мэдээгээр үйлчлэх.	-	Бохирдолтын мэдээллээр дараах сувгуудаар үйлчилнэ: 1.www.Khovd.tsag-agaar.gov.mn сайт 2.192.168.100.13 агаар ус хөрсний мэдээ 3.eic.mn/radiation/index.php цацрагийн мэдээг байршуулах/	Агаарын бохирдолтын мэдээг өдөр бүр, Усны бохирдолтын мэдээг сар бүр, Хөрсний бохирдолтын мэдээг 1 удаа тус тус зохиож хэрэглэгчдэд хүргэсэн.	Агаарын бохирдолтын мэдээг өдөр бүр, усны тойм мэдээг сар бүр, тухай бүр нь ААНБ, иргэд, хэрэглэгчдэд үйлчилж ажиллана.	Агаарын бохирдолтын мэдээг өдөр бүр, 10 хоногийн тойм 36, усны тойм мэдээг нийт 12 удаа, ААНБ, иргэдэд тухай бүр нь мэдээгээр үйлчилсэн.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						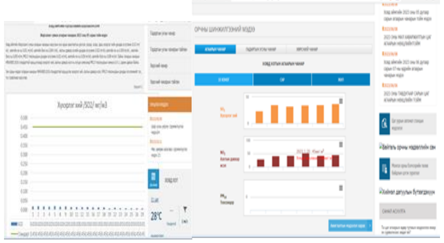 *Зураг. Агаарын чанарын мэдээгээр үйлчилсэн байдал*	
5.2.	Агаар бохирдуулж буй суурин эх үүсвэрийг нэгдсэн тооллого хийх.	Орон нутгийн төсөв	Агаар бохирдуулж буй суурин эх үүсвэрийг нэгдсэн тооллого аймгийн хэмжээнд хийх.	2022 оны аймгийн 17 суманд агаар бохирдуулж буй суурин эх үүсвэрийн нэгдсэн тооллогийг бүрэн хийж биелэлт 100% хийсэн.	Аймгийн 17 суманд Агаар бохирдуулж буй суурин эх үүсвэрийг нэгдсэн тооллогийг бүрэн хийж дүн мэдээг хүргүүлнэ.	Агаар бохирдуулагч эх үүсвэрийн тооллогын зохион байгуулах ажлын хэсэг нь Аймгийн засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 01-ны өдрийн А/743 тоот захирамжийн дагуу аймгийн Засаг даргын орлогч Т.Дэлгэрсайханаар ахлуулсан байгаль орчны салбар байгууллагууд болон Мэргэжлийн хяналтын газар, Авто тээврийн газаруудын хамтарсан бүрэлдэхүүнтэйгээр томилогдож, ажлын хэсэг Буянт, Мянгад, Дөргөн, Чандмань, Зэрэг, Дарви, Цэцэг, Мөст, Алтай, Үенч, Булган, Манхан сумандхяналтын тооллогын ажлаар ажиллаж, аймгийн хэмжээний эх үүсвэрийн тооллогыг хугацаанд хийж, тайланг төвд хүргүүлэн ажиллав. *Зураг. Сумдад ажлын хэсэг ажиллаж байгаа нь*	100

1	2	3	4	5	6	7	8
5.3.	Орчны ноцтой бохирдол ажиглагдах, төр захиргааны байгууллага, ААНБ, иргэний хүсэлтээр орчны чанарын хяналт шинжилгээний хийх, сорилтын дүн гаргаж үйлчлэх	-	Хүсэлт гаргасан аж ахуй нэгж, төрийн байгууллагад агаар, ус, хөрсний захиалгат мэдээгээр үйлчлэх	БОШЛаборатори нь Аж ахуй нэгжүүдийн хүсэлтээр агаар ус, хөрсний шинжилгээг хийсэн.	Хүсэлт өгсөн аж ахуй нэгж, иргэдийн хүсэлтийн дагуу агаар, ус, хөрсний мэдээллийг бүрэн гаргаж өгсөн байх ба байгууллагад нэмэлт орлого бүрдүүлнэ.	Гэрээтэй аж ахуй нэгж, иргэдийн хүсэлтийн дагуу агаар, ус, хөрсний шинжилгээг бүрэн хийж өгсөн. Аж ахуйн нэгж, иргэдийн хүссэн агаар, ус, хөрсний баталгаат мэдээллийг бүрэн гаргаж өгсөн. Зураг. Захиалгат хэмжилт шинжилгээ хийж байгаа нь Аймгийн Засаг даргын хүсэлтийн дагуу 12 багт цэг тогтоон агаарын шижилгээг хийж дүн мэдээг хүргүүлсэн. Мөн аймгийн төвд тавигдсан замтай холбоотой тоосны хэмжилтийг зам дагуу 3 цэгт хийж орон нутагт тоосжилт ямар байгаа талаар дүн мэдээг СХЗГ, ЭМГ, БОЭТөвд хүргүүлсэн Ард иргэдэд телевизээр мэдээлэл өгч ажилласан. *Зураг. Цэгүүдэд агаар, тоосны хэмжилт хийж, ТВ-ээр мэдээлэл*	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						өгч байгаа нь	
	Нэмэлт ажил: БОШЛ-ийн итгэмжлэлийн шаардлагын дагуу ХАБҮЛЛаб-ийн ур чадварын сорилтонд хамрагдах	-	Ундны усны хатуулаг тодорхойлох	Ундны усны стандартын дагуу.	Ундны усанд шинжилгээг хийж дүнг хүргүүлсэн.	БОШЛ-ийн итгэмжлэлийн шаардлагын дагуу ХАБҮЛЛаб-ийн ур чадварын сорилтонд оролцож хангалттай үнэлгээ авсан. 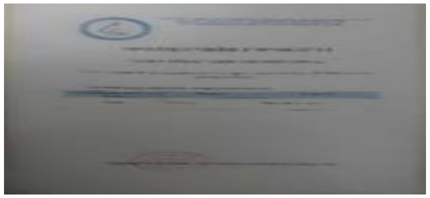 Зураг. ХАБҮЛ-ийн гэрчилгээ авсан нь	100
	Аймгийн засаг дарга хүсэлтийн дагуу БОАЖЯамнаас ирсэн Агаарын бохирдолт хэмждэг автомат багажуудыг байршуулах	ОНХС	Агаарын бохирдлыг автоматаар хэмжих багажийн тоо/ ширхэг	Байхгүй байсан	Аймгийн төвийн агаарын бохирдол өндөртэй Алагтолгой, Наран, Цамбагарав, Магсаржав, Рашаант багуудын иргэд орчны агаарын чанарын мэдээг гар утасны HiPay апп ашиглан авч ашигладаг болсон байна.	Аймгийн засаг дарга хүсэлтийн дагуу БОАЖЯамнаас ирсэн Агаарын бохирдолт хэмжин автомат багажийг Ховд Их Сургууль, БОАЖГ-т тус тус байрлуулсан. Алагтолгой, Цамбагарав, Магсаржав, Рашаант Наран багийн иргэд орчны агаарын чанарын мэдээг иргэд гар утасны HiPay апп ашиглан авах талаар болон өөрийн багажийн хэмжлийн үр дүнг өдөр бүр байгууллагийн пэйж хуудас болон FB хуудсуудаар дамжуулан иргэдэд мэдээллийг хүргэсэн. *Зураг. Байруулсан автомат багаж*	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	"Их нууруудын хотгорын төв хэсгийн нуур, голуудын гидрологийн мониторинг судалгаа"-г хийх	-	Судалгааг хамтран ажиллах байгууллагуутай хийж, судалгааны үр дүн гарсан байна.	-	МУИС-ийн Ховд аймаг дахь салбар сургуулийн Баруун бүсийн экологийн судалгааны суурин, ШУА-ийн Газарзүй, Геоэкологийн хүрээлэнгийн Усны нөөц, ус ашиглалтын салбар, Дөргөний УЦС ХХК, Хар нуур-Ховд голын сав газрын захиргаатай хамтран судалгааг хийнэ.	МУИС-ийн Ховд аймаг дахь салбар сургуулийн Баруун бүсийн экологийн судалгааны суурин, ШУА-ийн Газарзүй, Геоэкологийн хүрээлэнгийн Усны нөөц, ус ашиглалтын салбар, Дөргөний УЦС ХХК, Хар нуур-Ховд голын сав газрын захиргаатай хамтран "Их нууруудын хотгорын төв хэсгийн нуур, голуудын гидрологийн мониторинг судалгаа"-г хийж дүн, тайланг гаргаж ажилласан. *Зураг. Хамтран ажилласан баг, үр дүнгийн хэсгээс*	100
Зорилт-6. Богино, дунд хугацааны цаг агаарын урьдчилсан мэдээ, цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлээс сэрэмжлүүлэх, салбарын хэмжээнд нэгэн утгатайгаар гаргах, цаг агаарын бодит болон урьдчилан мэдээ, мэдээллийг хэрэглэгчдэд шуурхай хүргэх үйл ажиллагааг зохион байгуулж,		УТ	1, 5 Хоногийн болон нарийвчилсан мэдээг хот орчмоор болон сумдын нутгаар гаргасан мэдээний тоо, таарц	2022 онд хоногийн болон нарийвчилсан мэдээг Ховд хот орчмоор болон 16 сумын нутгаар 365 удаа гаргасан, мэдээний чанар Ховд хот орчмоор НУМ-97.1 хувь, ХУМ-	Хоногийн болон нарийвчилсан мэдээг Ховд хот орчмоор болон 16 сумын нутгаар 365 удаа гаргасан, мэдээний чанар НУМ-97.1 хувь, ХУМ-94.5 хувь, 5 хоногийн мэдээний чанар 89.0 хувьд хүргэнэ.	Энэ онд хоногийн болон хагас хоногийн урьдчилсан мэдээг Ховд хот орчмоор болон 16 сумын нутгаар тус бүр 335 удаа гаргаж *khovd.tsag-agaar.gov.mn* цахим хуудас, Ховд Ус, цаг уур орчны шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйж хуудас, LED дэлгэцээр хэрэглэгчдэд хүргэж ажилласан ба мэдээний чанар НУМ-96.1 хувь, ХУМ-94.3 хувь, 5 хоногийн мэдээний чанар 90.0 хувьтай өмнөх оноос НУМэдээний чанар, ХУМ болон 5 хоногийн УМ-ний	90.0

1	2	3	4	5	6	7	8
болзошгүй байгалийн гамшгийн эрсдэлээс сэрэмжүүлэх.				94.5 хувь, 5 хоногийн мэдээний чанар 91.3 хувьтай ажилласан.		чанар 0.2-1.0 хувиар буурсан байна. 5 сард ажиглагдсан хур тунадас, 11 сард ажиглагдсан орон нутгийн онцлогтой процессыг урьдчилан мэдээлж чадаагүйгээс мэдээний чанар буурсан байна. 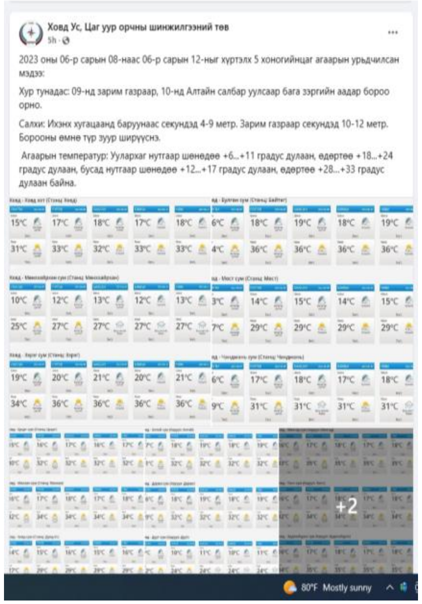 *Зураг. 1-5 хоногийн урьдчилсан мэдээг фэйсбүүк пэйжид байршуулсан байгаа нь* Сарын мэдээг 12 удаа, улирлын мэдээг 7 удаа гаргаж *khovd.tsag-agaar.gov.mn* цахим хуудас, *Ховд Ус, цаг уур орчны шинжилгээний төв* болон *khovdnews.mn* фэйсбүүк пэйж хуудас, албан тоотоор гаргаж сум орон нутгийн удирдлага ард иргэдэд мэдээлсэн.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						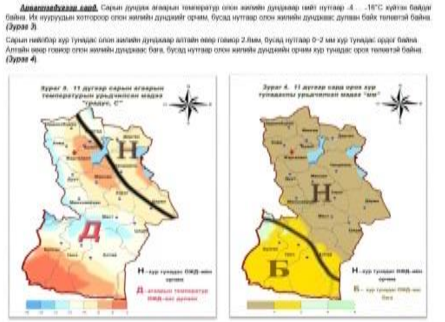 *Зураг. Сар, улирлын урьдчилсан мэдээг фэйсбүүк пэйжид байршуулсан байгаа нь*	
6.1.	7 хоногийн төлөв, сар, улирлын урьдчилсан мэдээгээр үйлчлэх.	-	Мэдээний тоо чанар	2022 онд 7 хоногийн төлөв мэдээгээр 52 удаа сарын урьдчилсан мэдээгээр 12 удаа, улирлын урьдчилсан мэдээгээр 8 удаа тус тус гаргаж үйлчилсэн.	7 хоногийн төлөв мэдээ 52 удаа, сарын урьдчилсан мэдээ 12 удаа, улирлын урьдчилсан мэдээ 8 удаа тус тус гаргаж үйлчилнэ.	Өнгөрсөн хоногт болон өнгөрсөн долоо хоногт цаг агаар ямар байсан тухай мэдээлэл 365 болон 52 удаа, сарын урьдчилсан мэдээг 12 удаа, улирлын урьдчилсан мэдээг 7 удаа гаргаж khovd.tsag-agaar.gov.mn цахим хуудас, Ховд Ус, цаг уур орчны шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйж хуудас болон албан тоотоор гаргаж сум орон нутгийн удирдлага ард иргэдэд мэдээлсэн. 	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						Зураг. 1, 7 хоногийн тойм төлөв, мэдээг фэйсбүүк пэйжид байршуулсан байгаа нь	
6.2.	Ус, цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлээс сэрэмжлүүлэх аюул, гамшгийн тухай мэдээллийг гаргах	-	СМ, УСМ-ний таарц онч/ чанар	2022 онд СМ, УСМ таарц 96.5 хувьтай онч 100 хувьтай байсан.	90.0 хувиас доошгүй таарц, 100 хувь онччой СМ, УСМ гаргана.	Цаг агаарын аюултай үзэгдлээс сэрэмжлүүлэх мэдээг хүчтэй салхиар 1 удаа, их цасаар 1 удаа, гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх мэдээг хүчтэй салхиар 3 удаа, цочир хүйтрэлтээр 1 удаа, анхааруулга мэдээг 45 удаа тус тус гаргаж khovd.tsag-agaar.gov.mn болон alarm.tsag-agaar.gov.mn цахим хуудас, Ховд Ус, цаг уур орчны шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйж хуудас, LED дэлгэцээр хэрэглэгчдэд хүргэж мэдээний чанар 86.8 хувь, онч 93.8 хувьтай зорилтот түвшнээс 3.2 хувиар буурсан. 11 сард ажиглагдсан процессыг дутуу үнэлсэн 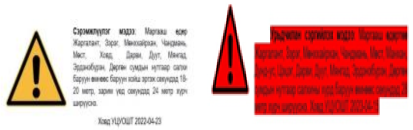 *Зураг. СМ, УСМ-г пэйж хуудас,*	90.0

1	2	3	4	5	6	7	8
						цахим хуудсанд байршуулсан байгаа нь. Харъяа цаг уурын 9 өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуулаас байгаль цаг уурын аюултай үзэгдлийн аюул агаар мэдээ /ААМО/-г 474 удаа, 10 хоног болон сарын климат мэдээг 432 удаа хүлээн авч хянан төвд дамжуулсан. Аюул, агаар мэдээний чанар, дамжуулалт 100 хувь, климат мэдээний дамжуулалт 100 хувь, чанар 99.97 хувьтай ажилласан.	
6.3.	Байгууллага, иргэдийн захиалгын дагуу урьдчилсан мэдээ, цаг агаарын тодорхойлолт гаргах	-	Хүсэлтийг шуурхай, гомдол чирэгдэлгүй гүйцэтгэсэн байх /тоо	Өнгөрсөн жил буюу 2022 онд аймгийн Онцгой байдлын газарт 5 удаа цаг агаарын тодорхойлолт гаргаж албан тоот, факс болон цахим шуудангаар илгээж ажилласан.	Хүсэлтийг шуурхай, гомдол чирэгдэлгүй үйлчилнэ.	Иргэдийн хүсэлтийн дагуу цаг агаарын аюултай үзэгдэл ажиглагдсан тухай тодорхойлолтыг 25 удаа гаргаж 280.0 төгрөгний тодорхойлолт мэдээний төлбөрийг байгууллагын нэмэлт санхүүжилтийн дансанд төвлөрүүлэн ажилласан.	100
6.4.	Ус, цаг агаар, орчны бүх төрлийн мэдээлэл, аюулт үзэгдэл, гамшгийн тухай урьдчилан сэргийлэх мэдээг мэдээллийн хэрэгсэл, хэрэглэгчдийн	-	бичвэр, үзүүлэн /слайд/, бичлэг, нэвтрүүлгийн тоо, хэмжээ	2022 онд өнгөрсөн 1 болон 7 хоногийн цаг агаарын ямар байсан талаарх тойм, цаг агаарын АМ, СМ зэрэг мэдээ, мэдээллүүдийг	Өнгөрсөн 1 болон 7 хоногийн цаг агаарын ямар байсан талаарх тойм, цаг агаарын АМ, СМ зэрэг мэдээ, мэдээллүүдийг аймаг орон нутгийн телевиз, alarm.tsag-agaar.gov.mn болон	Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдэл ажиглагдах нөхцөл бүрдсэн үед орон нутгийн Ховд телевиз, МҮОНРТ, NTV болон Ховд.мн, Khovdnews.mn сайтад нийт 6 удаа мэдээллийг өгч ажилласан.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	хүсэлт шаардлагад нийцүүлэн, энгийн ойлгомжтой хэлбэрээр шуурхай боловсруулан бэлтгэх			аймаг орон нутгийн телевиз, alarm.tsag-agaar.gov.mn болон байгууллагын цахим хуудсаар мэдээлэл тогтмол өгч ажилласан.	байгууллагын цахим хуудсаар тогтмол мэдээлж ажиллана.	 *Зураг. Синоптик инженер М.Баярмаа, М.Ууганболор, Д.Жаргалсайхан нар Хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр мэдээлэл хийж буй нь*	
6.5.	Ус, цаг агаар, орчны бүх төрлийн мэдээ, мэдээллийг Интернэтэд суурилсан хэвлэл мэдээллийн бусад хэрэгслээр олон нийт болон холбогдох гэрээт байгууллагуудад шуурхай хүргэх, хэрэглэгчдийн хүрээг өргөтгөх, хүртээмжийг сайжруулах.	-	Аймгийн ОБГ-ийн шуурхай мэдээллийн сувгаар шуурхай хүргэсэн байдал, Khovd.tsag-agaar.gov.mn-ийн хэрэглэгчийн тоо, Ховд Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйжийн хэрэглэгчдийн тоо, хандалтын тоо	2022 онд Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх болон сэрэмжлүүлэх мэдээг (УСМ,СМ) ОБГ-ийн шуурхай мэдээллийн сувгаар шуурхай тухай бүр хүргэсэн, Khovd.tsag-agaar.gov.mn цахим хуудсанд хандалтын тоо 4000 гаруй, Ховд Ус цаг уур орчны	Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх болон сэрэмжлүүлэх мэдээг (УСМ,СМ) ОБГ-ийн шуурхай мэдээллийн сувгаар шуурхай тухай бүр хүргэсэн, Khovd.tsag-agaar.gov.mn цахим хуудсанд хандалтын тоо 4000 гаруй , Ховд Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйжийн хэрэглэгчдийн тоо 3000 -аас багагүй байлгах	Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх болон сэрэмжлүүлэх, анхааруулах мэдээг нийт 43 удаа гаргаж мэдээг (УСМ,СМ) ОБГ-ийн шуурхай мэдээллийн ***khovd_emer@yahoo.com, baruunbus.shtb@gmail*** сувгаар тухай бүр хүргэсэн, Khovd.tsag-agaar.gov.mn цахим хуудсанд хандалтын тоо 4700 гаруй, Ховд Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйжийн хэрэглэгчдийн тоо 16000 гаруй байна. “Багц мессэж“ үйлчилгээний хэрэглэгчдийн тоо 12000 гаруй байна. 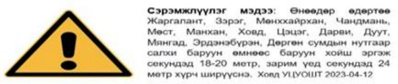 	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				шинжилгээний төв фэйсбүүк пэйжийн хэрэглэгчдийн тоо 4000 гаруй байсан.		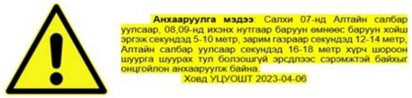 *Зураг. Цаг агаарын аюултай болон гамшигт үзэгдлийн мэдээг ард иргэдэд зарлан мэдээлсэн нь*	
6.6.	Ой хээрийн хуурайшлын зэргийн мэдээллээр хуулинд заасан хугацаанд аймгийн ОБГ зэрэг холбогдох байгууллага, мэргэжилтнүүдэд үйлчлэх.	-	Тушаалд заасан хугацаанд өдөр бүр хуурайшлийн зэргийн бодит мэдээгээр үйлчилсэн тоо	Тушаалд заасан хугацаанд 3 сарын 15-наас 8 сарын 30-ны өдөр хүртэл өдөр бүр хуурайшлын зэргийн бодит мэдээгээр үйлчилсэн.	90-аас дээш хоног ой, хээрийн хуурайшлын зэргийн бодит мэдээгээр үйлчилнэ.	Ой хээрийн хуурайшлын зэргийг 4 сарын 01-нээс 08 сарын 31-нийг дуустал бодуулж 153 удаа хуурайшлын мэдээг гаргаж аймгийн ОБГ-т хүргүүлж пэйж хуудсанд байршуулж байна. 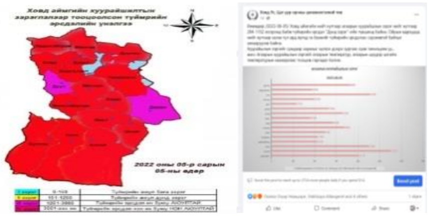 *Зураг.Сумдаар гаргасан агаарын хуурайшлын зэрэг*	100
Зорилт-7. Аймгийн болон баруун бүсийн нутаг дэвсгэрт үйлдэгдэж буй бүх төрлийн нислэгт хамтран ажиллах ерөнхий гэрээ, салбар гэрээний дагуу цаг агаарын бодит болон бүх төрлийн урьдчилсан мэдээ мэдээллээр үйлчлэх.		-	Нислэгт зориулан гаргасан цаг агаарын мэдээний чанар олон улсын дундаж буюу 80.0 хувиас дээш байна.	Үндсэн 310, бэлтгэл 1181 нислэгийг бодит ажиглалтын METAR 2193, SPECI 312, урьдчилсан TAF мэдээ 845, чиглэлийн УМ 163, районы УМ 478, аэродромын УМ 279, ХУМ 227, Угталтын УМ 1 удаа,	Нислэгт үйлчилсэн урьдчилсан мэдээний чанар таарцыг 0.3%-иар ахиулна.	Энэ онд үндсэн 410, бэлтгэл 1191 нислэгийг бодит ажиглалтын METAR 2817, SPECI 244, урьдчилсан TAF мэдээ 1087, чиглэлийн УМ 205, районы УМ 524, аэродромын УМ 288, ХУМ 283, Суултын УМ 1, аэродромын сэрэмжлүүлэг 1, AIRMET 8, Агаарын хөлгийн ажиглалтын мэдээ 5, цаг агаарын аман зөвлөгөө 11, харьцуулсан ажиглалт 26, 7 хоногийн төлөв 52 удаа гаргаж урьдчилсан мэдээний таарц 98.74 хувьтай ажилласан. Буудал орчмын урьдчилсан	95

Ховд аймгийн УЦУОШТ-ийн 2023 оны жилийн эцсийн тайлан

1	2	3	4	5	6	7	8
				Суултын УМ 4, аэродромын сэрэмжлүүлэг 3, AIRMET 19, Агаарын хөлгийн ажиглалтын мэдээ 7, цаг агаарын аман зөвөлгөө 5, харьцуулсан ажиглалт 24, 7 хоногийн төлөв 52 удаа гаргаж урьдчилсан мэдээний таарц 99.2 хувьтай ажилласан.		мэдээний таарц өмнөх онтой харьцуулахад 0.14 хувиар өссөн.	
7.1.	Олон улс /Казакстан, Киргизстан, Солонгос/, Ховд аймгийн болон баруун бүсийн нутаг дэвсгэрт нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт цаг агаарын мэдээгээр үйлчилж нислэгийн аюулгүй ажиллагааг хангах		Ховд аймгийн болон баруун бүсийн нутаг дэвсгэрт нислэг үйлдэж буй агаарын хөлөгт цаг агаарын мэдээгээр үйлчилж нислэгийн аюулгүй ажиллагааг хангасан байх	Нислэгт зориулан гаргасан цаг агаарын мэдээний чанар олон улсын дундаж түвшинд байсан.	Нислэгт цаг агаарын мэдээгээр үйлчилж нислэгийн аюулгүй ажиллагааг бүрэн хангана.	Нислэгийн цаг уурын төвөөс техникчдийн давтан сургалтыг 03 дугаар сарын 29-31-ний хооронд цахимаар зохион байгуулж 2 техникч хамрагдсан бөгөөд бодит мэдээний үйлчилгээ үзүүлэх эрхийн хугацаа сунгах шаардлагатай 1 техникч 04 сарын 07-нд цахимаар шалгалт өгч эрх авсан. *Зураг. НЦУТ-өөс зохион*	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						байгуулсан цахим сургалтанд хамрагдсан нь ИНЕГ-ын НААХЗА-наас 03 дугаар сарын 20-22-ны өдрүүдэд Ховд олон улсын нисэх буудал болон УЦУОШТ-д үзлэг шалгалт хийгдэж, үйл ажиллагаа хэвийн гэсэн дүгнэлт авсан.	
7.2.	Нислэгт зориулсан цаг агаарын бодит мэдээний ажиглалт хийх, дамжуулах.	-	Иргэний нисэхийн дүрэм-174-ийн шаардлагыг хангаж, нислэгийн бодит ажиглалтын мэдээний чанар сайжруулсан эсэх /хувь	“Ховд” нисэх буудал орчмын бодит ажиглалтын 2621 мэдээгээр үйлчилсэн.	“Ховд” нисэх буудал орчмын бодит ажиглалтын 2600 мэдээгээр үйлчилсэн байна. Бодит ажиглалтын мэдээний чанар 95 хувиас дээш үзүүлэлттэй байна.	”Ховд” нисэх буудал орчмын бодит ажиглалтын 2817 мэдээгээр үйлчилж мэдээний чанар 98.5 хувьтай ажилласан нь зорилтот түвшинтэй харьцуулахад 3.5 хувиар өссөн.	100
7.3.	Ховд нисэх буудалтай хамтран ажиллах гэрээг дүгнэх.	-	Гэрээний биелэлт.	Жилд 1-2 удаа дүгнэх.	Ажлын хариуцлага дээшилж, тодорхой хэмжээний үнэлэлт дүгнэлтийг өгнө.	Ховд нисэх буудалтай хамтран ажиллах гэрээг жилээр дүгнэсэн. 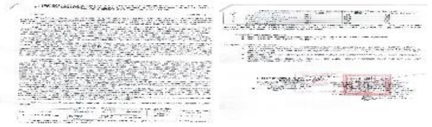 *Зураг.Гэрээ дүгнэсэн илтгэх хуудас*	100
7.4.	Харьцуулсан ажиглалт хийх	-	Сард 2 удаа ба түүнээс дээш	Ховд нисэх буудал, Ховд цаг уурын өртөөний цаг уурын автомат станцын ажиглалтыг харьцуулах	Сар бүрийн 15, 25 болон цаг агаарын эрс өөрчлөлттэй үед харьцуулсан ажиглалтыг хийнэ.	Сар бүрийн 15, 25 болон цаг агаарын эрс өөрчлөлттэй үед Ховд олон улсын нисэх буудал болон Ховд УЦУОШТ-ийн Ховд цаг уурын өртөөний цаг уурын автомат станцын харьцуулсан тоололтыг 10 удаа хийж үр дүнг НЦУТ-д хүргүүлсний дээр харьцуулсан тоололтын зөрүү нь “Чикагогийн Конвенцын Хавсралт 3-ын Attachnment A"-д нийцэж байгаа	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						талаар судалгаа гаргаж байна.	
7.5.	Цаг агаарын аюултай үзэгдлээс сэрэмжлүүлэх, онц аюултай үзэгдлээс урьдчилан сэргийлэх, анхааруулах мэдээг хэрэглэгчдэд “Багц мессеж үйлчилгээ”-ээр хүргэх	Аймгийн засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 6.0 сая төгрөг	Мэдээний тоо, хэрэглэгчдийн тоо	5000 хэрэглэгчдэд 12-26 удаагийн давтамжтай 1000000 төгрөгний мөнгөн дүн зарцуулсан болно.	Цаг агаар, орчны аюултай, гамшигт үзэгдэл ажиглагдах тохиолдолд анхааруулга, сэрэмжлүүлэг, урьдчилан сэргийлэх мэдээг багц мессэж үйлчилгээг ашиглан хэрэглэгчдийг тоог нэмэгдүүлэн байгалийн учирч болзошгүй эрсдэлээс бүрэн сэргийлнэ.	Цаг агаар, орчны аюултай, гамшигт үзэгдэл ажиглагдах тохиолдолд анхааруулга мэдээг 45 удаа, сэрэмжлүүлэг мэдээг хүчтэй салхиар 1 удаа, их цасаар 1 удаа, урьдчилан сэргийлэх мэдээг хүчтэй салхиар 3 удаа тус тус гаргаж багц мессэж үйлчилгээг ашиглан 12000 гаруй хэрэглэгчдэд 100% хүргэсэн. Энэ өвөл өвөлжилт хүндэрсэн болон отроор өвөлжиж буй малчдын судалгааг нэмэлтээр гаргаж мэдээ мэдээллийг Багц мессэж үйлчилгээг ашиглан гар утсанд нь тогтмол хүргэж ажилласан. Аймгийн онцгой комиссын шийдвэрээр засаг даргын нөөц хөрөнгөөс 5.500.000 төгрөгийг шийдвэрлэсэн.	100
7.6.	Өртөө, харуулын шуурхай үйл ажиллагааг хангаж ажиллах, ирц, чанарыг дүгнэх, сайжруулах арга хэмжээ авах	Улсын төсөв	Алдаагүй үнэн зөв мэдээг хугацаанд нь дамжуулах хүлээн авах Ирц бүрэн, тасарсан мэдээ байхгүй байх.	Шуурхай мэдээний дамжуулалт 99.67 хувь	Мэдээний дамжуулалт 99.6 хувиас дээш байх.	Харъяа цаг уурын 9 өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуулын дамжуулсан шуурхай мэдээнд хяналт тавьж ажиллаж байна. Мэдээ дамжуулалт 99.7%-тай.	100
7.7.	Өртөө, харуулуудаас аюул агаар, климат мэдээг авч ирц, чанарыг дүгнэх, сайжруулах арга хэмжээ авах.	Улсын төсөв	Алдаагүй үнэн зөв мэдээг хугацаанд нь дамжуулах хүлээн авах Ирц бүрэн, тасарсан мэдээ	Аюул агаар, климат мэдээний дамжуулалт 100, чанар 99.9 хувь	Мэдээний дамжуулалт, чанар 99.9 хувиас дээш байх.	Харъяа цаг уурын 9 өртөө, 7 харуулаас байгаль цаг уурын аюултай үзэгдлийн аюул агаар мэдээ /ААМО/-г 474 удаа, 10 хоног болон сарын климат мэдээг 432 удаа хүлээн авч хянан төвд дамжуулсан. Аюул, агаар мэдээний чанар дамжуулалт 100 хувь, климат мэдээний дамжуулалт 100	100

1	2	3	4	5	6	7	8
			байхгүй байх.			хувь, чанар 99.97 хувьтай ажилласан.	
7.8.	Судалгаа шинжилгээний ажил хийх	-	Гарын авлагатай болох	Судалгааны ажил хийгдэж байгаа ба энэ нь мэдээний таарц дээшлэх үндэс болсон.	Мэдээний таарц чанар сайжирна.	Хүчтэй салхи, их бороо, агаарын температурын эрс өөрчлөлт, тоон прогнозын үр дүнгээр судалгааны ажил хийж байна. -Сумдын 5 хоногийн урьдчилсан мэдээний таарцын судалгааг хийж байна. Үр дүнгээс харахад ажиглалтын чанар болон багаж тоног төхөөрөмжийн дутагдлаас шалтгаалан урьдчилсан мэдээний таарц буурсан байна. *Зураг. Таарцын үр дүн* -Тоон прогнозын үр дүнгүүдийн хувьд 1, 5 хоногийн агаарын их температур, салхийг цаг уурын 9 өртөөний бодит байдалтай харьцуулсан. Ховд станцын 1 хоногийн температурыг авч үзвэл	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						MM5 прогнозын таарц хамгийн дээгүүр VIII сард 90.3%, хамгийн доогуур I сард 54.8%, WRF прогнозын таарц хамгийн дээгүүр VII сард 88.3%, хамгийн доогуур III сард 58.1%, WRF(GFS) прогнозын таарц хамгийн дээгүүр VI сард 84.5%, хамгийн доогуур I сард 61.7%, Албан мэдээний хувьд хамгийн дээгүүр V сард 100%, хамгийн доогуур I сард 87.1% таарцтай байна. 5 хоногийн температурын хувьд MM5 прогнозын таарц хамгийн дээгүүр VI сард 86.8%, хамгийн доогуур I сард 52.8%, WRF прогнозын таарц хамгийн дээгүүр X сард 80.3%, хамгийн доогуур I сард 53.6%, WRF(GFS) прогнозын таарц хамгийн дээгүүр VI сард 79.3%, хамгийн доогуур III сард 56.3%, Албан мэдээний хувьд хамгийн дээгүүр VII сард 93.7%, хамгийн доогуур I сард 76.1% таарцтай байна. 1 хоногийн салхины хувьд MM5 прогнозын таарц хамгийн дээгүүр II сард 99.3%, хамгийн доогуур IV сард 80.4%, WRF прогнозын таарц хамгийн дээгүүр II сард 99.6%, хамгийн доогуур IV сард 85.4%, WRF(GFS) прогнозын таарц хамгийн дээгүүр II сард 97.5%, хамгийн доогуур IV сард 82.3%, Албан мэдээний хувьд хамгийн	

1	2	3	4	5	6	7	8
						дээгүүр II сард 100%, хамгийн доогуур IV сард 95.0% таарцтай байна. 5 хоногийн салхины хувьд MM5 прогнозын таарц хамгийн дээгүүр II сард 96.9%, хамгийн доогуур IV сард 78.0%, WRF прогнозын таарц хамгийн дээгүүр II сард 97.1%, хамгийн доогуур IV сард 82.4%, WRF(GFS) прогнозын таарц хамгийн дээгүүр II сард 97.3%, хамгийн доогуур IV сард 77.0%, Албан мэдээний хувьд хамгийн дээгүүр II сард 98.8%, хамгийн доогуур IV сард 81.4% таарцтай байна. 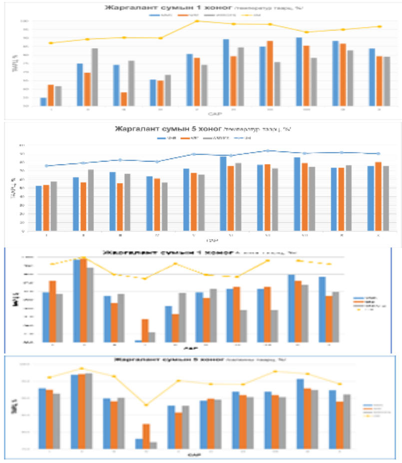 *Зураг. Тоон прогнозын үр дүн*	
7.9.	www.khovd.namem.gov.mn цахим сайт болон төвийн пэйж хуудсын		www.khovd.namem.gov.mn цахим хуудасны баяжуулалтыг	Байгууллагын үйл ажиллагааны хүрээнд 2021	Байгууллагын үйл ажиллагаа, төсөв санхүү, хүний нөөц болон цаг үеийн	*http://www.Khovd.namem.gov.mn* байгууллагын цахим сайтын мэдээллүүдийг цаг тухайд шинэчлэсэн бөгөөд энэ онд 2022	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	хөтлөлтийг баяжуулах, хяналт тавих		тогтмол хийх -Байгууллагын үйл ажиллагааг ард иргэдэд ил тод нээлттэй хүргэх	оны аудитын тайлан, 2022 оны батлагдсан төсөв, 2022 оны хагас жилийн санхүүгийн тайлангийн мэдээллийг байгууллагын ерөнхий нягтлан бодогчоос авч цаг хугацаанд нь байршуулсан. Мөн сул ажлын байрны зар 2 удаа, цаг үеийн талаарх мэдээ мэдээллийг 5 удаа, байгууллагын даргын А тушаалыг сар бүрээр тус тус баяжуулалт, сайжруулалт хийж ард иргэдэд ил тод нээлттэйгээр үйлчилсэн. Цаг үеийн мэдээллийн баяжуулалтыг систем сүлжээний ерөнхий технологич инженер хариуцан мэдээллийг тогтмол байршуулдаг.	мэдээллийн баяжуулалт тогтмол хийгдэж байгууллагын үйл ажиллагааг ард иргэдэд ил тод нээлттэй хүргэнэ.	оны аудитын тайлан-1, 2023 оны хагас жилийн аудитын тайлан-1, 2023 оны батлагдсан төсөв-1, байгууллагын төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан-1, байгууллагын 2022 оны санхүүгийн тайлан-1, төвийн даргын А тушаал-15 цаг үеийн талаарх мэдээ мэдээллийг 15, ажлын байрны зар 2 удаа тус тус баяжуулалт, сайжруулалтыг хийж ард иргэдэд ил тод нээлттэйгээр үйлчилсэн. Веб сайттай холбоотой гомдол санал байхгүй. Аймаг орон нутаг, байгууллагаас зохион байгуулсан олон нийтийн ажилд оролцсон, зохион байгуулсан ажлуудаа энэ пэйждээ байршуулан ажилладаг. *Зураг. Байгууллагын цахим сайтын хөтлөлт баяжилт*	

1	2	3	4	5	6	7	8
				Ирсэн гомдол санал байхгүй.			
7.10.	Байгууллагын пэйж хуудас хөгжүүлэлт	-	Байгууллагаас гаргаж буй цаг агаарын төрөл бүрийн мэдээ мэдээллийг олон нийтэд хүргэх /тоо, хувь	Пэйж хуудас хэрэглэгчдийн тоо 2022 онд 6700 болж өмнөх оноосоо 25,3 хувиар өсчээ.	Байгууллагаас бэлтгэн гаргаж буй бүх төрлийн урьдчилсан мэдээ, ХАА-н тойм зөвлөмж, Цаг уурын төрөл бүрийн мэдээг байршуулж дагагчдын тоог өмнөх оноос нэмэгдүүлнэ.	Байгууллагын пэйж хуудсанд бүх төрлийн урьдчилсан болон сэрэмжлүүлэг, анхааруулга мэдээ, агаарын чанарын мэдээ, цаг үеийн мэдээ, мэдээллийг өдөр тутам тавьж байршууллаа. Байгууллагын пэйж хуудсанд бүх төрлийн урьдчилсан мэдээ /улирал, сарын урьдчилсан мэдээ, 7 хоног, 5 хоног, 1 хоног, хоногийн нарийвчилсан мэдээ/-г ***353986*** хэрэглэгч, анхааруулга мэдээг ***234383*** сэрэмжлүүлэг мэдээг ***161722*** цаг үеийн мэдээ мэдээллийг ***156673*** бодит мэдээг ***312173***, нийт ***1822573*** хэрэглэгчид байгууллагын пэйж хуудсаар дамжуулан мэдээ мэдээлэл хүргэж ажиллалаа. Энэ онд байгууллагын пэйж хуудас хэрэглэгчдийн тоо **3700**, дагагчдын тоо **4600**, нийт хэрэглэгч хандагчийн тоо **8300** болж өмнөх оноосоо **25.7 хувиар** өсчээ. 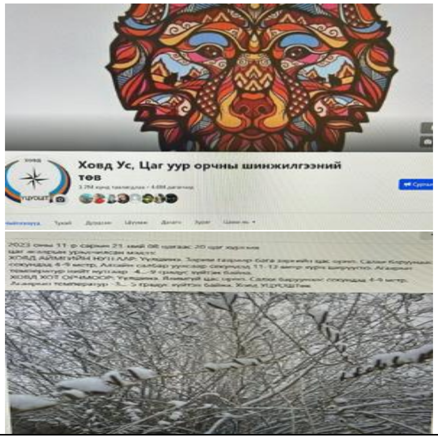 	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						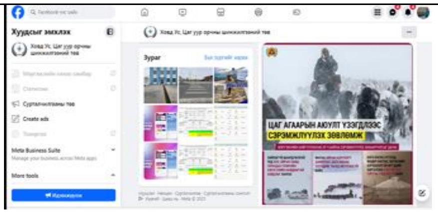 *Зураг. Байгууллагын пэйж мэдээ мэдээллээр хөгжүүлэлт хийсэн нь*	
7.11.	Хэрэглэгчээс цахимаар болон бичгээр ирүүлсэн хүсэлтийг үндэслэн батлагдсан журам, үнэ тарифын дагуу мэдээллийн нэгдсэн санд орсон мэдээллээр хэрэглэгчдэд үйлчлэх, үйлчилсэн мэдээний бүртгэл хөтлөх, дүн гаргах (Архивын ерөнхий газрын даргын 2023 оны 8 дугаар сарын 24-ны өдрийн А/68 тоот тушаалын 3-р хавсралт)	Өөрийн орлого	Мэдээллийн дэд сангаас үйлчилж буй мэдээний чанарт хяналт тавих, батлагдсан үнэ тарифын дагуу баталгаажсан мэдээллээр үйлчлэх Мэдээллийн сангийн мэдээний нууцлалд хяналт тавих.	Уур амьсгалын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем /CliWare-2.1/, Цахим архивын удирдлагын WAMS систем болон бусад мэдээг ашиглаж хэрэглэгчдэд үйлчилж, байгууллагад 492.000 төгрөгний орлого оруулсан.	Мэдээллийн нэгдсэн сангийн мэдээллээр иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагад хүсэлтийн дагуу төлбөртэй болон төлбөргүй хэлбэрээр Online, албан бичиг, цахим шуудан /e-mail/ -аар шуурхай, соёлтой үйлчлэх, мэдээллээр үйлчилсэн хэрэглэгчийн тоо, орлогын дүнг нэгтгэн гаргана.	Уур амьсгалын мэдээллийн сангийн удирдлагын систем /CliWare-2.1/, Цахим архивын удирдлагын WAMS системийг ашиглаж мэдээ мэдээллээр түргэн шуурхай үйлчилсэн. Аймаг орон нутгаас ирүүлсэн албан тоот болон аж ахуйн нэгж, албан байгууллага, хувь хүний хүсэлтийг үндэслэн мэдээгээр үйлчилж, байгууллагын төрийн сан дахь 100160013404 тоот дансанд **609,000** төгрөгний орлогийг төвлөрүүлсэн. 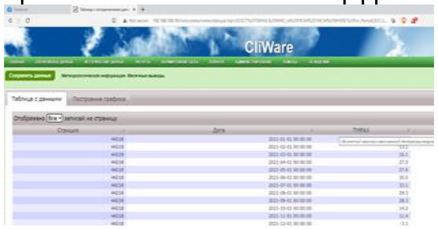 *Зураг. CliWare-2.1 систем*	100
Зорилт-8. Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх ажиллагааг эхлүүлэх.		ОНТ	Экспедицийн үйл ажиллагаа эхлүүлэх бэлтгэл ажил 100 хувь хангасан байх Харвалтын тоо Цаг агаарт зориудаар нөлөлөөх	2022 онд УЦУОШТ-ийн дэргэдэх “Ховд-Бороо”-1, “Ховд-Бороо”-2 экспедицууд нь 2022 оны 05 дугаар сарын 03-наас 2022 оны	Экспедицүүдэд ажиллах машин, техник тоног төхөөрөмжийн үзлэг үйлчилгээ бүрэн хийсэн байх Үйл ажиллагааны явуулах тоог 5-10 удаагийн гаралтаар	ЦУОШГазрын даргын 2023 оны 03-р сарын 14-ний өдрийн А/33 тоот тушаал гарч Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа эхлэхтэй холбоотойгоор пуужин харвах суурь, тоног төхөөрөмжиндөө үзлэг хийж ажлын бэлэн байдлыг хангасан.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
			хэрэгцээ шаардлагыг үнэлэх.	07 дугаар сарын 31 хүртэл цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагаааг 2 экспедиц нийт 26 удаагийн ЦАЗнөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсан.	нэмэгдүүлэх.	<u>Харвах төхөөрөмж, автомат станцын засвар үйлчилгээ</u> */Ховд-бороо-1 экспедиц харвах суурь/* */Ховд-бороо-2 экспедиц харвах суурь/* Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаааг 2023 онд “Ховд-Бороо”-1, “Ховд-Бороо”-2 экспедицүүд нь нийт 12 удаагийн гаралтаар ЦАЗНөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулсан. Өмнөх оныхоо гаралтын тооноос буурсан үзүүлэлт гарсан нь пуужингийн хангалт хийгдээгүйн улмаас гаралтын тоо багассан. Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааны заavрын дагуу “Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөөх хэрэгцээ шаардлага” -ыг үнэлэхэд 7.3 буюу их шаардлагатай гэж үнэлэгдсэн.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						Ховд аймгийн нийт нутгаар 5 дугаар сард ОЖД-аас ахиу хэмжээний хур тунадас орсноор ургамал ургах, зуншлагын байдалд таатай нөлөө үзүүлэх боломжийг бүрдүүлсэн.	
8.1.	Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулж, хур тунадас нэмэгдүүлэх, хуурайшилтыг бууруулах, ургамлын ургалтын байдалд судалгаа хийх.	3 сая	ЦАЗНөлөөлж ажилласан гаралтын/тоо Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааны үр дүнгийн тайлан.	Аймгийн засаг даргын захирамжийн дагуу аймгийн Засаг даргын 2022 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт тусгагдсан Цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх, ган, цөлжилтийн нөлөөг бууруулах үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор Байгаль хамгаалах сангаас 15.0 сая төгрөгийг тусгуулан ажилласан. Шатахуунд – 9.1 сая Түлш худалдан авах – 3.5 сая Генаратор байрлуулах – 2 сая Ж-мобайл утас -	Аймаг орон нутгаас санхүүгийн дэмжлэг авч ЦАЗНөлөөлөх ажлыг эрчимжүүлж, аймгийн нутаг дэвсгэрт цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлснээр хуурайшлын зэргийг бууруулж, хөрсний чийгшлийг нэмэгдүүлэх, бэлчээр ургамлын ургалтанд таатай нөлөө үзүүлсэн судалгааг гаргана.	Ховд аймгийн УЦУОШТ-ийн даргын 2023 оны 04 сарын 03-ны өдрийн А/08 тоот тушаалын дагуу “Ховд-Бороо”-1, “Ховд-Бороо”-2 экспедицүүд УЦУОШТ-ийн даргын 2023 оны 04 сарын 03-ны өдрийн А/08 тоот тушаалын дагуу зуншлага тааруу, гантай байгаа Говийн их Дархан цаазат газрын “Б” хэсэг болон Алтайн өвөр говь, Их нууруудын хотгор, Өндөр уулын бүс нутгаар тус тус цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагааг үр дүнтэй зохион байгуулсан. *Зураг. ЦАЗН-х үйл ажиллагаа эхлүүлэх ЦУОШГ-ын даргын тушаал* “Ховд-Бороо” 1, 2 экспедиц нь 2023 оны 03 дугаар сарын 15-наас 2023 оны 08 дугаар сарын 15-ны хүртэл цаг агаарт зориудаар нөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх үйл ажиллагааг 2 экспедиц нийт 12 удаа ЦАЗНөлөөлж Ховд аймгийн нутаг дэвсгэрийн зуншлагын байдалд таатай нөлөө үзүүлж	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				300 мян.төг зарцуулсан		ажилласан. Зураг. Цаг агаарт зориудаар нөлөөлөх үйл ажиллагаа явуулж байгаа нь	

1	2	3	4	5	6	7	8
						2023 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн Гамшгийн эрсдлийг бууруулах орон нутгийн зөвлөлийн тогтоолын дагуу 2023 оны төлөвлөгөөг баталсан. Гамшгийн эрсдлийг бууруулах орон нутгийн зөвлөлийн 2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөний 1.8 дахь заалтыг үндэслэн ЦАЗНөлөөлж хур тунадас нэмэгдүүлэх ажлын хүрээнд 3 сая төгрөгийг шийдүүлж шатахууны зардалд зарцуулж ажилласан. 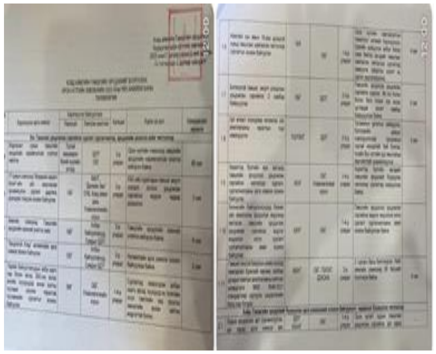 *Аймгийн Гамшгийн эрсдэлийг бууруулах төлөвлөгөөнд тусгуулсан шатахууны зардал* **<u>Судалгаа:</u>** Ховд аймгийн нутаг дэвсгэрийн зуншлагын байдалд таатай нөлөө үзүүлж ажилласан боловч нийт нутгаар сэрүүн хүйтэн байснаас нийт нутгийн 50 орчим хувьд бэлчээрийн ургамал цухуйгаагүй, 50 орчим хувьд нь бэлчээрийн ургамал цухуйсан байдалтай байсан. Энэ жил Алтайн өвөр говийн бүсийн сумдаар өвөл нь цас ихтэй байснаас хөрсний	

1	2	3	4	5	6	7	8
						угтвар чийгийн хэмжээ хангалттай, хавар эрт дулаарснаар ургамал IV сарын дундуур буюу хугацаандаа, бусад нутгаар бэлчээрийн ургамал 10-15 хоногоор оройтож цухуйсан Их нууруудын хотгорын болон Өндөр уулын бүс нутгаар 5 дугаар сарын 10-аас хойш ургамал цухуйж эхэлсэн. Энэ нь 5 дугаар сард нийт нутгаар ОЖД-аас ахиу хэмжээний цас орсон нь хөрсөнд хангалттай хэмжээний чийг өгч ургамал ургах нөхцөл бүрдсэн.	

Он	Их нууруудын хотгорын бүс			
	Сайрын хялгана-105	Дэрвээн хазаар өвс-111	Монгол сонгино-127	Ахар навчит баглуур-132
2020	IV/9-IV/25	IV/25-V/19	VI/19	V/9
2021	IV/9-IV/25	IV/19-V/19	VI/19	V/9
2022	IV/9-IV/25	IV/25-V/19	VII/25	VI/25-V/25
2023	V/9-V/25	V/19-V/25	V/9	V/9-V/25

Он	Өндөр уулын бүс	Алтайн өвөр говь	
	Сайрын хялгана-105	Сайрын хялгана-105	Монгол сонгино-127

<table>
<tr><th>1</th><th>2</th><th>3</th><th>4</th><th>5</th><th>6</th><th>7</th><th>8</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td><td>
<table>
<tr><td>2020</td><td>V/19-V/25</td><td>IV/19</td><td>IV/19</td></tr>
<tr><td>2021</td><td>V/19-V/25</td><td>IV/19</td><td>IV/19</td></tr>
<tr><td>2022</td><td>IV/25</td><td>IV/9-IV/19</td><td>IV/9 –IV/19</td></tr>
<tr><td>2023</td><td>V/19</td><td>IV/19</td><td>IV/19</td></tr>
</table>
Зураг. Сүүлийн 4 жилийн ургамал цухайсан хугацаа
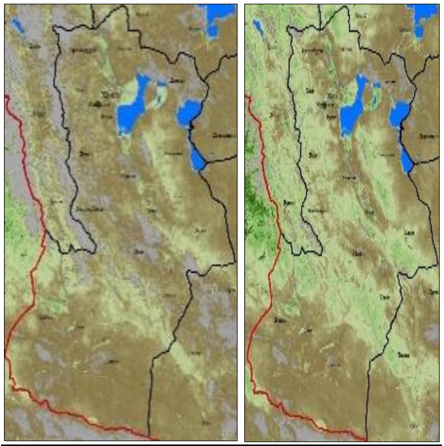
05, 06 дугаар сарын хиймэл дагуулын зураг
</td><td></td></tr>
<tr><td colspan="2">Зорилт-9. Судалгаа шинжилгээний ажил: Цаг уурын харуулуудын цаг агаарын үзүүлэлтийг түүвэрлэх, цаг уурын өртөөдийн уур амьсгалын нөхцөлийг бичих.</td><td>-</td><td>Цаг уурын 9 өртөө, цаг уурын 7 харуулын уур амьсгалын нөхцөлийг олон жилийн материал ашиглан бичих</td><td>2022 онд бүх өртөө харуулуудын цаг агаарын мэдээг агаарын дундаж температур, агаарын үнэмлэхүй их, бага, хөрсний</td><td>Цаг уурын 8 хугацааны ажиглалттай 9 сум /Жаргалант, Булган, Манхан, Мөст, Ховд, Мөнххайрхан, Зэрэг, Чандмань, Цэцэг/ ХАА-н цаг уурын 3 хугацааны</td><td>Цаг уурын 9 өртөө, 7 харуулын цаг агаарын мэдээний агаарын дундаж температур, агаарын үнэмлэхүй их, бага, хөрсний дундаж, хөрсний үнэмлэхүй их, бага, тунадас, агаарын даралт, дундаж салхи, салхины хамгийн их хурд, агаарын харьцангуй чийгшил гэсэн үзүүлэлтүүдээр 2022 оны дата</td><td>100</td></tr>
</table>

1	2	3	4	5	6	7	8
			/тоо	дундаж, хөрсний үнэмлэхүй их, бага, тунадас, агаарын даралт, дундаж салхи, салхины хамгийн их хурд, агаарын харьцангуй чийгшил гэсэн үзүүлэлтүүдээр 1985-2021 онуудыг дуустал түүвэрлэж анхан шатны дата мэдээтэй болсон.	ажиглалттай 7 сумдын /Алтай, Дарви, Дуут, Дөргөн, Мянгад, Үенч, Эрдэнэбүрэн/ уур амьсгалын нөхцөлийг шинэчлэн бичиж гаргана.	мэдээний түүврийг хийж цуваачлал үүсгэлээ. Дунд-ус, Чандмань өртөөний уур амьсгалын нөхцөлийг /2002-2021 он/ бичихийн зэрэгцээ өндөр уулын бүсэд /Цэцэг, Мөст, Мөнххайрхан, Дуут, Ховд/ уур амьсгалын өөрчлөлт хэрхэн нөлөөлж буй талаар өгүүлэл бичсэн. **10 жилд -30.0С⁰ давж хүйтэрсэн хоногийн тоо** № / он / Хоногийн тоо 1 / 2002-2011 / 12 2 / 2012-2021 / 12 Нийт / 24 -30 градусаас доош орж хүйтрэх нь гол төлөв 12,1 сард тохиолддог бөгөөд -30 градусаас доош хүйтэрсэн хоногийн тоо сүүлийн хоёр 10 жилд өөрчлөлтгүй байна. **4.Хөрсний гадаргын температур** Хөрсний гадаргын дулааны горим нь тухайн нутаг орны онцлог, хөрсний төрөл бүтэц , чийгээс хамаардаг. Чандмань сумын хөрсний олон жилийн дундаж температур нь 3.7°С дулаан гарч байна. **Зураг-4: Хөрсний гадаргын температурын жилийн явц** Хөрсний гадаргын температурын жилийн явцын зургаас харахад 6-8-р сарууддад хамгийн их дулаан байх ба 12, 1-р сарууддад хамгийн их хүйтрэлт ажиглагдсан байна. *Зураг. Сумын уур амьсгалын тодорхойлолт хэвлэлтэнд бэлэн болгосон байгаа нь*	
9.1.	Суурин болон хээрийн судалгааг хийх, үр дүн гаргах, судалгааны ажил бичих.	-	Судалгаан хийсэн үр дүн гаргасан байдал/ тоо.	Ховд аймгийн томоохон голууд болох Булган, Үенч, Бодонч, Төгрөг, Буянт голын үерийн давтагдал, хэмжээнд хур тунадасны хамаарал, нутгийн аль хэсгээр хэр хэмжээний хур тунадас ороход үер болж буй талаар үр дүнг	Мөстлөгийн гаралтай голуудын үерийн судалгааг хийх /Эрдэнэбүрэн сумын Улаан-амны гол, Мөнххайрхан сумын Долоон-нуур, Дунд цэнхэрийн гол, Хар Ус нуур/	Энэ жилд мөстлөгийн гаралтай гол болох Эрдэнэбүрэн сумын Улаан-Ам, Мөнххайрхан сумын Долооннуур, Хар-Ус нуур, Чонохарайх голуудын үерийн түвшин болон үерийн аюултай түвшний түүврийг хийсэн ба ингэснээр Ховд аймгийн ус судлалын харуул бүхий голуудын үерийн болон үерийн аюултай түвшний түүвэр судалгааг харуул байгуулагдсан цагаас 2022 оныг дуустал хийж дуусгасан.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				гаргаж эмхэтгэсэн.		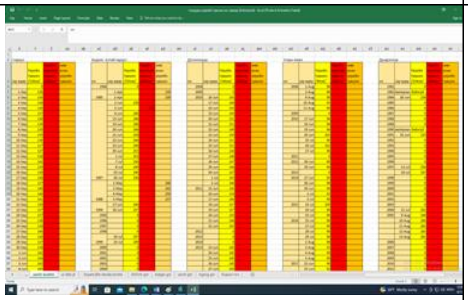 *Зураг. Голуудын түүвэр судалгаа гаргасан байдал* Судалгааны ажлаас товч дүгнэхэд: Мөстлөгийн гаралтай гол болох Эрдэнэбүрэнгийн Улаан-Ам болон Мөнххайрхан сумын Долооннуурын үерийн түвшний түүвэр судалгаанаас харахад: Мөстлөгөөс эх авч байгаа Дундсэнхэр, Улаан-Аман, Долооннуурын голууд нь үерийн аюултай түвшинд хүрч үерлэж байгаагүй ба үерийн түвшинд хүрсэн тохиолдлын тоо бусад Булган, Үенч зэрэг голуудтай харьцуулахад цөөхөн байгаа нь тухайн голуудын түвшин мөстлөгийн хайлалттай, тэр тусмаа агаарын температуртай шууд хамааралтай болох нь харагдаж байна. Мөн мөстлөгөөс шууд эх аван урсаж буй голуудад цутгах цутгал голын тоо бага байгаатай холбоотой. Үерийн түвшинд хүрсэн хугацаа нь шар усны үер болох хугацаатай давхцаж байна.	
9.2.	Мөнххайрхан, Булган, Дунд-ус өртөө, Үенч, Дөргөн,	Салбарын инж, техникч нар	Уур амьсгалын лавлагаа хийгдсэн байх.	6 өртөө, 4 харуулд уур амьсгалын самбар хийгдсэн.	Уур амьсгалын самбарыг 3 өртөө, ХАА-н цаг уурын 3 харуулд хийнэ.	Уур амьсгалын танилцуулга самбарыг 5 суманд хийхээр төлөвлөснөөс Мөнххайрхан, Булган, Цэцэг, Дунд-ус өртөө,	100

1	2	3	4	5	6	7	8
	Эрдэнэбүрэн сумдад уур амьсгалын самбар хийх					Дөргөн, Дарви гэсэн 6 сумдын уур амьсгалын самбарыг хийж хүргүүлсэн. Эрдэнэбүрэн сумын судалгааны болон боловсруултын ажил хийгдээд хэвлэлтэнд өгч нийт 7 сумын танилцуулга самбарыг хийсэн. 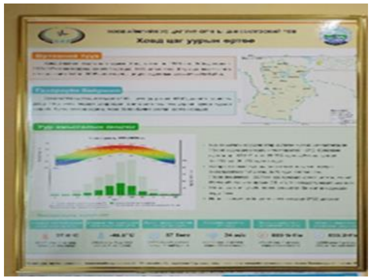 *Зураг. Уур амьсгалын тодорхойлт гаргасан байдал.*	
Зорилт-10. “Нягтлан бодох бүртгэл, аж ахуйн үйл ажиллагааг нэгдсэн удирдлагаар хангаж, төсвийн санхүүжилтийг үр ашигтай зарцуулах. **Анхан шатны болон нягтлан бодох бүртгэлийн хөтлөлт, тайлан балансын гаргалт, тооллого тооцоо, өмч хөрөнгийн хадгалалт хамгаалалтын байдлыг төвийн болон харьяа салбар нэгждээ хяналт тавих.**		Улсын төсөв	Байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд хяналт тавьж зааварчлагаа өгсөн байдал	2022 онд төсвийн шууд захирагчийн Санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрдөгдөх 2021 оны Улсын секторын Нягтлан бодох бүртгэлийн баримт бичгийн дагуу заавар аргачлалын шаардлагад нийцэж ажилласан Хэрэгжилт 100%	2023 оны санхүүгийн тайлангаар анхан шатны бүртгэл хөтлөлт, тайлан баланс гаргалт, эд хөрөнгийн тооллого, тооцоо, жилийн эцсийн тайланг гаргаж газарт хүргүүлж ажиллана. 2023 оны төлөвлгөөт ажлыг 100% гүйцэтгэсэн байна.	2023 оны Нягтлан бодох бүртгэлийн заавар, журам, аргачлалыг мөрдөж ажиллаж, эд хөрөнгийн тооллогыг хагас, бүтэн жилд хийж ажилласан. Санхүүгийн хагас, бүтэн жилийн тайланг цаг хугацаанд нь хүргүүлсэн.	100
10.1.	Байгууллагын 2022 оны төсвийн	Улсын төсөв	Батлагдсан төсвийн	Төсвийн төлөвлөлт	Жилийн баталсан төсвийн дагуу ил тод	2023 оны 12 сарын байдлаар байдлаар 1479,3 сая төгрөгний	100

Ховд аймгийн УЦУОШТ-ийн 2023 оны жилийн эцсийн тайлан

1	2	3	4	5	6	7	8
	төлөвлөгөө боловсруулан, батлуулах үйл ажиллагааг зохион байгуулана.		зарцуулалтын 100%	зориулалтын дагуу явуулж ажилласан.	тайлагнаж ажиллана.	санхүүжилт зарцуулаад 100%-тай ажиллаж байна.	
10.2.	Ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний салбарын төсөв, санхүүгийн мэдээллийг хуулийн хугацаанд шилэн дансны стандартын дагуу мэдээлэх	Улсын төсөв	18 төрлийн мэдээ, мэдээллийг олон нийтэд тухай бүр хүргэсэн байх	2022 онд байгууллагын цахим хуудас, шилэн дансанд нийтлэх мэдээллүүдийг хуулийн хугацаанд стандартын дагуу байршуулж 100%-ийн гүйцэтгэлтэй ажилласан.	2023 оны жилийн төсөв, худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөг 01 дүгээр сарын 10-ны өдрийн дотор, 2022 оны төсвийн гүйцэтгэлийг 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор, 2022 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор, сар, улирлын гүйцэтгэлийг дараа сарын 08-ны өдрийн дотор, төсвийн хэмнэлт, хэтрэлт, түүний шалтгааны тайлбарыг улирал бүр, 2023 оны хагас жилийн тайланг 08 дугаар сард шилэн дансны стандартын дагуу оруулсан байна. Хэрэгжилт 100%.	2024 оны төсвийн төсөөлөл хөрөнгө оруулалтын санал боловсруулж 2023 оны 04 дүгээр сарын 25-ны дотор ЦУОШГазарт хүргүүлж ажилласан. Төсвийн хэмнэлтийн горимд шилжсэнтэй холбоотой төсвийн хуваарьт өөрчлөлт оруулах саналыг тухай бүрд хүргүүлэн ажиллаж байна Шилэн данс тухай бүр цахим мэдээлэлд сар бүр байршуулан ажиллаж байна.	100
10.3.	Байгууллагуудын төсвийн сарын гүйцэтгэлийн мэдээг сар бүр шууд захирагчид хүргүүлэх	Улсын төсөв	Төсвийн шууд захирагч төсвийн сарын гүйцэтгэлийн мэдээг сар бүрийн 02-ны дотор төсвийн	2022 онд 12 удаа төсвийн сарын гүйцэтгэлийн мэдээг хүргүүлсэн байна. Хэрэгжилт 100%	2022 оны 1-12 дугаар саруудын төсвийн гүйцэтгэлийн 1.278.9 сая төгрөгийн мэдээг хуулийн хугацаанд ЦУОШГ-т хүргүүлсэн байна.	Жилийн эцсийн байдлаар 1-12 сарын мэдээг хуулийн хугацаанд хүргүүлэв.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
			төвлөрүүлэн захирагчид хүргүүлэх.	байсан.	Хэрэгжилт 100%		
10.4.	Төрийн албаны тухай хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэр, стандартын хэрэгжилтийг хангаж, мөрдөн ажиллаж, салбар нэгжийн болон төрийн албан хаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт тавьж, үр дүнг тайлагнах, урамшуулах	УТ	Гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг тогтоол, журмын дагуу батлуулсан байх.	Байгууллагын салбар нэгж, албан хаагчийн 2021 оны гүйцэтгэлийн тайланд үнэлэлт дүгнэлт өгч ажилласан бөгөөд манай төв 2021 оны ажлаараа салбарын хэмжээнд ТЭРГҮҮН байранд шалгарсан. Нийт ажилчдынхаа 2021 оны ажлын гүйцэтгэлээр нь үнэлгээ өгч бусдыгаа манлайлан ажилласан 49 хүнд 3 сараар цалингийн 10-25%-ын ур чадварын урамшуулал олгосон.	2021 оны байгууллагын албан хаагчдын гүйцэтгэлийн тайланд үнэлэлт дүгнэлт өгч 2022 оны эхний 3 сарын хугацаанд 16,7 сая төгрөгийн урамшуулал олгож ажилласан. Нийт ажилчдын 2022 оны гүйцэтгэлийн тайланд үнэлэлт дүгнэлт өгч тодорхой урамшуулал 2023 онд олгож ажиллана.	Байгууллагын салбар нэгж, албан хаагчийн 2022 оны бүтэн жилийн гүйцэтгэлийн тайланд үнэлэлт дүгнэлт өгч ажилласан бөгөөд манай төв системийн хэмжээндээ “ТЭРГҮҮН” байранд шалгарч, газраас мотоцикль, суурин компьютерээр шагнуулсан. Аймгийн хяналт үнэлгээний шалгалтын дүнгээр аймгийн 22 байгууллага, агентлагуудаас 2022 оны ажлаараа IV байранд шалгарч ажилласан. УЦУОШТ-ийн нийт 96 ажилтан албан хаагчтай оны эхэнд 2023 онд хийж гүйцэтгэх ажлын төлөвлөгөөг батлан мөрдөн ажиллаж, улирал бүр хийсэн төлөвлөгөөний биелэлтийг дүгнэн үнэлэж үнэлгээний дагуу ур чадварын 10-25% хүртэл нэмэгдэл цалинг олгосон. Нийт 96 албан хаагчдын унаа хоолны зардлыг төсвөөс хамаарч 2023 онд нийт 2 удаа нэмэгдүүлэн олгосон. Үүнд:төвийн албан хаагч өдрийн 3500, суманд 2500 төгрөг байсныг 7 сараас төвийн албан хаагчдад унаа хоолны зардлыг өдрийн 8000, суманд 7500 төгрөгөөр тооцож олгосон бөгөөд энэ оныхоо 11 сараас мөн төвийн албан хаагчдад өдрийн 20000, сумын албан хаагчдад өдрийн	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						15000 төгрөгөөр тооцож олгосон.	
Зорилт-11. Салбарын хүний нөөцийн хэрэгцээг тодорхойлох, боловсон хүчний чадавхийг бэхжүүлэх, ажилчдын ажиллах таатай орчин нөхцөл бүрдүүлэх, нийгмийн баталгааг хангах, төрийн бодлого, ажлын залгамж чанар, тогтвортой байдлыг хангаж, шатлан дэвшүүлэх зарчим баримтлах.		Улсын төсөв	Ажилчдын ажиллах таатай орчин нөхцөл бүрдүүлэх, нийгмийн баталгаа хангах ажил зохион байгуулах, ажилчдын мэргэжил мэдлэгээ дээшлүүлж, ажлын байрны шаардлага хангасан боловсон хүчнийг бэлтгэх.	Байгууллагын нийт ажилчдын ажилллах таатай орчин бүрдүүлэх зорилгоор Дунд-ус өртөөний барилгын их засвар 15 сая төргөгөөр хийсэн, Мөст өртөөний тохижилтонд 16 сая төргөг орон нутгаас шийдүүлж шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмжөөр хангагдсан, 4 ажлын байранд сул орон тоо гарсныг нээлттэйгээр ажлын зар явуулж орон нутгаас шалгарсан 3 хүнийг сургаж, 1 техникчийг орон нутгаас орон нутаглуу шилжүүлэх байдлаар шийдсэн.	Нийт ажилчдын ажиллах таатай орчин нөхцөл бүрдүүлэх, шинээр ажилд орж байгаа ажилчдыг байгууллагын хүний нөөцөнд бүртгэлтэй мэргэжлийн сургууль төгссөн хүнийг сургаж дадлагажуулж мэргэжлийн залгамж халааг бататган ажиллана.	Цаг уурын Цэцэг өртөөний ээлжийн техникч өндөр насны тэтгэвэрт гарсантай холбогдуулан тухайн ажлын байрны зарын дагуу анхан шатны материалын шаардлага хангасан 2 хүнийг хөтөлбөрийн дагуу сурган шалгалт авч тэнцсэн 1 иргэнийг тухайн ажлын байранд 2023 оны 02 дугаар сарын 1-ны өдрөөс, Мөнххайрхан цаг уурын техникч орон нутгаас орон нутагруу шилжин ажилласан тул ажлын байрны зарын дагуу шаардлага хангасан 1 иргэнийг сонгон авч төвдөө 1 сарын хугацаатай хөтөлбөр гарган сургаж, дадлагажуулан туршилтын хугацаагаар, Булган-Байтаг ус судлалын техникч тэтгэвэрт гарсантай холбоотой ажлын байрны зарын шаардлага хангасан 1 иргэнийг тус тус сонгон авч дадлагажуулан тухайн ажлын байранд томилж, ус судлалын техникч нарын мэргэжил олгох сургалтанд хамруулсан. Мөн Дарви харуулд нэг орлон ажиглагчийг сурган бэлтгэсэн. -БОАЖЯ-аас хэрэгжүүлж буй “БИОЛОГИЙН ОЛОН ЯНЗ БАЙДЛЫГ ХАМГААЛАХ, УУР АМЬСГАЛЫН ӨӨРЧЛӨЛТӨНД ДАСАН ЗОХИЦОХ” төсөлд 2022 онд төвийн шинжилгээ судалгааны ажилд шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмжийн судалгаа хүргүүлсний дагуу дараах тоног	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						төхөөрөмжийг шийдүүлсэн. Үүнд: 1.Авто машин-1 Хар нуур-Ховд голын сав захиргаанаас шилжүүлж өгсөн. 2.Дрон-1, 3.Зургийн аппарат-1, 4.Зөөврийн компьютер-2, 5.Дуран-2, 6.Лазерь зай хэмжигч-1 зэрэг тоног төхөөрөмжүүдийг хүлээн аваад шинжилгээний ажилдаа ашиглаж байна. *Зураг. Төслөөс авсан багаж тоног төхөөрөмж* -БОАЖЯ-ны сайд 2024 онд Монгол улсад цаг уурын байгууллага үүсэж хөгжсөний түүхт 100 жилийн ойг угтаж 2023 оныг “Цаг уурчид”-ын жил болгон ажиллаж байгаагийн хүрээнд сайдын санаачлагаар 10 дугаар сарын 27-нд УБ хотод	

1	2	3	4	5	6	7	8
						“УЦУОХШ-НИЙ САЛБАРЫН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨГӨӨН”-ийг зохион байгуулсан бөгөөд тус зөвлөгөөнд нийт 32 албан хаагчийг оролцуулсан. Зөвлөгөөнөөр цаг уурчид бидний нийгмийн болон ажлын бүтээмжийг сайжруулах, багаж тоног төхөөрөмжийн хангалт, ажилчдын мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн олон асуудлуудын гарц гаргалгааг гаргаж шийдэлд хүрсэн арга хэмжээ болов. *Зураг. Төвөөс Салбарын үндэсний зөвлөгөөнд оролцогчид* -2023 оны 10 дугаар сарын 2-оос зохион байгууллагдсан “Цаг уурын ажиглагчийн курст” цаг уурын өртөө, харуулын 3 техникч, 10 дугаар сарын 30-с эхэлсэн ус судлалын харуулын техникч нарын сургалтанд усны харуулын 2 техникч суралцаж мэргэжлийн ҮНЭМЛЭХ авсан. *Зураг. Сургалтанд хамрагдсан*	

1	2	3	4	5	6	7	8
						техникчид **Хөрөнгө оруулалтын ажлаар:** -Аймгийн засаг даргын 2023 оны үйл ажиллагааны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсны дагуу 105 сая төгрөгний төсөвтэйгээр Мөнххайрхан сумын цаг уурын өртөөний барилгын ажлын тендер зарлагдаж “Номт шигтгээ” ХХК компани шалгарч барилгын ажлыг 5 дугаар сарын сүүлээр эхлүүлж, барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьтай ашиглалтанд хүлээн авлаа *Зураг. Өртөөний хуучин болон хүлээн авсан шинэ барилга* -БОАЖСайдыг Ховд аймагт 10 сард ажиллахад УЦУОШТ-ийн харъяа Дөргөн сумын Хар-Ус-Дөргөн ус судлалын харуулын байрыг шинэчлэхэд 10 сая төгрөгний санхүүгийн хүсэлтийг шийдвэрлүүлж тухайн ажлын гүйцэтгэгчээр “Сутай Хөнгөн Блок Бетоны үйлдэр” ХХК сонгон шалгарч Хар-ус нуурын харуулын байрын 11-р сарын 5-нд ажлын комисс хүлээн авсан.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Хар-Ус-Дөргөн нуурын ус судлалын харуулын хуучин болон шинэ ажлын байр Мөн төвийн конторын барилгыг төвлөрсөн дулаанд холбох 85 сая төгрөгний хүсэлтийг БОАЖСайдад хүсэлт тавин шийдвэрлүүлэн тухайн ажлын худалдан авах ажиллагааг 2023-10-р сард зохион байгуулан ТБОНӨБАҮХАТХуулийн дагуу үнэлгээний хорооны шийдвэрээр “Наран тулгуур” ХХК-тай гэрээг байгуулан дулаанд холбох ажлыг эхлүүлж 10 дугаар сарын 20-ны байдлаар 80%-ийн гүйцэтгэлтэй хийгдэж байна. *Зураг. Дулаан холболтын ажлын явц:* Цэцэг сумын ИТХ-аар 8.000.000 сая төгрөг батлуулж ОНХС-аас өртөөнийхөө тохижилтонд зориулж шаардлагатай багаж тоног	

1	2	3	4	5	6	7	8
						төхөөрөмж авсан. Үүнд: 1.Лед дэлгэц урсдаг самбар-2, Суурин комьпютер-i5-1, 3.Өнгөт принтер-1 4.Ор бүрэн хэрэглэлтэй 5.Бичиг хэрэгийн ширээ, сандал тус тус 1, 6.Сүлжээний утас зэргийг худалдан авч ажлын байрныхаа өнгө үзэмжийг сайжруулж, ажиллах орчин нөхцлийг бүрдүүлж ажиллав. 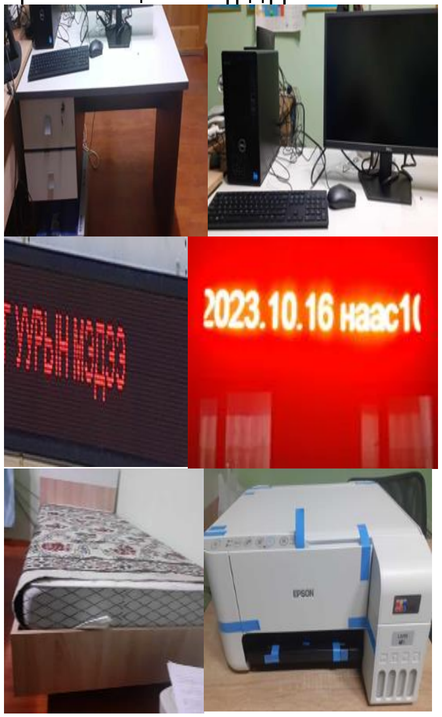 *Зураг. Өртөөнд авсан багаж тоног төхөөрөмжүүд* -Булган сумын ИТХ -аар цаг уурын өртөө 1.800.000 сая төгрөг батлуулж ОНХС-аас шийдүүлсэн санхүүжилтээр өртөөнийхөө тохижилтонд зориулж дараах шаардлагатай багаж, тоног	

1	2	3	4	5	6	7	8
						төхөөрөмжийг авсан. Үүнд: Ажлын шкаб, ширээ, сандал, мөлхөө сандал, цонхны хөшиг, нууц цоож гэх мэт зүйлүүдийг авч ажиллах орчин нөхцлөө сайржууллаа. *Зураг. ОНХС-аар шийдүүлсэн бараа бүтээгдэхүүн* -Манхан сумын ИТХ-аас Орон нутгийн хөгжлийн сангаас ЦАЗН-лөх генераторын түлшний үнэ 10 сая төгрөгийг батлуулж 9 ширхэг түлш худалдан авч 4 ширхэгийг нь үйл ажиллагаандаа зарцуулсан. Мөн сум байгуулагдсаны 100 жилийн ойтой холбогдуулж байгууллагын өнгө үзэмжийг сайжруулах зориулалтаар өртөөний байрны гадна талын дээврийн орой хэсгийн 50м2 талбайн өнгөт туузан гэрэлтүүлэгийг ОНХС-аар хийлгүүлсэн. *Зураг. ОНХөрөнгө оруулалтаар Манхан суманд авсан шатаах*	

1	2	3	4	5	6	7	8
						зуухны түлш болон байгууллагын гадна гэрэлтүүлэг -Чандмань сумын ОНХС-аас цаг уурын өртөөнд шинжилгээний ажилд зориулан 2.5 сая төгрөгний үнэтэй зөөврийн компьютерийг шийдүүлэн хүлээн авсан. 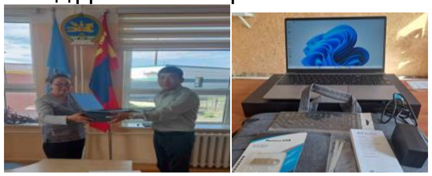 *Зураг. Өртөөнд шийдэж өгсөн нөтбүүк* -Зэрэг сумын ОНХС-аас цаг уурын өртөөнд цаг уурын байрнаас ажиглатын талбай хооронд 2 ширхэг нараар цэнэглэгддэг элементэн гэрлийг тавьж байршуулсан ба байгууллагын гаднах хаяг шинэчилж хийлгэх санхүүг шийдүүлсэн. Гэрэлтүүлгийг сайжруулсанаар шөнийн цагаар ажиллах нөхцөлийг сайжруулж өгсөн. *Зураг. Зэрэг өртөөнд шийдүүлсэн гэрлэн хаяг болон гэрлийн шонгууд*	

Ховд аймгийн УЦУОШТ-ийн 2023 оны жилийн эцсийн тайлан

1	2	3	4	5	6	7	8
11.1.	Ус цаг уур, орчны шинжилгээний салбарын сургалт, семинар, зөвлөлгөөнийг батлагдсан хөтөлбөрийн дагуу зохион байгуулж, ажилчдыг сургаж чадавхижуулах	-	Сургалт зохион байгуулсан, сургалтанд хамрагдсан албан хаагчийн тоо	2022 оны ЦУОШГ-аас төлөвлөсөн сургалт Хэмнэлтийн хууль гарснаар зарим сургалт болоогүй. Дээд газраас зохион байгуулсан сургалтанд 11 ажилтан, орон нутгаас болон төсөл хөтөлбөрийн мөн цахимаар явагдсан сургалтанд тухай бүрэн манай хамт олон идэвхтэй оролцсон.	Дээд газар, орон нутаг, төсөл хөтөлбөр, төвөөс зохион байгуулсан сургалтанд албан хаагчдаа бүрэн хамруулна.	***Дээд газар болон төсөл хөтөлбөрийн байгууллагаас зохион байгуулсан сургалтууд:*** -ЦУОШГ-аас гаргасан тухайн жилд хийх сургалтын хөтөлбөрийн дагуу “Удирдах ажилтны” сургалтанд төвийн дарга А.Энхзаяа 2023 оны 01 дүгээр сарын 19-ээс 3 өдрийн сургалт хэлэлцүүлэгт оролцсон. *Зураг. УЦУОШТ-ийн дарга нарын сургалт* -БОАЖЯамнаас зохион байгуулсан “Цэвэр агаар” дээд түвшний чуулга уулзалтанд төвийн БОШЛ-ийн эрхлэгч С.Жавзанпагма оролцсон. *Зураг. Чуулга уулзалтанд оролцсон төлөөлөгч* -Байгууллагын нягтлан ТӨБЗГазраас зохион байгуулсан сургалтанд хамрагдаж урд оныхоо гэрээ дүгнүүлсэн. -УЦУОСМХ-ийн ГУССХ-ээс орон нутгийн Ус судлалын инженерүүдийн сургалт 2023 оны 04-р сарын 03-наас 4 хоногийн	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						танхимын сургалтанд усны инженер З.Бахатбол оролцсон бөгөөд уг сургалтаар усны шинжилгээ, судалгааны ажлын явц, үр дүн, цаашдын зорилтын талаар, 2021, 2022 оны Урсац боловсруулахад гарч буй нийтлэг алдааны талаар, мэдээллийн сангийн нөхөн бүрдүүлэлт, техникийн хэргийн баяжилт хийх сэдвийн хүрээнд сургалт явагдсан. *Зураг. Сургалт* -БОАЖЯ, ЦУОШГазар, БОХЗТЛ-оос зохион байгуулсан “Мөнгөн усны шинжилгээ хийх, тооллого хийх” чадвахжуулах, БОАЖЯ, Тайланд улстай хамтран зохион байгуулсан “Байгаль орчны хор судлал” сэдэвт сургалтанд БОШЛ-ийн эрхлэгч инженер С.Жавзанпагма хамрагдаж, сертификат авсан. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						   Зураг. Сургалтанд оролцсон нь -УЦУОСМХ-ийн Хөдөө Аж Ахуйн Цаг Уурын Судалгааны Хэлтсээс орон нутгийн ХААЦУ-ын инженерүүдэд “ХААЦУ-ын технологийн шинэчлэл шинжилгээний хөтөлбөрт ажлын чанар, агродундаж мэдээний чанарт анхаарах хяналт тавих чиглэлээр 2 удаагийн цахим сургалт зохион байгуулсанд төвийн ХААЦУ-ын ахлах техникч, салбар хариуцсан инженер нар оролцсон. 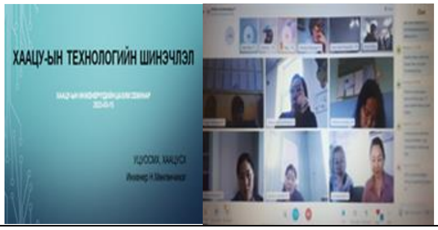	

1	2	3	4	5	6	7	8
						Зураг. ХААЦУСХ-ээс зохион байгуулсан цахим сургалт -УЦУОСМХ-ийн Уур Амьсгал Нөөцийн Судалгааны Хэлтсээс орон нутгийн УАНС-гаа хариуцсан инженерүүдийн цахим сургалт зохион байгуулагдсанд төвийн Цаг уурын салбарын инженер техникчид оролцсон. -Нислэгийн цаг уурын төвөөс техникчдийн давтан сургалтыг 03 сарын 29-31-ний хооронд цахимаар зохион байгуулж 2 техникч хамрагдсан бөгөөд бодит мэдээний үйлчилгээ үзүүлэх эрхийн хугацаа сунгах шаардлагатай 1 техникч 04 сарын 07-нд цахимаар шалгалт өгч эрх авсан. *Зураг. НЦУТ-өөс зохион байгуулсан цахим сургалтанд хамрагдсан нь* -БНСУ-ын олон улсын хамтын ажиллагааны байгууллага, Солонгосын Цаг уурын хүрээлэнгийн Олон улсын хамтын ажиллагааны хөтөлбөрийн хүрээнд 2023 оны 9 дугээр сарын 4-15-ны хооронд зохион байгуулсан “Цаг уурын ажиглалтын системийг (Монгол улсын) чанарын	

1	2	3	4	5	6	7	8
						баталгаажуулалт, ажиглалтын чававхийг бэхжүүлэх тэтгэлэгт хөтөлбөр” сургалтанд төвийн XXXTX-сан ерөнхий инженер Д.Төрмөнх хамрагдаж “ГЭРЧИЛГЭЭ” авсан. *Зураг. Сургалтанд хамрагдаж, гэрчилгээ авсан нь* -2023 оны 10 дугаар сарын 2-оос зохион байгууллагдсан “Цаг уурын ажиглагчийн курст” цаг уурын өртөө, харуулын 3 техникч, 10 дугаар сарын 30-с эхэлсэн ус судлалын харуулын техникч нарын сургалтанд Алтай-Бодонч, Булган-Байтаг ус судлалын харуулын техникч нар суралцаж мэргэжлийн “ҮНЭМЛЭХ” авсан. *Зураг. ЦУОШГ-с зохион байгуулсан техникч нарын сургалтанд хамрагдсан техникчид* -Төрийн албаны зөвлөлийн “7:4:10” арга зүйн сургалтыг ТАЗөвлөлөөс 2023.02.09-нд “Ес зүйн зөвлөлийн	

1	2	3	4	5	6	7	8
						үйл ажиллагааны эрх зүйн орчин”, 2023.02.16-нд “Үр дүнд суурилсан нэгдсэн удирдлага” зэрэг сэдвүүдээр зохион байгуулсан цахим сургалтанд хамт олон хамрагдсан. -Монгол улсын цахим хөгжил, харилцаа холбооны яамнаас зохион байгуулсан “Албан бичиг солилцооны дундын системийн хэрэглээ” сэдэвт сургалтанд Хүний нөөц, бичиг хэрэг хариуцсан ажилтан Г.Нямсансар цахимаар оролцсон. -“Алсын хараа-2050” Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, Шинэ сэргэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Удирдлагын академиас зохион байгуулсан бүх шатны төрийн албан хаагчдад таниулах сурталчлах, сургагч багш бэлтгэх цахим болон танхимын сургалтанд /3 дугаар сарын 20-23-ны хооронд цахимаар, 24-25-ны хооронд танхимаар аймгийн төвд зохион байгуулсан/ УЦУОШТ-ийн 2 хэлтсийн дарга нар хамрагдаж “ҮНЭМЛЭХ” авсан. Сургалтанд суусан сургагч нар өөрийн байгууллагын төрийн албан хаагчдад Алсын хараа-2050 урт хугацааны хөгжлийн бодолгыг таниулах, түгээн дэлгэрүүлэх, хувь хүнийг тодорхой мэдлэгтэй болгох ажил өрнүүлэх, сургалт явуулах чиглэл өгсний дагуу мөн аймгийн ЗДТГ-ын 2023 оны 4 дүгээр сарын 28-ны өдрийн 2/721 тоот албан	

1	2	3	4	5	6	7	8
						бичгийн хүрээнд ажлын хэсэг байгуулж тус ажлын хэсэг сургалтыг 2 удаа зохион байгуулж ажилласан. Удирдлагын академиас 2 дахь удаагийн Алсын хараа-2050 Монгол улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогыг төрийн албан хаагчдад таниулах, сурталчлах цахим сургалтанд УЦУОШТ-ийн 20 ажилтан сургалтанд идэвхтэй хамрагдаж 80% нь ҮНЭМЛЭХ авсан.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						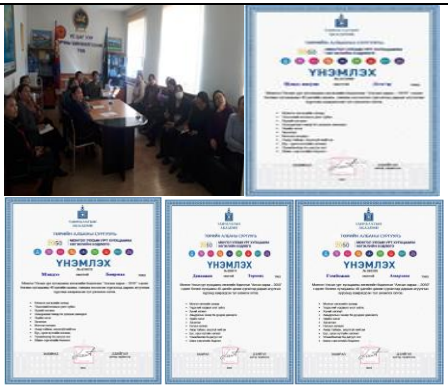 *Зураг.Алсын хараа-2050 сургалт* ***Аймаг орон нутгаас зохион байгуулсан сургалтууд:*** -ЗДТГазраас “Монгол бичгийн үндэсний хөтөлбөр III”-ийн хэрэгжүүлэх дэд ажлын хэсгийн ХА-н төрийн албан хаагчидтай хийх уузлалтанд төвийн дарга А.Энхзаая, Хүний нөөц, бичиг хэрэг хариуцсан ажилтан Г.Нямсансар, Систем сүлжээний инженер Э.Ганцэцэг нар 2023 оны 01 дүгээр сарын 30-нд оролцсон. -ЗДТГазраас бүс нутгийн инноваци эрдэм шинжилгээний хуралд нийт ажилчид 2023 оны 02 дугаар сарын 6-7-ны өдрүүдэд оролцсон. *Зураг. Сургалт*	

1	2	3	4	5	6	7	8
						-ЗДТГазраас 2023 оны 10 дугаар сарын 16-ны өдөр “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй, гйүцэтгэлийн удирдлага” сэдэвт сургалтыг зохион байгуулж ЦУОТХэлтсийн дарга Ц.Дэлгэр, инженер П.Мягмардорж, Хүний нөөц, байгууллагын архив бичиг хэргийн ажилтан Г.Нямсансар нар оролцов. *Зураг. Сургалтанд оролцсон нь* -Хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Jica төсөл, Ховд аймгийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, Ховд аймгийн ЗДТГазар хамтран зохион байгуулсан МУ дахь хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тогтолцоог бэхжүүлэх төсөл сургалтанд 2023 оны 11 дүгээр сарын 07-ны өдөр Хүний нөөц, байгууллагын архив бичиг хэргийн ажилтан Г.Нямсансар оролцов.	

Ховд аймгийн УЦУОШТ-ийн 2023 оны жилийн эцсийн тайлан

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Сургалтанд оролцож байгаа нь -МУ-ын шадар сайдын санаачлагаар *“Эрсдэл ба Стандарт эрсдлийн үндэсний форум”-д* төвийн ажилчид оролцсон. -ШУА-аас БОНЭЗ-ийн эмзэг байдалд үзүүлэх уур амьсгалын өөрчлөлтийн нөлөө шинжлэх ухаанд суурилсан бодлого тодорхойлох хэлэлцүүлэгт төвийн 5 ажилтан хамрагдсан. -ХОВД ХОТЫН АГААР ОРЧНЫ БОХИРДЛЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ, ЦААШИД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭ” СЭДЭВТ төрийн байгууллагуудын хамтарсан хэлэлцүүлэгт 2023 оны 02 дугаар сарын 28-ны өдөр холбогдох сэдвийн дагуу илтгэл мэдээллийг тавьж оролцсон. -Аймгийн агаарын бохирдолт, цөлжилтийн талаарх судалгааг гарган судалгааны талаарх мэдээллийг нэгтгэн аймгийн БОАЖГазар, Жаргалант, Мөст суманд илтгэлийг танилцуулсан.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Сумдын ард иргэдэд агаарын бохирдлын талаар мэдээлэл өгч байгаа нь -Ховд аймагт үйл ажиллагаа явуулж буй БО-ны чиглэлийн байгууллагууд болон төсөл хөтөлбөрийн байгууллагуудын 2023 онд хийж хэрэгжүүлсэн ажил, 2024 онд хийж хэрэгжүүлэх ажлын санал солилцох хэлэлцүүлэгт төвийн хэлтсийн дарга 2023 онд төсөл хөтөлбөрийн байгууллагатай хамтран ажилласан, цаашид хамтран ажиллах санал хүсэлтээ танилцуулж холбогдох мэдээллийг өгч оролцов. 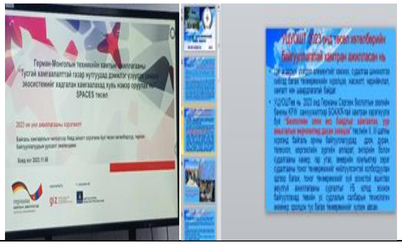	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Төсөл хөтөлбөрүүдийн хамтын ажиллагааны сургалт хэлэлцүүлэг -Аймаг орон нутгаас зохиогдсон төрийн байгууллагын эцэг эхийн зөвлөлийн гишүүдийн сургалт уулзалтанд байгууллагын эцэг эхийн зөвлөлийн гишүүд тогтмол хамрагддаг. Үүнд: *1.* ГБХЗХГазраас Монгол цэргийн өдрийг тохиолдуулан “Бидний бахархалт аав” уулзалтыг зохион байгуулж тус арга хэмжээнд Б. Отгонтөмөр, Т.Хашэрдэнэ, Х.Амарсанаа нар оролцсон.*2.* ГБХЗХГ, Монгол улсын гавьяат жүжигчин Г.Ундармаатай хамтран эцэг эхийн зөвлөлийн гишүүдийг чадавхжуулах сургалтанд зөвлөлийн 3 гишүүн хамрагдсан. 3.ГБХЗХГазар “Монгол өрх” сэтгэлзүйн хүрээлэнтэй хамтран зохион байгуулсан эцэг эхийн зөвлөлийн гишүүдийг чадавхжуулах сургалтанд П.Энхжаргал, Б.Даваабал, Э.Оюунтунгалаг нар оролцлоо. 4.10 дугаар сарын 12-нд “ Мансууруулах эм сэтгэцэд нөлөөт бодистой холбоотой гэмт хэргээс урьдчилан сэргийлэх, өсвөр насны хүүхэд, залуучуудыг хорт зуршлаас ангид байлгах” чиглэлээр “АНЗААР” арга хэмжээний хүрээнд хийсэн сургалтанд эцэг эхийн	

1	2	3	4	5	6	7	8
						зөвлөлийн 3 гишүүн оролцсон. 5.10 дугаар сарын 14-нд Монгол Улсын Гавьяат багш Ж. Галбадрах “Хүүхдийн төлөвшилд эцэг эхийн оролцоо” сэдвээр Монгол улсын харцага Т.Амартүвшин “Аавын манлайлал” сэдвээр хийсэн ярилцлаганд хамрагдлаа. Байгууллагаас зохион байгуулсан сургалтууд: -УЦУОШТөвөөс цаг уурын 9 өртөө 7 харуулын техникчдэд 2023 оны нэгдсэн сургалтыг цахимаар зохион байгуулж, сургалтанд нийт өртөө харуулын 55 техникч, салбар хариуцсан 10 инженер техникчид нийт 60 гаруй ажилчид хамрагдаж батлагдсан хөтөлбөр, сэдвийн дагуу салбар хариуцсан инженер, ахлах техникчид онолын хичээл заасны зэрэгцээ станц харуулын ажиглалтанд гарч буй үл тохирол, цаашид цаг агаарын үзэгдлийг хэрхэн зөв ажиглах, ажиглалтын мэдээг хэрхэн зөв кодлох,	

1	2	3	4	5	6	7	8
						дамжуулах талаар заавар зөвлөмжийг өглөө. Мөн төвийн дотоод ажил, ус цаг уурын байгууллага үүсч хөгжсөний 100 жилийн ойн арга хэмжээг угтан зохион байгуулах ажлын төлөвлөгөөг танилцуулж мэдээлэл өгсөн. 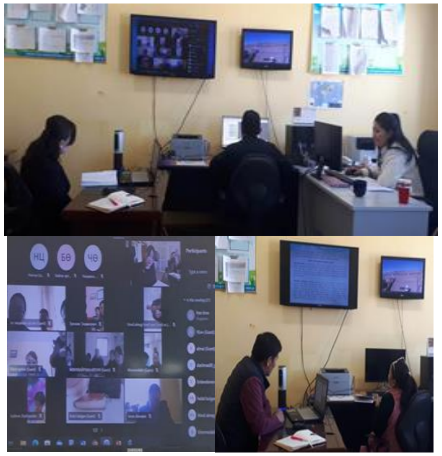 *Зураг. Нэгдсэн Цахим сургалт* -Улирлын чанартай ажиглалт эхлэхтэй холбогдуулан Ус судлалын салбарын цахим сургалтыг зохион байгуулсан. Тус сургалтанд гол, нуур, мөстлөг судлалын 11 харуулын техникч цахимаар оролцлоо. Сургалтыг ус судлалын инженер З.Бахатбол, техникч П.Отгонцэцэг нар удирдаж явуулсан бөгөөд сургалтаар өнгөрсөн оны шинжилгээний ажлын үр дүн, алдаа дутагдалын талаар зааварчилгаа өгч, байгаль орчны шинжилгээний лабораторийн инженер	

1	2	3	4	5	6	7	8
						С.Жавзанпагма усны химийн сорьцын үр дүн, шинжилгээний ажлын талаар сургалт өгсөн. *Зураг. Ус судлалын салбарын цахим сургалт явуулж байгаа нь* -Цаг уурын өртөөдийн **“Туршлага судлах нэгдсэн сургалт”**-ыг 4 дэх жилдээ Мөст сумын Мөст цаг уурын өртөөний хамт олон 2023 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдөр зохион байгуулав. Сургалтанд батлагдсан хөтөлбар, үйл ажиллагааны дагуу төвийн инженер, техникчид болон цаг уурын 9 өртөө, харуулуудын нийт 60 гаруй ажилтан хамрагдав. *Зураг. Туршлага судлах нэгдсэн*	

1	2	3	4	5	6	7	8
						сургалт Мөст цаг уурын өртөөнд -УЦУОШТ-ийн нийт албан хаагчдад хууль эрх зүйн болон, хөдөлмөр нийгмийн, эрүүл ахуйн чиглэлээр мэдээлэл өгөх зорилгоор **“Мэдээллийн цаг”-** ийн төлөвлөгөөг оны эхэнд баталж төлөвлөгөөний дагуу тухайн жилийн сургалтын төлөвлөгөөнд тусгагдсан сэдвүүдээр Ховд аймгийн Эрүүл мэндийн газрын мэргэжилтэн Эрдэнэцэцэг "Ундны усны эрүүл ахуй" сэдвээр мэдээлэл хийлээ. Мэдээллээр Ховд аймгийн хэмжээнд ашиглаж буй гар худгийн болон гүний усанд хийсэн нянгийн шинжилгээ, хатуулаг, эрдсийн шинжилгээний үр дүнг танилцуулж, төвийн ажилчид сонирхсон асуултандаа хариулт авлаа. *Зураг. Сургалт* -Ховд аймгийн Улаан Загалмайн хорооноос ээлжит сургалт, мэдээлэл авлаа. Улаан Загалмайн хорооны мэргэжилтэн Цэцэгзул "Цусны донорын тухай" мэдээлэл сургалт өгөв.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Сургалт авч байгаа нь -Аймгийн “Газар тариалан эрхлэгчдийн зөвлөгөөн”-нд Дулааны улирлын төлөв болон 6 дугаар сарын урьдчилсан төлөв мэдээгээр МҮХ-ийн дарга М.Баярмаа хичээл зааж оролцсон. *Зураг. Зөвлөгөөн дээр мэдээлэл хийж байгаа нь* -Ховд аймгийн Хүүхдийн элч, Жаргалант хатан заяа ТББ-н тэргүүн М.Оюунсүрэн ”Хүүхдийн хүмүүжлийн зөрэг арга”, “Гар утас, цахим хэрэглээ”, ”Гэр бүлийн харилцаа”-ны талаар төвийн нийт ажиллагсад болон хүүхдүүдэд мэдээлэл өгч харилцан ярилцлаа. Гэр бүлдээ харилцан хүндэтгэлтэй хандаж, хүрээлэн буй орчиндоо зөрэг зөв энергийг бүрдүүлж байх талаар мэдээллийг өгүүлсэн.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Аав, ээж, хүүхдүүд сургалт авч байгаа нь -2023-11-14-нийг Чихрийн шижинтэй тэмцэх өдөр болгон зарласантай холбоотойгоор Ховд аймгийн Эрүүл мэндийн газар, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдээс үзлэг оношлогоог төвийн ажилчдад хийж, “Эрт илрүүлгийн ач холбогдол”,”Чихрийн шижин гэж юу вэ”?, “Халдварт бус өвчин”, “Монгол хүний зөв хооллолт” зэрэг сэвдээр сургалт зохион байгууллаа. Мөн 2023-11-09-нд аймгийн Биеийн Тамир, Спортын Газараас зохион байгуулж буй төрийн албан хаагчдын эрүүл мэндийн сорилд хамт олноороо сургалт авч, төвийн нийт ажилчид биеийн ерөнхий үзлэгт хамрагдсан. -Аймгийн Нийгмийн даатгалын хэлтсийн байцаагч Бүрэнсайханаар “*Нийгмийн даатгалын багц хуулиудын шинэчилсэн найруулга”, “Тэтгэвэр, тэтгэмж, Сайн дурын даатгал”-ын* талаарх мэдээллийг	

1	2	3	4	5	6	7	8
						өгүүлсэн. -Аймгийн хууль зүйн хэлтсийн мэргэжилтэнгээр *“Авилгын эсрэг хууль, “Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хууль”*-аар мэдээлэл сургалт авсан. -Хүний эрхийн комиссоос зохион байгуулсан “*Жендерийн эрх тэгш байдлыг хангах”, “Ажлын байрны дарамт, хүчирхийллийн үр дагавар, ажил явуулах, бэлгийн дарамтаас ангид орчин бүрдүүлэх”* чиглэээр явагдсан сургалтанд төвийн ажилчид хамрагдсан. *Зураг.” Мэдээллийн цаг”-ийн хөтөлбөрийн дагуу хийгдсэн сургалтуудын үйл явц*	

1	2	3	4	5	6	7	8
11.2.	Ажилтнуудыг зэргийн шалгалтад хамруулах, ажлын үр дүн гаргасан ажилтнуудыг шагнаж урамшуулах, төрийн одон медальд тодорхойлох, төвийн нийт ажиллагсдын нийгмийн зарим асуудлыг Байгууллагын дотоод журмын дагуу зохион байгуулах	-	Шалгалтын дүрэм журам мөрдөх, байгууллагын дотоод журмыг баримтлах	2021 онд мэргэжлийн зэргийн 3-р зэргээр шалгалт өгч тэнцсэн 10 техникч нарын нэмэгдэл хөлс ЗГ-ын 43-р тогтоолын дагуу олгогдоогүй байсан 43-р тушаал цуцлагдсан учир 2022 оноос эхлэн дээрх техникч нарт зэргийн нэмэгдэл цалин хөлс олгогдож эхэлсэн. Байгууллагын дотоод журамд заасны дагуу 2022 онд нийт ажиллагсдын нийгмийн баталгааг хангах чиглэлээр хамтын сангаасааа 10.128.500 төгрөгийн тусламж дэмжлэгийг үзүүлж ажилласан.	Инженерийн мэргэжлийн 3-р зэргийн шалгалтанд орох 6 инженерын материалыг газарт хүргүүлсэн боловч шалгалт авагдаагүй. Инженерүүдийн зэргийн шалгалт авах ажлыг ЦУОШГазарт уламжлан шийдвэрлүүлнэ. Байгууллагын дотоод журамд заасны дагуу ажилчдын нийгмийн асуудалд дэмжлэг үзүүлнэ.	УЦУОХШ-ний салбарын инженер, техникчдэд Мэргэжлийн зэрэг олгох Байгаль орчны сайд, Хүн амын бодлого, хөдөлмөрийн сайд, Сангийн сайдын хамтарсан 1996 оны 2 дугаар сарын 22-ны дугаар 22/38/68 тушаал хүчингүй болсноор мэргэжлийн зэрэг авах шалгалт явагдаагүй байсан ба дээрх 3 сайдын тушаал шинэчлэгдэн /2023 оны 8 дугаар сарын 29-ны А/421, А/115, А/170/ гарснаар мэргэжлийн зэргийн шалгалт өгөх хүсэлтэй инженер техникчид шалгалтанд орох хүсэлтээ ЦУОШГ-т хүргүүлсэн. Инженерүүдийн зэргийн шалгалтанд орох 8 инженерийн болон дахин 1, 2, 3 дугаар зэргийн шалгалтанд орохоор хүсэлтээ өгсөн нийт 26 албан хаагчийн материалыг ЦУОШГ-т хүргүүлснээр Систем сүлжээний ерөнхий технологич инженер Э.Ганцэцэг, ЦАЗН Экспидицийн ерөнхий инженер Б.Отгонтөмөр, Ус судлалын ерөнхий технологич инженер З.Бахатбол нар зэргийн шалгалтанд хамрагдаад байна. -Байгууллагадаа үр бүтээлтэй олон жил ажилласан дараах албан хаагчдыг БОЯамны “Тэргүүний ажилтан”-аар БОШЛ-ийн инженер С.Жавзанпагм, ус судлалын ахлах техникч П.Отгонцэцэг, нислэгийн үйлчилгээний техникч П.Цацралтуяа, БОАЖЯамны “ЖУУХ БИЧИГ”-ээр Булган-Байтаг ус судлалын харуулын техникч Ц.Батсүх, Мөстөл судлалын	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						инженер Т.Хаш-эрдэнэ, Уур амьсгалын ахлах техникч Б.Даваабал, П.Энхжаргал, Нислэгийн үйлчилгээний техникч Э.Оюунтунгалаг, Хүний нөөц, байгууллагын архив бичиг хэргийн ажилтан Г.Нямсансар, БОШЛ-н инженер Б.Сэлэнгэ, Ус судлалын инженер З.Бахатбол, Синоптик инженер Д.Жаргалсайхан, Дарви ХАА-н харуулын техникч Д.Цолмон, Мөнххайрхан өртөөний дарга Х.Өлзийсайхан, ЦУОШГ-ын "ЖУУХ БИЧИГ"-ээр нярав Н.Отгонжаргал, УМС-н Синоптик инженер М.Ууганболор, Ц.Лхагвасүрэн, нислэгийн цаг уурын техникч Б.Саруултөгс, Ховд өртөөний дарга О.Шинэ-од, техникч Д.Сайханзаяа, Б.Түвшинтогтох, Л.Нямцэцэг, Чандмань өртөөний техникч А.Тунгалаг, Дунд ус өртөөний техникч Ө.Айболды, Ховд-Мянгад ус судлалын харуулын техникч Ц.Энхбаяр нарын 25 албан хаагчийг шагнаж урамшуулсан. -Монгол Улсад Ус цаг уурын алба үүсэж хөгжсөний түүхт 100 жилийн ой 2024 онд тохиож байгааг тохиолдуулан өндөр насны тэтгэвэрт гарсан 29 ахмадыг Төрийн дээд шагнал "Алтан гадас", "Хөдөлмөрийн хүндэт", БОЯамны "Тэргүүний ажилтан" шагналаар шагнуулахаар, мөн тус төвд одоо ажиллаж байгаа 1 ажилтанг төрийн дээд шагнал "Алтан гадас" одонгоор, 11 ажилтанг "Хөдөлмөрийн хүндэт" медалиар,	

1	2	3	4	5	6	7	8
						15 ажилтанг БОЯамны “Тэргүүний ажилтан”-аар, 5 ажилтанг БОАЖЯамны “Жуух бичиг”-ээр, нийт 61 ажилтаныг дээд газрын шагналд тодорхойлж материалуудыг холбогдох газарт уламжлаад байна. Байгууллагын дотоод журамд заасны дагуу төвийн нийт ажиллагсдын нийгмийн баталгааг хангах чиглэлээр зарим асуудлыг зохион байгуулж, 2023 оны 11 сарын байдлаар эрүүл мэндийн шалтгаанаар эмчилгээ сувилгаанд явсан, эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлсэн, ар гэрт гачигдал гарсан, хурим найр, ажилчдын гэр бүлд шинэ хүүхэд мэндэлсэн зэрэгт нийт 4.401.000 төгрөгийн тусламж дэмжлэгийг, эх үрсийн баяраар нийт ажилчдад 1920,000 төгрөгний бэлэг, бусад зардалд 2.545.000 төгрөг, мэргэжлийн баяраар 10 ахмад ажилчдад 250,000 төгрөгний гарын бэлэг, 2023 онд тэтгэвэрт гарсан 2 албан хаагчдад 580,000 төгрөгний хүндэтгэлийг үзүүлсэн, Ахмадын баяраар нийт 39 тэтгэвэрт гарсан ахмадуудад нэг хүнд 30000 төгрөгний бэлэг бэлдэж өгсөн. /1170000 төгрөг/ 2023 онд байгууллагын хамтын сангаас нийт 10.845.000 төгрөгний дэмжлэг үзүүлсэн.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Хамтын сангийн зүйл заалтын дагуу байгууллагын ахмад ажилчидаа хүлээн авч байгаа, тэтгэвэр гарч буй албан хаагчид хүндэтгэл үзүүлж байгаа болон эх үрсийн баярын бэлэг бэлдсэн байдал:	
11.3.	Төрийн жинхэнэ болон төрийн үйлчилгээний албаны Ёс зүйн зөвлөлийг Засгийн газрын тогтоолын дагуу хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулахад дэмжлэг үзүүлэн ажиллах.	Улсын төсөв	Засгийн газрын холбогдох тогтоолыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллах.	Төвийн даргын 2022 оны 02 дугаар сарын 04-ний А/22 дугаар тушаалаар Ёс зүйн зөвлөлийн гишүүдийг шинээр байгуулан ажиллаж байна. 2022 онд төвийн Ёс зүйн зөвлөлөөс 3 удаа сургалт зохион байгуулсан.	Байгууллагын Ёс зүйн зөвлөлд ирсэн төрийн албан хаагч, иргэдээс ирүүлсэн өргөдөл гомдолыг шийдвэрлэж, хариуг хуулийн хугацаанд хүргүүлнэ. Ёс зүйн зөвлөл төлөвлөгөөгөө батлуулж, төлөвлөгөөний дагуу ажлаа хийж, сургалт сурталчилгаа зохион байгуулж,ёс зүйн зөрчлөөс ангид байна.	Оны эхнээс УЦУОШТ-ийн дарга нийт 96 албан хаагчтай төрийн албан хаагчийн “Ёс зүйн дүрэм”-ийг сахих талаар хариуцлагын гэрээг байгуулан мөрдөн ажилласнаар ёс зүйн сахилгын зөрчил гаргасан албан хаагч байхгүй. Гэрээг хэрэгжүүлснээр төрийн үйлчилгээний соёл, чанар, хүртээмж шуурхай байдлыг шинэ шатанд гаргах, төрийн албан хаагчийн мэдлэг, ур чадвар, манлайлал, ёс зүй, харилцаа хандлага, хариуцлага сайжирч байна. Байгууллагын Ёс зүйн зөвлөлөөс зохион байгуулсан “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй, харилцаа	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						хандлага талаар” сэдвээр аймгийн ТАЗ-ийн мэрэгжилтэнгээр хичээл заалгасан. 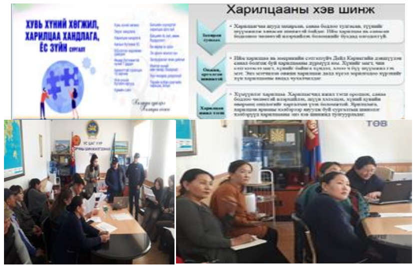 *Зураг. Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн талаарх сургалт* -Монгол Улсын Их Хурлын Ёс зүй, сахилга хариуцлагын байнгын хороо, Төрийн албаны зөвлөлөөс санаачлан төрийн албан хаагчийн ёс зүй, манлайлал, гүйцэтгэл, үр дүн, төрийн байгууллагын бүтээмжийг дэмжих зорилгоор зохион байгуулж буй “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй, гүйцэтгэлийн удирдлага” сэдэвт чадавхжуулах сургалтыг Төрийн албаны зөвлөлийн Ховд аймаг дахь салбар зөвлөл, аймгийн ЗДТГазар хамтран зохион байгуулсан сургалтанд төвөөс Хэлтсийн дарга Ц.Дэлгэр, инженер П.Мягмардорж, хүний нөөц, бичиг хэрэг Г.Нямсансар нар оролцсон. Мөн дээрх сургалтын хүрээнд байгууллагынхаа албан хаагчдад “Төрийн албан хаагчийн ёс зүй, харилцаа хандлага” сэдвээр аймгийн Хүний эрхийн сургагч багш, Хүүхэд хамгаалагч М.Оюунсүрэн 2023 оны 11 дүгээр	

1	2	3	4	5	6	7	8
						сарын 10-ны өдөр төвийн нийт ажилчдад /29 ажилтан/ сургалт зохион байгуулсан. *Зураг. Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн талаар орсон сургалтууд*	
11.4.	Ажилчдын хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм, журмыг ажилдаа мөрдлөг болгон ажиллах	-	Ус судлалын харуулын ажилчид үер усны аюулаас, Мөстөл судлалын инженер техникчид өндөр цас мөстэй ууланд ажиллах, БОШЛ-ийн ажилчид хиймийн хортой урвалж уусмалтай ажиллах, ЦАЗН-лөх экспедицийн пуужин цэнэглэх, газрын генароторчин	Ус судлалын 10 гол, 1 нуурын харуулд ажиллаж байгаа ажилчдад усны гутал хантааз, завь хэрэглэх, өндөр ууланд хамгаалттай гутал, алх, лабораторид ажилладаг ажилчдад халад бээлий, нүдний шилээр хангадаг ч дутмаг, пуужин түлш стандартын шаардлага алдагдсан байдаг тул	Усанд ажиллах, цас мөстэй өндөр ууланд ажиллах, лабораторийн нөхцөлд ажиллах талаар, хамгаалтын хувцас хэрэгсэл байнга хэрэглэх талаар сургалт зохион байгуулж, дээрх албан хаагчидыг хамгаалалтын хувцас хэрэглэлээр хангана.	Ус судлалын харуулуудын цахим сургалтаар Ус судлалын харуулын ажилчид үер усны аюулаас, Мөстөл судлалын инженер, техникчид өндөр цас мөстэй ууланд аюулгүй ажиллах хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг баримтлан ажиллаж байх талаар инженер Б.Отгонтөмөр хичээл заасан. Мөн БОШЛ-ийн инженер, техникчид химийн хортой урвалж уусмалтай ажиллах, ЦАЗНөлөөлөх экспедицүүдийн ажил эхэлсэнтэй холбоотой пуужин цэнэглэх, газрын генераторын түлш цэнэглэх зэрэг ажил үйлчилгээ явуулахад аюулгүй ажиллагааны зааврыг чанд мөрдөн ажиллах талаар зааварчилгаа өгч, бүх эрсдэлтэй	100

1	2	3	4	5	6	7	8
			түлш цэнэглэх	тогтмол заавар зөвлөмж өгч ажилласан. 2022 онд усны 11 харуулын техникч нарыг усны гутлаар хангасан.		орчинд ажиллаж байгаа ажилчдаар гарын үсэг зуруулан баталгаажуулж, хяналт тавин ажиллаж байна. *Зураг. Усанд ажиллах аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаа өгч байгаа нь* БОШЛ-ийн инженер, техникчид лабораторийн урвалж уусмал найруулах, хүчил шүлт бутлах, бэлтгэх үедээ тогтмол аюулгүй ажиллагааны заавар дүрмээ уншиж танилцаад, гарын үсэг зурж баталгаажуулан лабораторийн эрхлэгч хяналт тавин ажилладаг. БОШЛабораторийн инженерүүдийг хөдөлмөр хамгааллын стандарт шаардлага, аюулгүй ажиллагааг хангасан ажлын хувцастай болгосон. Мөн БОШЛ-ийн шинжилгээний ажилд ашиглах пипиткийн тавиурыг бүтээлч ажлын хүрээнд хийлгэсэн. ЦУОШГ-аас Ус судлалын харуулын техникч нарт өвлийн хувцас /5 ширхэг/-аар хангасан.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						Зураг. Ажилчдыг аюулгүй ажиллагааны хувцас хэрэгслээр хангасан байдал	
Зорилт-12 Байгууллагын ХХНЖагсаалтын дагуу байгууллагын архивын цаасан суурьтай баримтыг хүлээн авч хадгаламжийн нэгж үүсгэн, данс бүртгэл хөтлөх, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах.		Улсын Төсөв	Байгууллагын архивын цаасан суурьтай материалыг хүлээн авч хадгаламжийн нэгж үүсгэн, данс бүртгэл хөтлөж баталгаажуулах, хөмрөгийн бүрдүүлэлт хийх, даргын А, Б тушаалыг скайнердан цахим сан үүсгэсэн./тоо	Хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалтын дагуу 2022 оны албан хэрэг хөтлөлтөөр 11 хадгаламжийн нэгж үүсгэн байгууллагын архивт шилжүүлсэн. Байгууллагын архивын баримтаар хадгаламжийн нэгж үүсгэж ажилласан.	Стандартын дагуу цаасан хэлбэрээр хүлээн авч ХН үүсгэнэ. Хөмрөгийн нөхөн бүрдүүлэлт хийнэ.	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хуулийн 23 дугаар зүйл /23.2, 23.2.1/ “албан хэрэг хөтлөлтийн явцад үүссэн хавтаст баримтыг зохион байгуулалтын нэгж ажилтанаас бүрэн бүрдэлтэй хүлээн авах” гэсний дагуу байгууллагын архивт 2022 оны 12 нэр төрлийн баримт бичгийг 15 хадгаламжийн нэгж болгон хүлээн авч стандартын дагуу баримт бичгийг үүсгэн хадгалсан, 2022 оны даргын А, Б тушаалыг скайнердаж цахим сан үүсгэсэн. 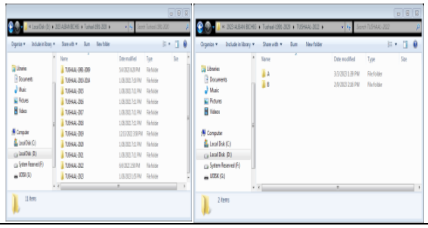	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						Зураг. 1991-2022 оны Байгууллагын даргын А, Б тушаалыг скайнердаж хадгаламжийн нэгж үүсгэсэн байдал Байгууллагын архивт байнга хадгалах 2001-2022 оны 80 хадгаламжийн нэгж, түр хадгалах 2001-2022 оны 107 хадгаламжийн нэгж, 70 жил хадгалах 1983-2022 оны 28 хадгаламжийн нэгж, нийт 27183 хуудас бүхий 215 хадгаламжийн нэгж хадгалагдаж байна. БНШК-ын хуралд байгууллагын хөтлөх хэргийн нэрийн жагсаалтыг танилцуулж төвийн даргаар батлуулсан. Байгууллагын хадгаламжийн сангийн өрөөний чийг /50-55%/, температурын /+14...+16 градус/ горимын дагуу хэвийн хэмжээнд байлган, хуурай болон нойтон цэвэрлэгээг хуваарийн дагуу тогтмол хийж гүйцэтгэн ажиллаж байна.	
12.1.	Ажилтан, ажиллагсадын хувийн хэргийг зааврын дагуу бүрдүүлэлт хийж, баяжуулах	-	Нийт ажилтан, ажиллагсдын хувийн хэрэгт холбогдох бичиг баримт, хуулбарыг тухай бүр нь нэмж баяжуулсан байх.	2022 онд шинээр ажилд орсон 5 албан хаагчийн хувийн хэрэгт байх ёстой баримт бичгийг бүрдүүлэн авсан.	Хувийн хэрэгт байх ёстой албан хаагчтай холбоотой баримт бичгүүдийг тухай бүр нь нэмж баяжуулан төрийн албан хаагчийн баримт бичгийн бүрдүүлэлтийг бүрэн хийнэ.	Боловсон хүчинтэй холбоотой тушаал, хөдөлмөрийн гэрээ, албан тушаалын тодорхойлолт, шагнал, холбогдох сертификат зэргийг ажилтаны хувийн хэрэгт хавсарган баяжилтыг тухай бүр нь хийж, 3 хэлтэс, 9 өртөө, 18 харуулын хувийн хэргийн хавтасыг нэг өнгөөр жигдрүүлэн хавтасыг шинэчлэн бүрдүүлэлт хийсэн.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						Зураг. Төрийн албан хаагчийн хувийн хэрэг. Шинээр ажилд орсон 2 албан хаагчийн хувийн хэргийг шинээр үүсгэн холбогдох бүх бичиг баримтууд /тушаал, албан тушаалын тодорхойлолт, хөдөлмөрийн гэрээ, төрийн албан хаагчийн анкет 1, 2-р маягт, намтар, дипломын нотариатаар батлуулсан хуулбар гэх мэт/-ыг авч бүрдүүлсэн.	
12.2.	Төрийн албан хаагчийн бүртгэл, тайланг csc.gov.mn цахим хуудсанд өөрчлөлт, хөдөлгөөнийг заавар, журмын дагуу шинэчлэн бүртгэх	-	Албан хаагчдын үндсэн цалин, нэмэгдэл болон бусад өөрчлөлтүүдийг цалин бодогдохоос өмнө тушаалын дагуу шинэчилсэн байна.	2022 онд 97 ажилтаны хувийн мэдээлэл болон цалин хөлс, нэмэгдэлийн мэдээллийг 1-12 сар хүртэл тухай бүр нь шинэчлэн оруулсан.	Албан хаагчдын мэдээллийг үнэн зөв бүртгэснээр сар бүрийн цалин, нэмэгдлүүд төрийн албаны цалингийн нэгдсэн системд татагдсан байна.	Төрийн албаны /hrm.csc.gov.mn/ ХНУМТ цахим системд байгууллагын албан хаагчдын мэдээллийг шинэчлэн бүртгэсэн. Мөн өөрчлөлт хөдөлгөөнийг тухай бүр нь төвийн даргын тушаалын дагуу цахим системд бүртгэж байна. Нийт ажилчдны хоол, унааны хөнгөлөлтийг ажилтан тус бүрээр, үндсэн цалин, нэмэгдэл цалин хөлсийг тухайн сард нь өөрчлөлт орсон ажилтаны хөдөлгөөнийг бүртгэж хэвшсэн.	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						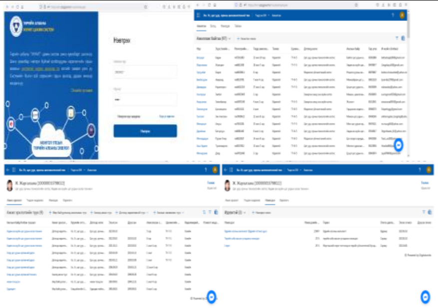 *Зураг. Төрийн албаны ХНУМТ-д ажилчдынхаа мэдээлэл шинэчилж оруулсан байдал*	
12.3.	Байгууллагад ирсэн иргэдийн өргөдөл, гомдлыг хүлээн авч, шийдвэрлэлтийн мэдээ, тайланг хугацаанд нь хүргүүлэх	-	Ирсэн өргөдлийн шийдвэрлэлтийн тоо, хэрэгжилт (хувиар)-мэдээ, тайлан хүргүүлэх хэрэгжилт (хувиар)	2022 оны 11 дүгэр сарын 30-ны байдлаар 39 өргөдөл хүлээн авч хугацаанд шийдвэрлэж ажилласан.	Өргөдөл гомдлыг хуулийн хугацаанд шийдвэрлэнэ.	Иргэд болон албан хаагчдаас 14 өргөдөл ирснийг хүлээн авч, хуулийн хугацаанд 100% шийдвэрлэж, хариуг холбогдох иргэн, аж ахуйн нэгжид өгөв. Аймгийн Засаг даргын 2017 оны А/131 дугаар захирамжаар батлагдсан “Аймгийн төрийн байгууллага, албан тушаалтанд иргэдээс гаргасан өргөдөл, гомдлыг шийдвэрлэх журам”-ын хүрээнд өргөдлийн шийдвэрлэлтийн мэдээ тайланг улирал бүр аймгийн ЗДТГазарт хугацаанд нь хүргүүлсэн.	100
12.4.	12.4. ХАСХОМ–ийг холбогдох албан тушаалтан, байгууллагын нийт ажилчид хувь хүний орлогын албан татварын тайланг хуулийн хугацаанд гаргаж тайлагнасан байх	-	Мэдүүлэх хүний тоо Хуулийн хэрэгжилт хангасан байдлаар (хувиар)	ХАСХОМ–ийг 4 албан тушаалтан, Хүний орлогын албан татварын тайланг 96 ажилтан 2022 оны 2-р сарын 15-аас өмнө хуулийн хугацаанд	Хуулийн хугацаанд ХАСХОМ-ийн болон Хувь хүний орлогын албан татварын тайланг хуулийн хугацаанд тайлагнана.	Авлигын эсрэг хуулийн 10.3 заалт, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 23.3-т заасны ХАСХОМ-ын мэдүүлгээ төвийн дарга болон 3 хэлтсийн дарга нар 2 дугаар сарын 05-наас өмнө гаргаж газрын ЭБАТ-д хүлээлгэн өгч хугацаандаа баталгаажуулан	100

1	2	3	4	5	6	7	8
				тайлагнасан. Хэрэгжилт 100%		дээшээ мэдүүлсэн. *Зураг. Мэдүүлэг гаргагч 4 албан хаагчийн баталгааны маягт.*	
12.5.	Салбарын холбогдох хууль тогтоомж, Ерөнхийлөгч зарлиг, УИХ, Засгийн газрын тогтоол шийдвэр сайдын тушаалын хэрэгжүүлэх тайлан мэдээллийг нэгтгэн холбогдох байгууллагад цаг хугацаанд нь хүргүүлэх.	-	Тухайн шийдвэрүүдийг хяналтанд авч хэрэгжилтийн тайланг тухай бүр гарган хүргүүлэх/тоо	Хэрэгжилтийн тайланг хагас жилээр хугацаанд нь цаасан байдлаар гаргаж хүргүүлсэн ба 11 сараас манай аймаг Төрийн мэдээллийн сүлжээ системд шилжснээр 2022 оны жилийн эцсийн хэрэгжилтийн тайланг цахим байдлаар хүргүүлж ажиллаж байна.	УЦУОХШ-ний салбарын хамаарал бүхий хууль тогтоомж, тогтоол шийдвэрийн хэрэгжилтийн биелэлтийг цаг хугацаанд нь хэрэгжүүлж ажиллана.	УЦУОХШТухай хууль түүнтэй нийцүүлэн гаргасан дүрэм журмын хэрэгжилт зөрчилгүй хангалттай байж, ЗГ-ын 2023 онд гаргасан 2023 оны 241,242, 243,301,98 дугаар тогтоолууд, МУ-ын БОАЖСайд,ХНХСайд,Сангийн Сайд нарын хамтарсан А/421,А/11,А170 дугаар тушаал,БОАЖСайдын А/243 дугаар тушаалуудыг тус тус мөрдөн хэрэгжүүлэн ажиллав. Ховд аймгийн засаг даргын захирамж 3, албан даалгавар 2, Жаргалант сумын засаг даргын захирамж 6, БОАЖЯамны Сайдын тушаал 1, ХА-н Онцгой комиссын тогтоол 1, тушаал 1, ЦУОШГазрын даргын тушаал 31, төвийн даргын А тушаал 23, Б тушаал 45, явуулсан бичиг 445, ирсэн бичиг 149 үүнээс хугацаатай хариутай 38 бичиг ирж цаг хугацаанд нь хариуг нь өгч ажиллав. 2023 оны 01 дугаар сарын 02-ны өдрөөс Төрийн байгууллагын	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						цахим систем https://intranet.gov.mn/ цахим сүлжээнд нэвтрүүлсэн ба байгууллага хоорондын албан бичгийг тус сүлжээг ашиглан холбогдох байгууллага, албан тушаалтанд хүргүүлж ажиллаж байна. 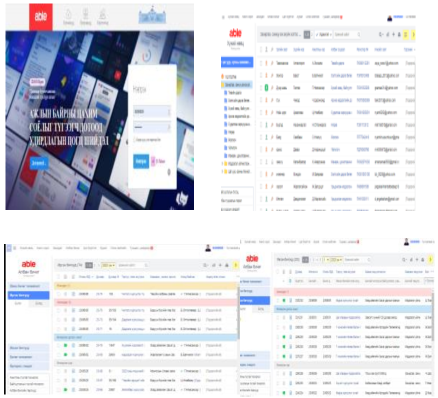 *Зураг. Төрийн байгууллагуудын дотоод үйл ажиллагааны удирдлага* -МУ-ын Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын 2023-03-17-ны ХЭГ/595 тоот, аймгийн Засаг даргын 2023-03-28-ны 2/484 тоотоор ЗГ-ын Хэрэг эрхлэх газраас ирүүлсэн чиглэлийн дагуу тодорхой ажил зохион байгуулж тус байгууллагад ажилд орсон ажилтан албан тушаалтан танилын болон зүй бус нөлөөллөөр, хуульд заасан шаардлага хангаагүй этгээд томилогдсон эсэхийг шалгаж тогтоохоор Авлигатай тэмцэх “Шүүр” ажиллагааны хүрээнд төвийн нийт 96 ажилтаны албан	

1	2	3	4	5	6	7	8
						тушаалын тодорхойлолт, ажилд орох өргөдөл, эзэмшсэн мэргэжил зэрэгт байгууллагын 3 хэлтсийн дарга нар, зөвлөлийн гишүүд, хүний нөөц, бичиг хэрэг хариуцсан ажилтантай хамтран хяналт үнэлгээ, шалган тогтоох ажлуудыг зохион байгуулж “ШҮҮР” ажиллагааны хүрээнд холбогдох хууль тогтоомж, шаардлагыг зөрчиж ажилд томилогдсон албан хаагч Ховд аймгийн УЦУОШТөвд байхгүй ба тус ажиллагааны тайлан мэдээг хүргүүлж ажилласан. -Авилгатай тэмцэх газраас Авилгатай тэмцэх 5Ш арга хэмжээний "Шүгэл" ажиллагааны хүрээнд улс орон даяар өрнүүлж буй авилгын эсрэг үйл хэрэгт иргэн бүрийн оролцоог ханган хүнд суртал, чирэгдлийг бууруулах, авилгыг мэдээлж шүгэл үлээхийг уриалсан "Нэгдье" соён гэгээрүүлэх аянд Ховд Ус, Цаг уур орчны шинжилгээний төв нэгдэн ажиллаж байна. *Зураг. Шүгэл ажиллагаанд нэгдсэн нь*	

1	2	3	4	5	6	7	8
12.6.	Салбар нэгжид шалган туслах ажил зохион байгуулж, аргазүйн зөвөлгөө өгөх	-	Цаг уурын 9 өртөө, ХАА-н цаг уурын 7 харуул, ус судлалын 11 харуул, мөстөл судлалын харуулд ажилласан тоо	2022 онд төвийн харъяа 30 салбар нэгжид 1-2 удаа газар дээр нь ажиллаж заавар зөвлөмж өгч, шалган туслах ажил хийгдсэн.	Нийт 30 салбар нэгжид очиж аргазүйн зөвөлгөө зааварчилгааг өгч УЦУОХШТехнологийг мөрдүүлнэ.	Шинжилгээний хөтөлбөрт ажлын хэвийн тасралтгүй байдлыг хангуулах үүднээс шалган туслах ажлыг энэ онд цаг уурын өртөө, харуул, ус судлалын харуулуудад давхардсан тоогоор 1-2 удаа шалган туслах ажлыг төвийн салбар хариуцсан технологич инженерүүд, хэлтсийн дарга нар салбаруудад ажиллахдаа бүх төрлийн шинжилгээний хөтөлбөрт ажлын явц, ажилд гарч байгаа үл тохиролд аргазүйн заавар зөвөлгөө өгөх, бүх багаж тоног төхөөрөмжийн үзлэг үйлчилгээ хийх, шалгаж тохируулах, харьцуулсан тоолол авах, тухайн өртөө харуулуудын албан хаагчдад шаардлагатай хичээл сургалт явуулах, ажиллах орчин нөхцөл, шаардлагатай байгаа багаж төхөөрөмж, цэвэрлэгээний материал, бичиг хэргийн материал гэх мэтээр хангаж, техникчдын мэргэжлийн мэдлэг шалгах шалгалт авах ажлуудыг шалган туслах ажлаар хийж гүйцэтгэсэн. Шалгалтаар шинжилгээний бүх багаж тоног төхөөрөмжийн ажиллагаа хэвийн байлаа. Цаг уурын Мянгад харуулын талбайд автомат багаж төхөөрөмжийг суурилуулж байрлуулсан. Чандмань цаг уурын өртөөнд UPS шинээр тавьсан, цаг уурын харуулуудад хөрсний мэдрүүрийн ажиглалтанд зориулж хөрсний жааз хийж өгсөн. Цэцэг, Мөст, Мөнхайрхан Дунд ус өртөөдийн AWS310, AWS330 автомат станцуудад автомат станцын	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						батерей сольсон. Үенч цаг уурын харуулын флюгерийг буулгаж будан самбарыг хүнд самбар болгож байрлуулсан. Ус судлалын голын 10 харуул, нуурын 1 харуулд шалган туслах ажил хийж, шалгалтын нивлередлэгийг хийж хөдөлсөн шонгуудын засвар шинээр гаргасан. ХААЦУ-ын бүх чиглэлийн ажлыг шалгаж заавар зөвлөмж өгөхийн зэрэгцээ БТБ-ын ажиглалтыг төвийн ХААЦУ-ын инженер, техникч Дуут, Дөргөн, Мянгад сумын 14 цэгт тус ажиглалтыг хийлцэж, аргазүйн зөвөлгөө өгч ажиллав. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Шалгах туслах ажлын явц	
12.6.	Орон нутаг байгууллагаас зохион байгуулсан олон нийтийн ажилд оролцсон байдал	-	Олон нийтийн зохион байгуулсан ажил/тоо	Дээд газар, аймаг орон нутаг, байгууллагаас зохион байгуулсан олон нийтийн ажилд хамрагдаж оролцсон байдал	2022 онд манай байгууллагын нийт ажилчид орон нутгаас зохион байгуулсан ажилд идэвхтэй оролцсон	-Аймгаас зохион байгуулсан өвлийн цас мөсний баяр “МӨНГӨЛӨГ ШАГШУУРГА-2023” арга хэмжээнд төвийн хамт олон гэр барьж, 2 өдрийн гэрийн үйлчилгээнд ажиллахаас гадна тухайн өдрүүдийн цаг агаарын урьдчилсан төлөв мэдээгээр нийтэд үйлчлэсэн. 	100

1	2	3	4	5	6	7	8
						Зураг. Мөсний баяр -“INVEST KHOVD ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ФОРУМ 2023” арга хэмжээний 2 өдрийн үйл ажиллагааны сургалт хэлцүүлэгт төвийн дарга, хэлтсийн дарга, инженерүүд идэвхитэй оролцов. *Зураг. Хөрөнгө оруулалтын форум* -Дэлхийн цаг уурын байгууллагаас жил бүрийн 03 сарын 23-ны өдрийг Цаг уурчдын тэмдэглэлт өдөр болгон тунхагласан байдаг. Энэ жилийн дэлхийн цаг уурчдын өдрийг “ХОЙЧ ҮЕДЭЭ ҮЛДЭЭХ ИРЭЭДҮЙН ЦАГ АГААР, УУР АМЬСГАЛ, УС” сэдвийн дор УЦУОШТөвөөс “Мэргэжил сурталчлах аян”-ныг 3 дугаар сарын 18-22-ны хооронд БОШЛ-ийн хамт олон хүрээлэн буй орчны бохирдол, доройтол, усны нөөцийн хомсдол, түүний зохисгүй хэрэглээг багасгах чиглэлээр видео шторк байдлаар хийж, байгууллагын пэйж хуудсаараа дамжуулан ард иргэдэд танилцуулж байгууллагын	

1	2	3	4	5	6	7	8
						үйл ажиллагаагаар сурталчлав. -Хамтын ажиллагаатай байгууллагууд хамтарч бүс нутагт бэлтгэгдэж буй байгаль хамгаалах чиглэлийн мэргэжлийн оюутнуудын мэдлэг чадварыг дээшлүүлэх, эзэмшиж буй мэргэжлийнх нь үнэ цэнэ, хэрэгцээ шаардлагыг ойлгуулах уулзалт хэлэлцүүлэг хийсний зэрэгцээ УЦУОШТ-ийн Байгаль орчны шинжилгээний лаборторит хийгддэг мониторингийн судалгааны багаж тоног төхөөрөмжийг танилцуулсан. *Зураг. Мэргэжил сурталчилах аяны хүрээнд* -Байгууллагын өнгө үзэмж болон хаврын хуурайшилтыг бууруулах зорилгоор байгууллагын ойр орчмын 50м2 талбайн мод бутанд голоос мөс татан, тавьж, цэнэг усалгааг хийв	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Сааданд мөс тавьж цэнэг усалгаа хийсэн байдал -Ховд аймгийн Жаргалант сумын засаг даргын тушаал /2023.03.06 А/50 тоот/ бүх нийтийн хог цэвэрлэгээний ажил зохион байгуулах аян 2023 оны 03 дугаар сарын 09-ны өдрөөс эхлэн 09 дүгээр сарын 15-ны өдөр хүртэл сар бүрийн 2,4 дэх долоо хоногийн Пүрэв гаригт зохион байгуулах аянд манай байгууллага нэгдэж, өөрийн эзэмшлийн болон түүний ойр орчмын 50 м хүртлэх газраа бүрэн цэвэрлэж, энэ онд хог цэвэрлэгээний ажил зохион байгуулах тухай ирсэн албан бичгүүдийн дагуу “Эрүүл аюулгүй Цэвэр орчин”, ”Шарилж зэрлэг ургамлыг цэвэрлэх тухай„ -”Буянт голын сав дагуу газарт бүх нийтийн хог цэвэрлэгээний ажилд хамт олноороо оролцож, цэвэрлэсэн хогоо төвлөрсөн хогийн цэгт хүргэж, тус ажлын тайланг сар бүрийн 20-ны дотор Жаргалант сумын тамгын газарт	

1	2	3	4	5	6	7	8
						хүргүүлэн ажилласан. *Зураг Бүх нийтийн цэвэрлэгээний явц* -Хог хаягдлын хуулийг хэрэгжүүлэх зорилгоор аймгаас ирүүлсэн чиглэлийн дагуу байгууллагаас гарч байгаа хогийг ангилан ялгаж хийх хогийн савыг хаягдал материал ашиглан хийж байршуулав. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						  Зураг.Хогийн сав хийж байршуулав -“ИРЭЭДҮЙХЭЭ ТӨЛӨӨ БУЯНТ ГОЛОО ХАЙРЛЪЯ” чалленжид нэгдэж Ховд Ус Цаг Уур Орчны Шинжилгээний Төвийн хамт олон 2023-05-05-ны өдөр Бугат үзүүрээс доош бага голын усан доторх болон голын эрэг, голын урд талын хашаалсан торон хашаануудын араар цэвэрлэгээг хийж, хүрээлэн буй орчны бохирдлыг багасгаж хог цэвэрлэх ажилд хамт олон идэвхтэй оролцож, түүсэн хогоо хогийн нэгдсэн цэгт хүргэсэн. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Буянт голын хог цэвэрлэв. “Цусаа бэлэглэх өдөр”-ийг тохиолдуулан ШИНГЭН ЭРХТЭН ЦУСАА бэлэглэх аянд нэгдэж төвийн хамт олон нийт 2.4 литр цус бэлэглэв. *Зураг. Хамт олон Цусаа бэлэглэв* -Монгол улсад цаг уурын байгууллага үүсэж хөгжсний 100 жилийн ойг угтсан төлөвлөгөө гаргаж 1 жилийн хугацаанд хийх ажлаа эрэмбэлэн эхнээс нь хийж байна. Ойг угтаж 100 ширхэг мод тарьж ургуулах ажлын хүрээнд хаврын тариалалтаар нийт 70 ширхэг мод тарьсан. Мөн хамт олныхоо дунд 100 жилийн ойг угтсан 5 төрөлт /шатар, даам, дартс, гар бөмбөг, оюун ухааны/ спортын арга хэмжээг зохион байгуулж шалгарсан баг	

1	2	3	4	5	6	7	8
						бүрэлдэхүүнд гарын бэлэг шилжин явах цом гардуулсан ба энэ нь цаг уурын 100 жилийн спортын бүсийн арга хэмжээнд оролцох хувь хүн, баг хамт олноо тодруулах зорилготойгоор явуулсан ба цаашид жил бүр уламжлал болгон зохион байгуулж байхаар болов. *Зураг. Тэмцээнд тэргүүлсэн САAХ-ийн баг хамт олон* -ХҮМҮҮН БИЧИГ-ХҮН БҮРИЙН БИЧИГ УРАЛДААНД ОРОЛЦОВ. “Хос бичигтэн Ховдчууд” аяны хүрээнд үндэсний бичгээ эрхэмлэн дээдэлж түгээн дэлгэрүүлэх, төрийн албан хаагчдын монгол бичгийн хэрэглээний чадварыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Ховд аймгийн соёлын газраас зохион байгуулж буй "Хүмүүн бичиг-Хүн бүрийн бичиг" уралдаанд тус төвийн хамт олны төлөөлөл оролцож монгол бичгийн мэдлэг чадвараа сорин өрсөлдлөө. Уралдаан түргэн уншлага, уран бичвэр, цахим бичвэр, багийн ахлагчийн даалгавар, монгол бичгийн дүрмийн асуулт хариулт гэсэн төрлүүдээр явагдсан ба	

1	2	3	4	5	6	7	8
						нийлбэр дүнгээр 2-р байранд шалгарсан амжилтыг үзүүллээ. Ус судлалын салбарын инженер З.Бахатбол минутанд "хамгийн олон үг" уншиж түргэн уншигчаар шалгарав. *Зураг. Уралдаанд оролцсон баг* -Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд ажиллагсдын гэр бүл, хүүхдэд чиглэсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж, хүүхэд хамгааллын бодлогын баримт бичгийг мөрдөн ажиллаж байгууллагын албан хаагчдын хүүхдүүдэд зориулсан “**Хүүхдийн өрөө”**-тэй болсон. Байгууллагын дотоод журманд дараах зүйл заалтуудыг шинээр нэмж тусган мөрдөн ажиллаж байна. Үүнд: 1.Төрийн албан хаагчийн гэр бүл, үр хүүхэддээ гаргах цаг завыг зохицуулж 0-16 насны хүүхдийнхээ төрсөн өдрийг тэмдэглэхэд хагас өдрийн цалинтай чөлөө олгох 2.Хүүхдүүдийнхээ эрүүл мэндэд нь анхаарч 0-16 насны хүүхдээ эмнэлэгт үзүүлэх, шинжилгээ	

1	2	3	4	5	6	7	8
						өгөхөд хагас өдрийн цалинтай чөлөө олгох 3.Бага насны /0-3 / хүүхдээ эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлэх тохиолдолд эцэг эхчүүдэд цалинтай чөлөө олгох. Байгууллагын дэргэдэх Эцэг эхийн зөвлөл нь хөдөлмөрийн тухай хуулийн 43.3 дахь заалт, Монгол Улсын Ерөнхий Сайдын тэргүүлдэг хүүхдийн төлөө үндэсний зөвлөлийн 03 тоот тогтоолыг хэрэгжүүлэх, байгууллага, албан хаагчид, хүүхдүүдийн хамтын үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх, хүүхдэд ээлтэй орчин бүрдүүлэх зорилгоор тус төвийн хамт олон тодорхой хандив гарган байгууллагын эцэг эхийн зөвлөлийнхэн манлайлан "Хүүхдийн өрөө"-г тохижуулж бэлэн болгож ажилчдын бага насны хүүхдүүд тус өрөөнд өөрийн дуртай зүйлээ хийж, аав, ээжийн ажиллах нөхцлийг хангаж байна. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Хүүхдийн өрөөнд байгаа ажилчдын үр хүүхдүүд аав ээжийнхээ ажил тарахын хүлээх зуур тоглож байгаа нь. “Хүүхэд зодож шийтгэхийн эсрэг” олон улсын өдрийг угтан “Нэгдүгээрт хүүхэд” олон талт нөлөөллийн арга хэмжээг 04 сарын 25-ны өдөр эцэг, эх , хүүхдүүдийн дунд зохион байгууллаа. Энэ өдөр хүүхдүүд аав ээжийнхээ ажилтай танилцаж, хүүхдийн өрөөндөө тоглож, хоорондоо танилцаж, хөгжилтэйгөөр нэг өдрийг үдлээ. Хүүхдүүддээ үдийн цай өгч, дархлаа дэмжих витамин, гарын бэлэг өгч бяцхан үрсээ баярлууллаа. *Зураг. Хүүхдүүд аав ээжийнхээ*	

1	2	3	4	5	6	7	8
						ажилтай танилцав Эх үрсийн баярыг тохиолдуулан 5 дугаар сарын 31-нд төвийн нийт ажиллагсадын /96/ хүүхдүүдэд бэлэг өгч баярлууллаа. *Зураг. Хүүхдийн бэлэг* -Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачилсан “ТЭРБУМ МОД” үндэсний хөтөлбөр, жил бүрийн 5-р сарын 2 дахь 7 хоногийн бямба гараг буюу 2023-05-13-ний өдөр бүрийн бүх нийтээр мод тарих өдрийн хүрээнд болон Монгол улсад цаг уурын алба үүссэний 100 жилийн ойг угтаж 100 ширхэг мод тарих ажлын хүрээнд тус төвийн хамт олон Ховд олон улсын нисэх буудлаас доош чиглэлд зам дагуу 70 ширхэг улиас модны суулгацыг тарьж Ногоон хөгжилд хувь нэмрээ оруулан ажиллалаа. УЦУОШТ-ийн ажилчид байгууллагын эзэмшлийн сааданд цэцэг, байгууллагын хашаанд гоёлын цэцэг тарьж суваг шуудууг сэргээсэн. Түмэн модот хаалга арга хэмжээний хүрээнд байгууллагын эрчүүд 3 удаа ажиллаж нөхөн тарилтаар 230-аад модыг тарьж нийт 300 гаруй мод тарьсан. УЦУОШТ-ийн хамт олон намрын мод тарилтаар 55 ширхэг	

1	2	3	4	5	6	7	8
						мод тарьж, цэнэг усалгаа хийв. *Зураг. Мод тарилт,байгууллагын гаднах ногоо орчин* -Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн санаачлагаар хэрэгжүүлж буй Эрүүл Монгол Хүн үндэсний хөдөлгөөн, "Цаг гаргая-Ховдчууд 2023" аян биеийн тамирын арга хэмжээ, Эрүүл мэндийн яамнаас зарласан Энэ жилдээ-Эрүүл жиндээ аяны хүрээнд тус төвийн хамт олон ажлын байрны дасгал хөдөлгөөнийг тогтмол хийж нэгдэв.	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Дасгал хөдөлгөөнд цаг гаргая аянд оролцсон нь -Аймгийн Нийтийн номын сангийн газраас НОМТОЙ ӨГЛӨӨ-НОМТОЙ НӨХӨРЛӨЕ арга хэмжээ зохион байгуулж манай төвийн хамт олонд мэдээлэл өгч ном уншихын ашиг тусын талаар ярьж, ажилчид гэрээр ном унших карт нээлгэн Номтой нөхөрлөв. *Зураг. Номын танилцуулга* -ГАМШГИЙН АЮУЛЫН ЗАРЛАН МЭДЭЭЛЛИЙН ДОХИОГООР БҮХ НИЙТИЙН ДАДЛАГА, СУРГУУЛЬД төвийн "ЦАЦРАГ ХИМИЙН АЮУЛЫГ ЗАРЛАН МЭДЭЭЛЛЭХ ШТАБ"-ын баг бүрэлдэхүүн бэлтгэл байдлаа ханган оролцов. “Онцгой байдлын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага"-аас зарласан "Бэлэн бай" дадлага сургуулалт 6 дугаар сарын 08-ны	

1	2	3	4	5	6	7	8
						16:00 цагт улс орон даяар нэгэн зэрэг гамшгийн аюулын тухай зарлан мэдээллийн дадлага, сургалтын ДОХИО-гоор Ард Аюушийн талбайд "ЦАЦРАГ ХИМИЙН АЮУЛЫГ ЗАРЛАН МЭДЭЭЛЛЭХ ШТАБ"-ын баг бүрэлдэхүүн дадлага сургуулалтыг хийж, гамшгийн үеийн бэлэн байдлыг хангаж оролцов. *Зураг. Бэлэн бай сургалтаар* -“Баруун монгол, түүний хил залгаа нутгийн байгалийн нөхцөл, нөөц” олон улсын эрдэм шинжилгээний XVI хуралд БОШЛ-ийн инженерүүд оролцсон. *Зураг. Эрдэм шинжилгээний XVI хурал* -Увс, Баян-Өлгий, Ховд, Говь-Алтай аймгийн Байгаль орчны салбарт ажиллаж буй	

1	2	3	4	5	6	7	8
						эмэгтэйчүүдийн “Олуулаа нэгдэж асуудлаа шийдье” 2 дахь удаагийн уулзалт, хэлэлцүүлэг 10-р сарын 3-6 хооронд Увс аймагт зохион байгуулсан арга хэмжээнд Байгаль орчин аялал жуулчлалын газар болон Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн захиргааны мэргэжилтэн, Сумын Байгаль орчны байцаагчид, Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв, Байгаль хамгааллын төсөл хөтөлбөрт ажиллаж байгаа нийт 70 гаруй эмэгтэй төлөөлөгчид хамрагдахад тус төвөөс 3 эмэгтэй албан хаагч оролцлоо. *Зураг.Эмэгтэйчүүдийн чуулга уулзалт* -Жил бүр Байгаль орчны салбар байгууллагуудын ажилчдын дунд зохион байгуулагддаг уламжлалт тэмцээн 2023-11-04-ний өдөр зохион байгуулагдаж, уг тэмцээнд 11 багийн тамирчид спортын 4 төрлөөр өрсөлдөж оюун ухаан, хурд хүч, авхаалж самбаагаа сорин өрсөлдсөн. 	

1	2	3	4	5	6	7	8
						 Зураг. Тэмцээнд оролцсон баг тамирчид -Төрийн болон үйлчилгээний байгууллагуудын хүртээмжийг сайжруулж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд ээлтэй тэгш хамруулагч байгууллагын тоог нэмэгдүүлэх зорилгоор "Хүн бүрд ээлтэй хүртээмжтэй Ховд-*2"* аяны хүрээнд байгууллагынхаа хүртээмжийн үнэлгээг хийж, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд гаднаас орох тусгай зам, авто машины зогсоол гаргаж тохижуулав. *Зураг.Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд орох зам хийсэн байдал* -Хүүхдийг ахуйн осол гэмтэл, болзошгүй эрсдэлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, орчны эрсдэлийг бууруулах чиглэлээр орон даяар хэрэгжиж буй "Хамтдаа шалгая-Хамгаалъя" арга хэмжээний хүрээнд зохион байгуулсан албан байгууллага, аж ахуйн нэгжийн оролцоотойгоор хүүхдэд ээлтэй, эрүүл аюулгүй	

1	2	3	4	5	6	7	8
						орчныг бүрдүүлэх, хүүхдийг болзошгүй эрсдэлд өртөхөөс урьдчилан сэргийлэх, байгууллагын гадаад, дотоод орчин, албан хаагчид болон тэдний хүүхдүүдийн оршин суугаа газар, сургууль, цэцэрлэгийн орчны аюулгүй байдлын үнэлгээг асуумжийн хүрээнд хийж Ховд аймгийн Гэр бүл, хүүхэд, залуучуудын хөгжлийн газартай хамтран ажиллав. *Зураг. Аянд нэгдсэн нь*	
УЦУОШТ-ийн 2023 оны үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгагдсан нийт 74 зорилтот арга хэмжээ, нэмэлтээр хийсэн 6 арга хэмжээний /80/ хэрэгжилт эхний 11 сарын байдлаар.							**92.75**

ТАЙЛАНГ ХЯНАСАН:

ЦУОШГ-ЫН ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ Л.ОЮУНЖАРГАЛ

....

ТАЙЛАГНАСАН:

ХОВД АЙМАГ УЦУОШТ-ИЙН ДАРГА А.ЭНХЗАЯА

....